

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

2

Β

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

400 ΒΕΡΟΙΑΣ

Αριθ. εισ 1412/58

Δωρεά: Κανακός, Κ

Πολιτισμίου και Επιστημών

GRVLR-00294

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΥΠΟ

Σ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ἐγκριθέν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου κατὰ τὸν ΑΜΒ'. Νομὸν

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΑΝΕΣΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

1888

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βεροῦνης

Αρ. Γρ. 1412

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

104.

ΤΗΣ

ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

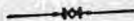
ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΥΠΟ

Σ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ἐγκριθέν πρὸ τοῦ Ὑπουργείου κατὰ τὸν ΑΜΒ'. Νόμον

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΑΝΕΣΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

1888

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ

ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρὸς τὸν κύριον Σ. Κ. Σκελλαρῆπουλον.

Ἐχόντες ὑπ' ὄψιν τὰ ἄρθρα 7 καὶ 8 τοῦ ἀπὸ 2 Ἰουρίου 1882 *AMB* νόμου καὶ τὸ ἄρθρον 16 τοῦ ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους Β. Διατάγματος περὶ τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῆς μέσης καὶ τῆς κατωτέρας ἐκπαίδευσως, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς κατὰ τὰ ἄρθρα 9 καὶ 14 τοῦ αὐτοῦ Διατάγματος ἐκθέσεως τῆς πρώτης ἐπιτροπείας τῶν κριτῶν τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῆς μέσης ἐκπαίδευσως, γινώσκοντες ὑμῖν ὅτι τὸ εἰς τὸν διαγωνισμὸν ὑφ' ὑμῶν ὑποβληθὲν Συνακτικὸν τῆς Λατινικῆς γλώσσης ὑμῶν, ἐγκρίνομεν ὅπως εἰσαχθῇ ἐπὶ τετραετίαν, ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους, ὡς μόνον διδακτικὸν βιβλίον διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν γυμνασίων τοῦ Κράτους δημοσίων, δημοσυντηρητικῶν καὶ ἰδιωτικῶν. Καλεῖσθε δὲ ὅπως συμμεσχωθῆτε πρὸς τὸ ἄρθρον 6 τοῦ *AMB* νόμου καὶ πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ *AXI* νόμου τῆς 20 Δεκεμβρίου 1887 καὶ πρὸς τὸ ἄρθρον 18 τοῦ ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου 1882 Β. Διατάγματος καὶ τὸ ἄρθρον 17 τοῦ αὐτοῦ Διατάγματος ὡς ἀντικατεστάθη συμπληρωθὲν δι' ὁμοίου τῆς 4 Ἰουρίου 1884.

Ὁ ὑπουργός

Π. ΜΑΝΕΤΑΣ

Ὁ Διεκπεραιωτής

Σ. Μ. Παρίσης

Σ η μ. β'. Ἐνίοτε τίθεται ἡ παράθεσις κατ' ὀνομαστικὴν ἢ κατ' αἰτιατικὴν εἰς προσδιορισμὸν ὀλοκληροῦ πρότασις; Vulgo ex oppidis publice gratulabantur, ineptum sane negotium (Κικέρ.).

γ'. Συμφωνία τῆς ἀντωνυμίας.

12. Αἱ ἀναφορικαὶ καὶ δεικτικαὶ ἀντωνυμιαί, ὅταν μὲν ἀναφέρονται εἰς ὄνομα συμφωνοῦσι πρὸς αὐτὸ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν, ὅταν δὲ εἰς ῥῆμα ἢ εἰς ὀλοκληρὸν πρότασιν τίθενται κατ' οὐδέτερον γένος. Ἡ δὲ πτώσις αὐτῶν κρέμαται ἐκ τῆς θέσεως, ἣν ἔχουσιν ἐν τῇ ἐν ἣ εὐρίσκονται προτάσει. Ἀντὶ δὲ τοῦ quod τίθεται συνήθως id quod ὅταν προσδιορίζηται ὀλοκληρὸς πρότασις. Tam modestus ille puer est, quem vidisti, de quo audivisti, cuius tutor es, ut omnes eum diligant.— Timoleon, id quod difficiliter putatur, multo sapientius tulit secundam, quam adversam fortunam (Κορν. Νέπ.).

Σ η μ. α'. Λέγεται ἐπὶ τρις ὁρθῶς Λατινιστὶ flumine Rhodano (ἢ Rheno), qui . . . (Καῖς.) καὶ ad Flumen Ligerim ἢ Scaldem, quod . . . (Καῖς.). Δύναται δηλαδὴ τὸ ἀναφορικὸν νὰ συμφωνῇ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν ἢ πρὸς τὸ κύριον ὄνομα, εἰς ὃ ἀναφέρεται ἢ πρὸς τὴν παράθεσιν αὐτοῦ (flumen).

Σ η μ. β'. Τὸ ἀναφορικὸν δύναται νὰ συμφωνῇ ἐνίοτε κατὰ γένος ὅχι πρὸς τὴν λέξιν, εἰς ἣν κυρίως ἀναφέρεται, ἀλλὰ πρὸς τὸ δι' ἐκείνης νοούμενον πρόσωπον, ὡς Illa furia, qui imbutatem est consecutus (Κικέρ.). Furiam ἐνταῦθα ὀνομάζει ὁ Κικέρων τὸν Κλώδιον καὶ διὰ τοῦτο ἐπιφέρει κατ' ἀρσενικὸν γένος qui . . . consecutus καὶ ὅχι quae . . . consecuta.

Σ η μ. γ'. Ὅταν τὸ ἀναφορικὸν ἀναγέρηται εἰς πλείονα ὀνόματα συμφωνεῖ πρὸς αὐτά, καθ' ὃν τρόπον καὶ τὸ κατηγορούμενον πρὸς πλείονα ὑποκείμενα.

13. Ἐὰν πρὸς τὸ ἀναφορικόν, τὸ ἀναπερόμενον εἰς ἡγούμενον οὐσιαστικόν, συνάπτηται διὰ τῶν ῥημάτων esse, dicere, appellare κ.τ.τ. ἕτερον οὐσιαστικόν, δύναται τότε τὸ ἀναφορικὸν νὰ συμφωνήσῃ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν ἢ πρὸς τὸ ἡγούμενον οὐσιαστικόν ἢ πρὸς τὸ διὰ τινος τῶν ῥηθέντων ῥημάτων ἐπιφερόμενον Darius ad eum locum, quem Amarnicas Pylas vocant pervenit (Κούρ.).—Thebae ipsae, quod Boecotiae caput est, in magno tumultu erant (Λίβ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗΣ.

14. Κατ' ὀνομαστικὴν τίθεται τὸ ὑποκείμενον τῶν παρεμφατικῶν προτάσεων καὶ τὸ κατηγορούμενον, ὅταν συνάπτηται διὰ τοῦ ῥήματος *esse*. Πλὴν δὲ τοῦ ῥήματος *esse* δέχονται κατηγορηματικὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὰ ῥήματα *existere, evadere, effici, nasci, fieri, — apparere, videri — manere* κ.τ.τ. ἔτι δὲ καὶ τὰ παθητικὰ τῶν μετὰ δύο αἰτιατικῶν συντασσομένων κλητικῶν, δοξαστικῶν, προχειριστικῶν ἢ ἄλλων ὁμοίων ῥημάτων *dici, vocari, appellari, nominari, — haberi, iudicari, existimari, putari, — fieri, creari, eligi, designari, declarari* κλπ. *Caesar fil ab Ubiis certior Suebos omnes in unum locum copias cogere* (Καῖς.). — *Aliter amicitias stabiles permanere non possunt* (Κικέρ.). — *Omnes rectae animi affectiones virtutes appellantur* (Κικέρ.). — *Consules declarantur* M. Tullius et C. Antonius (Σχλλούστ.).

Σ η μ. Τὸ ῥήμα *videri* (δοκεῖν) λαμβάνεται πάντοτε παρὰ τοῖς Λατίνοις προσωπικῶς, ὡς· *Felicissimus fuisse videor — felicissimus fuisse videris — felicissimus fuisse videtur — felicissimi fuisse videmur — felicissimi fuisse videmini — felicissimi fuisse videntur.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ

15. Ἡ γενικὴ οὐσιαστικοῦ ὀνόματος ἢ καὶ ἄλλης λέξεως οὐσιαστικῶς λαμβανομένης τίθεται μετ' ἄλλου οὐσιαστικοῦ πρὸς δήλωσιν τῆς συνυπαρχούσης μεταξὺ τῶν δύο τούτων οὐσιαστικῶν σχέσεως. Ἡ δὲ σχέση αὕτη δύναται νὰ εἶναι διττή, σχέσις ὑποκειμένου καὶ σχέσις ἀντικειμένου· ὅθεν ἡ γενικὴ εἶναι ἢ ὑποκειμενικὴ ἢ ἀντικειμενικὴ.

α. Ἡ ὑποκειμενικὴ γενικὴ (*genetivus subiectivus*) δεικνύει τὸ ὑποκείμενον, ἐξ οὗ τί πηγάζει ἢ εἰς ὃ τι ἀνήκει, ἀποκρίνεται δὲ εἰς τὴν ἐρώτησιν *τίος*; ὡς· *Hominum facta* (*homines faciunt.*) — *Hortus patris* (*pater possidet hortum*).

Σ η μ. Οὐδέποτε μεταχειρίζονται οἱ Λατίνοι τὴν γενικὴν τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ὡς ὑποκειμενικὴν, ἀντ' αὐτῆς δὲ κέμνουσι χρῆσιν τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν· ὅθεν ἀντὶ τοῦ *liber mei* (τὸ βιβλίον μου), λέγουσι· *liber meus* (τὸ

ἐμὸν βιβλίον), ἀντὶ τοῦ causā mei (ἐνεκεν ἐμοῦ) meā causā (ἐξ ἐμῆς αἰτίας, ἐμῇ αἰτίᾳ), οὕτω καὶ tuā causā, suā causā, nostrā causā, vestrā causā, suā causā (πληθυντ.) 'Αλλ' ὅμως τὸ suā causā λέγεται μόνον ἐπὶ αὐτοπαθείας, ἀλλ' οὐκ τίθεται eius, illius causā.

Πρὸς τὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν δύναται νὰ συναφῇ ἡ γενικὴ τοῦ προσώπου, εἰς ὃ ἡ ἀντωνυμία ἀναφέρεται, οἷον meā solius solliciti causā (Τερεντ.), ἐ.θ.α. ἐξέθ. ἡ γεν. solius ὡς εἰ ἐκεῖτο mei causā. Παραβλήτω τὰ ἀλληλικὰ. Δατὴρ ἐμὸς ἔσται κυνῶπιδος (=ἐμοῦ κυνῶπιδος). "Ομηρ. — Ταρὰ θυσιῶν σου κακὰ (ἐμοῦ τοῦ θυσιῶν). 209.

β'. Ἡ ἀντικειμενικὴ γενικὴ (genetivus obiectivus) δεικνύει τὸ ἀντικείμενον εἰς ὃ μεταβαίνει ἡ ὑπὸ τοῦ ἑτέρου οὐσιαστικοῦ δηλουμένη ἐνέργεια, οἷον amor dei (amo deum). — Odium servitutis (odi servitutem). Τῆς ἀντικειμενικῆς γενικῆς ἡ ἔννοια δύναται νὰ ἀποδοθῇ καὶ διὰ τῶν προθέσεων in, erga, adversus μετὰ τῆς ἀρμοδίας πτώσεως. Hannibal multa de fide sua et odio in Romanos (= Romanorum) commemoravit (Κορν. Νέπ.). Τότε δὲ μάλιστα γίνεται τοῦτο ὅταν εἶναι φόβος μήπως ἐπέλθῃ σύγχυσις ἐννοίας, οἷον ἐν τῇ παρατεθείσῃ φράσει, ἂν ἐγράφετο odium Romanoium θὰ ἠπόρει τις ἂν δ' Ἀννίβας ἐμίσει τοὺς Ῥωμαίους; ἢ οἱ Ῥωμαῖοι τὸν Ἀννίβαν.

Σ η μ. α'. Ἐκ τῶν δύο τύποι τῆς γενικῆς πληθυντικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τοῦ α' καὶ β'. προσώπου, οἱ μὲν τύποι nostri καὶ vestri τίθενται πρὸς δῆλωσιν τῆς ἀντικειμενικῆς γενικῆς, οἱ δὲ nostrum καὶ vestrum τῆς διαιρετικῆς (§ 17).

Σ η μ. β'. Καὶ ἀντὶ τῆς ἀντικειμενικῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (mei, tui, sui κτλ.), γίνεται οὐχὶ σπανίως χρῆσις τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν, αἵτινες κανονικῶς, ὡς εἴπομεν (§ 15 σημ.), τίθενται ἀντὶ τῆς ὑποκειμενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν γενικῆς Non sua solum ratio habenda est, sed etiam aliorum (Κικέρ.).

'Οσάντις ὅμως ἐν τινι προτάσει πρῆκεται διὰ τειρομένων ἀντωνυμιῶν ἀμφότεραι αἱ σχέσεις νὰ δηλωθῶσι καὶ ἡ ὑποκειμενικὴ καὶ ἡ ἀντικειμενικὴ, τότε πρὸς δῆλωσιν μὲν τῆς ὑποκειμενικῆς σχέσεως τίθεται ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία, πρὸς δῆλωσιν δὲ τῆς ἀντικειμενικῆς ἡ γενικὴ τῆς προσωπικῆς Grata mihi est vehementer memoria hostri (γεν. ἀντικειμ.) tua (ὑποκειμ. σχέσις) = ἡ ὑπὲρ ἐμοῦ ἀνάμνησις σου, τὸ νὰ ἐνθυμηθῶσι σὺ ἐμέ.

Σ η μ. γ'. Ἐνίοτε εὐρίσκονται ἐν τῇ αὐτῇ φράσει ἀμφότεραι αἱ γενικαὶ ἢ τὴ ὑποκειμενικὴ καὶ ἡ ἀντικειμενικὴ, οἷον pro veteribus Helvetiorum (γεν. ὑποκειμ.) iniuriis populi Romani (γενικ. ἀντικειμ.) Καῖσα.

16. Ἡ γενικὴ οὐσιαστικοῦ ὀνόματος μετὰ συνημμένου ἐπιθέτου ἢ ἀντωνυμίας ἢ ἀριθμητικοῦ τίθεται εἴτε ἀπλῶς εἴτε συνδεομένη διὰ τοῦ esse, τοῦ fieri ἢ ἄλλου ὁμοίου ῥήματος, εἰς δῆλωσιν τῆς ιδιότητος ἄλ-

λου οὐσιαστικοῦ καὶ τότε λέγεται γενική τῆς ιδιότητος (genetivus qualitatis). Homo *magni ingenii* (οὐδέποτε homo ingenii ἀνευ ἐπιθέτου, ἀλλὰ homo ingeniosus). — Datames Thyum, *hominem maximi corporis*, ad regem duxit (Κορν. Νέπ.). — *Magni iudicii* esse debebat orator (Κικέρ.). — *Fossa centum pedum*. — *Exsilium decem annorum*.

Ἡ ιδιότης ἐκφέρεται καὶ κατ' ἀφαιρετικὴν (§ 74).

17. Ἡ γενική τίθεται ὡς διαιρετική (genetivus partitivus) εἰς δύο λωσιν τῆς σχέσεως τοῦ μέρους καὶ τοῦ ὅλου. Μετὰ γενικῆς διαιρετικῆς συντάσσονται 1) τὰ συγκριτικά καὶ ὑπερθετικά ἐπίθετα. *Callorum omnium fortissimi* sunt Belgae (Καῖς.). — *Poeni in minorem Balearium* insulam traiecerunt (Δίβ.). 2) αἱ λέξεις αἱ ἔχουσαι ὁπωσδήποτε ἀριθμητικὴν ἔννοιαν, τοιαῦται δ' εἶναι πλὴν τῶν κυρίως ἀριθμητικῶν, αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι quis, uter κτλ., αἱ ἀόριστοι aliquis alter κτλ., τὰ ἐπίθετα solus, multi, nullus, nonnulli, τὸ nemo καὶ ἄλλαι ὅμοιαι λέξεις. *Duo sunt aditus in Ciliciam, quorum uterque* parvis praesidiis propter angustias intercludi potest (Κικέρ.). — *Nemo mortalium* omnibus horis sapit (Πλίν. φυσ. ἱστ.). 3) τὰ περιληπτικά οὐσιαστικά. *Catilina ingentem numerum perditorum hominum* collegerat (Κικέρ.).

18. Ἀντὶ τῆς διαιρετικῆς γενικῆς δύνανται νὰ τεθῶσιν αἱ προθέσεις ex, in, inter καὶ σπανιώτερον ἢ de (οὐδέποτε δὲ ἢ ab) μετὰ τῶν ἀρμοδίων πτώσεων. *Antiquissimum est e doctis* genus poetarum (Κικέρ.). — *Thales sapientissimus in septem* fuit (ἐνθα τοῦ septem ἀκλίτου ὄντος καὶ μὴ δυναμένου νὰ τεθῇ κατὰ γενικὴν ἐξ ἀνάγκης ἔγεινε χρῆσις τῆς προθέσεως) Κικέρ. — *Nemo de iis* (Κικέρ.).

Σ η μ. α. Ἡ διαιρετικὴ γενική τίθεται καὶ μετὰ παραθετικῶν ἐπιρρημάτων. *Treverorum civitas longe plurimum totius Galliae* equitatu valet (Καῖς.).

Σ η μ. β'. Λέγεται λατινιστὶ ἐπίσης ὁρῶν, multi hominum καὶ multi homines, alter consulum καὶ alter consul. Ἡ ἐπιθετικὴ ὁμως ἀντωνυμία uterque λαμβάνει μὲν πάντοτε γενικὴν διαιρετικὴν τῶν ἀντωνυμιῶν (uterque nostrum — quorum, eorum, horum, illorum uterque), μετὰ δὲ τῶν οὐσιαστικῶν τίθεται συνήθως ἐπιθετικῶς: uterque frater (Σπανίως μετὰ γεν. διαιρετικῆς: uterque legatorum Βελλήιος 2, 50). Ἐν τῷ πληθυντικῷ ὁμως ἀριθμῷ οὐδέποτε λαμβάνει γενικὴν διαιρετικὴν ἢ uterque: ὅθεν qui utrique, ἅς utrique κτλ.

19. Πρὸς γενικὴν διαιρετικὴν συντάσσονται καὶ ὀνομαστικά ἢ αἰτια

τικαὶ οὐσιαστικῶς λαμβανόμενων ἐπιθέτων οὐδετέρου γένους ἀριθμητικῶν ἐχόντων ἐννοίαν (multum, plurimum, tantum, quantum) καὶ δευτικῶν, ἀναφορικῶν, ἐρωτηματικῶν ἢ ἀορίστων ἀντωνυμιῶν, ἔτι δὲ τὸ nihil οὐσιαστικῶς λαμβανόμενον καὶ τὰ ἐπιρρήματα sat ἢ satis, parum, nimis, abunde, effatim, οἷον: *Multum habet iucunditatis solis caelique mutatio* (Πλίν).—*Nihil omnium rerum melius quam omnis mundus adminis tratur* (Κικέρ.).—*Satis eloquentiae sapientiae parum in Catilina fuit* (Σαλλούστ.) (1).

Σ η μ. α. Μετὰ τῶν τοιούτων οὐδετέρων ἐπιθέτων ἢ ἀντωνυμιῶν δύνανται νὰ τεθῇ κατὰ γενικὴν διαιρετικὴν τὰ ὑπ' αὐτῶν προσδιοριζόμενα ὅχι μόνον ὅταν εἶναι οὐσιαστικόν, ἀλλὰ καὶ ὅταν εἶναι ἐπίθετον οὐσιαστικῶς λαμβανόμενον τῆς δευτέρας κλίσεως: aliquid falsi (Κικέρ.)=aliquid falsum, ὅπερ ὡσαύτως λέγεται. Οὐδέποτε ὁρῶς δύναται νὰ τεθῇ κατὰ γενικὴν διαιρετικὴν τὰ τῆς τρίτης κλίσεως οὐσιαστικῶς λαμβανόμενα ἐπίθετα οὐδὲ τὰ εἰς us συγκριτικῶς, ὅθεν λέγεται senile aliquid ἢ gravius aliquid, οὐδέποτε δὲ senilis ἢ gravioris κατὰ γενικὴν. Ἄν ὅμως συνυπάρχῃεν ἐν τῇ φράσει ἐπίθετον τῆς τρίτης κλίσεως μετὰ ἐπιθέτου τῆς δευτέρας, δύνανται μὲν τότε ἐμφέτερα νὰ τεθῶσι κατὰ γενικὴν διαιρετικὴν: aliquid novi ac memorabilis, ἀλλὰ συνηθέστερον λέγεται κατ' ὀνομαστικὴν ἢ κατ' αἰτιατικὴν) aliquid novum ac memorabile.

Σ η μ. β'. Τὰ τοπικά ἐπιρρήματα ubi, ubique, ubicumque, nusquam, hic, huc, eo, aliquo κλπ. συντάσσονται παρὰ τοῖς δοκίμοις συγγραφεῦσι μετὰ τῶν διαιρετικῶν γενικῶν gentium, terrarum, loci ἢ locorum πρὸς ἐπεξηρίσιν τῆς ἐννοίας τῶν Ubiam gentium sumus (Κικέρ.).—Ibidem loci res est (Κικέρ.).

Ἄλλαι γενικαὶ ἐκτός τῶν τριῶν gentium, terrarum καὶ loci ἢ locorum, εὐρίσκονται ἐνίοτε μετὰ τοῦ huc ἢ eo, ἀλλ' ἡ τριαύτη χρῆσις εἶναι πολὺ δοκίμος (οὐδέποτε παρὰ τῷ Κικέρωνι) eo felicitatis pervenit (ad eam felicitatem pervenit)—Eo processerat irarum (Λίβ).—Huc arrogantiae tenerat (Τάκιτ.).

20. Τὰ ἐφεστικά ἐπίθετα καὶ τὰ μετοχῆς, πλησμονῆς, ἐμπειρίας, μνήμης κτλ. ἢ τῶν ἐναντίων σημαντικά, συντάσσονται μετὰ γενικῆς συμπληρώσεως τὴν ἐννοίαν αὐτῶν οὖσαν καθ' ἑαυτὴν ἀτελή. Ferae sunt rationis et orationis ex pertes (Κικέρ.).—Pythagoras sapientiae studiosos appellat philosophos (Κικέρ.).—Cato reipublicae peritus et juris consultus fuit (Κορν. Νέπ.) Medicamentorum saluta-

(1) Καὶ ἄλλα οὐδέτερα ἐνικά καὶ πληθυντικά συντάσσονται μετὰ γενικῆς διαιρετικῆς, οἷον παρὰ τῷ Λίβιῳ: per obliqua campi—opportuna moenium—immensum loci—per adversa montium (=per adversos montes). Σπανιώτατα ὁρῶς εὐρίσκονται τὰ τοιαῦτα παρὰ τοῖς δοκίμοις συγγραφεῦσιν: in occultis ac reconditis templi. Καίσι. de bello civ. 3, 105.

rium plenissimae sunt terrae (Κικέρ.). — Certe omnes virtutis com-
potes beati sunt (Κικέρ.).

Σ η μ. Τὰ ἐπιθετὰ τὰ δηλοῦντα πλήρωσιν ἢ ἀνείρησιν (plenus, inanis, fertilis κτλ.) δύνανται νὰ συνταγῶσι καὶ πρὸς ἀφαιρετικὴν, τὸ δὲ refertus συντάσσεται συνήθως πρὸς γενικὴν προσώπου δηλωτικὴν (referta quondam Italia Pythagoraeorum fuit. Κικέρ.), πρὸς ἀφαιρετικὴν δὲ πράγματος (aunus refertus pecunia Κικέρ.).

† 21. Πρὸς γενικὴν συντάσσονται αἱ μετοχαὶ τοῦ ἐνεστώτος τῶν μετα-
βατικῶν ῥημάτων ὅταν αὐταὶ λαμβάνονται ὡς ἐπιθετὰ, ἄλλως δέχον-
ται τὸ ἀντικείμενόν των κατὰ τὴν πτώσιν, μεθ' ἧς συντάσσεται τὸ ῥῆμα,
εἰς δ' ἀνήκουσι: Romani semper appetentes gloriae fuerunt (Κικέρ.).
— Nemo erat fugiens laboris (Καίσι.). Ὅθεν patiens frigōris εἶναι ὁ
ἔχων τὴν ιδιότητα τοῦ ὑπαικέναι ἀέτιος τὸ ψῦχος, patiens frigus ὁ ἐν
ὀρισμένη περιπτώσει ὑπομένων τὸ ψῦχος. Αἱ τοιαῦται ὑποθετικαὶ μετο-
χαὶ σχηματίζουν καὶ παραθετικά.

22. Τὰ μνήμης ἢ λήθης σημαντικὰ ῥήματα (meminisse, meminisci,
recordari, oblivisci κτλ.) λαμβάνουσι τὸ ἀντικείμενόν των, εἴαν μὲν εἶ-
ναι πρόσωπον, πάντοτε κατὰ γενικὴν (Vitorum meminī, nec tamen
Epicuri licet oblivisci Κικέρ.), εἴαν δὲ εἶναι πρᾶγμα ἢ κατὰ γενικὴν
ἢ (πολλάκις) κατ' αἰτιατικὴν (Est operae pretium diligentiam maio-
rum recordari Κικέρ.).

Τὰ ἀναμνηστικὰ ῥήματα (admonere, commonere, commonefacere
κτλ.) λαμβάνουσιν ὡσαύτως γενικὴν τοῦ πράγματος (ἢ τοῦ προσώπου)
ὅπερ τις ἀναμνησκει, οἷον admonere aliquem alicuius rei (ἢ ali-
cuius hominis) = ἀναμνησκειν τινά τι (ἢ τινά). Catilina admonēbat
alium cupiditatis suae (Σαλλούστ.).

23. Πάντοτε τίθεται κατ' αἰτιατικὴν τὸ ἀντικείμενον καὶ τῶν μνήμης
ἢ λήθης σημαντικῶν ῥημάτων καὶ τῶν ἀναμνηστικῶν, ὅταν τοῦτο εἶναι
ἀντωνυμία οὐδετέρου γένους ἢ τι τῶν ἀορίστων ἐπιθέτων (multa, omnia
κτλ.). Illud semper memento. — Ridiculum est, te istuc me admo-
nere. — Oportet, si volumus multa meminisse, multos nobis locos
comparare. Τοῦτο δὲ γίνεται ἐξ ἀνάγκης, πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως,
διότι εἴαν αἱ ἀντωνυμίαι αὗται ἢ τὰ ἐπιθετὰ ἐτίθετο κατὰ γενικὴν
ἠδύναντο νὰ ἐκληφθῶσι γένους ἀρσενικοῦ.

Σ η μ. α. Τὸ meminī συντάσσεται μετὰ αἰτιατικῆς προσώπου ὅταν σημαίνη

ἐνθυμουμαι τινα, ὃν ποτε ἐγνώρισα, οἶον: Cinnam meminī, Sullam vidī (Κικέρ.). Antipater ille Sidonius, quem probe meministi (Κικέρ.). Ὅταν δὲ τὸ meminī σημαίνει mentionem facio=μνήμην ποιουμαι τινος ἢ περὶ τινος, δύναται νὰ λάβῃ καὶ τὴν πρόθεσιν de (μετ' ἀφαιρετικῆς): De Herode meminero et de omnibus quae te velle suspicabor (Κικέρ.). Κατὰ τοῦτον δὲ τὸν τρόπον δύναται νὰ συντάχῃ καὶ τὰ ἀναμνηστικὰ ῥήματα: Monent nos dii de optimatum discordiis (Κικέρ.). Οὕτω δὲ πάντοτε καὶ τὸ recordor ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ προσώπων, οἶον: Velim scire cequid de te recordāre (Κικέρ.).

Σ η μ. β'. Ἡ ἀπρόσμενος φράσις venit mihi in mentem λαμβάνει συνήθως γενικὴν: Venit mihi Platonis in mentem (Κικέρ.). Δύναται ὅμως νὰ συνταχθῇ καὶ προσωπικῶς καὶ τότε ἡ γενικὴ γίνεται ὑποκείμενον: non venit in mentem pugna apud Regillum lacum (Λιβ.). Πάντοτε δὲ τίθενται ὡς ὑποκείμενα αὐτῆς καὶ οὐδέποτε κατὰ γενικὴν τὰ οὐδέτερά τῶν ἀντωνυμιῶν: Quae mihi veniebant in mentem, existimaui me ad te oportere scribere (Κικέρ.).

Σ η μ. γ'. Ἡ φράσις certiores facere aliquem (ἕηλον ποιεῖν πρὸς τι, ἀγγέλλειν τινὶ τι) λαμβάνει ὡς συμπλήρωμα ἢ γενικὴν ἢ τὴν de μετ' ἀφαιρετικῆς). Nos certiores fecit consilii sui ἢ de consilio suo.

24. Τὰ ῥήματα ducere, facere, habere, putare, esse (δύνασθαι) καὶ καθ' ὅλου τὰ σημαίνοντα λογιζέσθαι, τιμᾶσθαι, ἀξιολογεῖσθαι συντάσσονται μετὰ γενικῆς τοῦ ἐπιθέτου τοῦ δηλοῦντος τὸ πόσον (tanti, quanti, magni, pluris, nihili κτλ. ὅχι multi, maioris, minoris). Voluptatem virtus minimi facit (Κικέρ.). — Spectari oportet quantiores aestimentur (Κικέρ.). Ἡ γενικὴ αὕτη καλεῖται γενικὴ τοῦ τιμῆματος (genetivus pretii).

Σ η μ. δ. Τὸ (non) facio συντάσσεται ἐν τῇ συνθεαῖα μετὰ τῶν γενικῶν flocci (τοῦ floccus=κάρφος, μικροῦ λόγου ἄξιον πρᾶγμα), nauci (ἀχρεΐστου ὀνομαστικῆς, assis ἢ unius assis κ.τ.τ. Iudices rempublicam flocci non faciunt (Κικέρ.). Σημειωτέα καὶ ἡ φράσις tanti est, οἶον: Est mihi tanti, Quirites, huius invidiae tempestatem subire, dummodo a vobis belli periculum depellatur (Κικέρ.). = Ἀξίζει, ὦ Κυριταί, νὰ ὑποφέρω τὴν τρικυμίαν τούτου τοῦ μίσους, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀφ' ὑμῶν ὁ κίνδυνος τοῦ πολέμου.

Σ η μ. ε'. Τὸ aestimare συντάσσεται καὶ μετὰ τῶν ἀφαιρετικῶν magno, permagno, nihilo: μετὰ δὲ τοῦ ducere, putare καὶ esse τίθεται ἀντὶ τῆς γενικῆς nihili τὸ pro nihilo.)

+ 25. Τὰ ῥήματα accusare, incusare, arguere, insimulare, arcessere — convincere, coarguere — damnare, condemnare — absolvere, liberare συντάσσονται μετὰ γενικῆς δηλοῦσης τὴν πρᾶξιν, δι' ἣν τις ἐνέχεται, καταδικάζεται κτλ. Miltiades proditionis accusatus est (Κερν. Νέπ.) — Cicero Verrem avaritiae nimiae coarguit (Κικέρ.).

Σημ. α. Μετά τῆς γενικῆς ταύτης συνάπτεται ἐνίοτε καὶ ἡ ἀφαιρετικὴ *crimine, nomine ἢ iudicio*, οἷον· *crimine repetundarum damnati sunt multi*. Περὶ τοῦ *repetundarum* ἴδ. Γραμμ. Σεισιτέλ. § 156.

Ἐνίοτε ἀντὶ τῆς γενικῆς τίθεται ἡ *de* (μετ' ἀφαιρετικῆς), οἷον· *Drusus erat de praevaricatione a tribunis aerariis absolutus*.

Σημ. β'. Ἡ ποίησις, εἰς ἣν τις καταδικάζεται ἐκφέρεται ἢ κατὰ γενικὴν ἢ κατ' ἀφαιρετικὴν, λέγεται δ' ἐπίτης ὀρθῶς *damnare capitis* καὶ *damnare capite*. Ἀλλ' ὅταν ὅμως ὁ λόγος εἴναι περὶ ὀρισμένης χρηματικῆς ζημίας, εἰς ἣν τις καταδικάζεται, τίθεται πάντοτε ἡ ἀφαιρετικὴ. *Licinius Stolo decem millibus aeris est damnatus* (λίβ.). Ὡσαύτως δὲ *Frusinates tertia parte agri damnati sunt* (λίβ.). Σημείωσον καὶ τὰς φράσεις *ad bestias aliquem damnare* = καταψηφίζεσθαι τινος θηριομαχίαν καὶ *voti damnatus* = *voti compos* = τῆς εὐχῆς τυχών.

26. Μετὰ τῶν ῥημάτων *esse* καὶ *fieri* τίθεται γενικὴ δηλοῦσα εἰς ὃν ἢ εἰς ὃ τι ἀνήκει ἢ ἰδιάζει (*genetivus possessivus*). *Improbi hominis est mendacio fallere* (Κικέρ.). — *Temeritas est florentis aetatis* (Κικέρ.).

Αἱ ἐνίκαι καὶ πληθυντικαὶ γενικαὶ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν οὐδέποτε τίθενται ἐπὶ τοιαύτης ἐννοίας, ἀλλ' ἀντ' αὐτῶν γίνεται χρῆσις τοῦ οὐδετέρου τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν (*meum, tuum, suum, nostrum, vestrum*). *Tuum est nihil praeter virtutem in bonis ducere* (Κικέρ.).

Σημ. α. Αἱ φράσεις *est stultitiae, est levitatis, est consuetudinis* = *est stultitia, est levitas, est consuetudo*. Ἀξίαι δὲ σημειώσεως εἶναι καὶ ἡ φράσις *facere aliquid alicuius rei*, οἷον· *Hannibal, quod inter Alpes Apenninumque agri est, suae ditionis fecit* (λίβ.).

Σημ. β'. Ἡ περὶ τῆς ὁ λόγος γενικὴ πρέρχεται πολλάκις ἐκ παραλείψεως τῶν λήξεων *officium, munus, negotium, proprium* κτλ., ὥστε ἐνίοτε καὶ προτιθενται, οἷον· *id viri est officium*. — *Sapientis est proprium nihil facere quod praestitere possit*.

27. Τὸ τριτοπρόσωπον ῥῆμα *interest* (μέλει ἢ διαφέρει τινί) συντάσσεται μετὰ γενικῆς δηλώσεως τὸ πρόσωπον (ἢ τὸ πεπρόσωποποιημένον πρᾶγμα) ᾧ μέλει τι. *Discipulorum interest* = μέλει τοῖς μαθηταῖς. — *Interfuit reipublicae* (Κικέρ.) = μεμέληκε ἢ ἐμέλητε τῇ πολιτείᾳ. Τὸ δὲ πρᾶγμα, περὶ οὗ μέλει τινί, οὐδέποτε ἐκφέρεται δι' οὐσιαστικοῦ, ἀλλ' ἢ δι' οὐδετέρου ἀντωνυμίας (*hoc, illud, quod*) ἢ δι' ἀπρεμφάτου μετὰ

ἢ ἄνευ ὑποκειμένου ἢ δ' ἐξηρημαμένης ἐρωτηματικῆς προτάσεως, σπανίως δὲ διὰ τοῦ ut οἶον.

- 1) Imperatoris *hoc* interest.
- 2) Imperatoris interest *vincere*.
- 3) Imperatoris interest *milites fortes esse*.
- 4) Imperatoris interest *milites fortes sint*, necne.
- 5) Imperatoris interest, *ut* milites fortes sint.

Ἀντὶ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν γίνεται χρῆσις τῶν θηλυκῶν ἀφαιρετικῶν τῶν κτητικῶν *meā, tuā, suā, nostrā, vestrā* (κατὰ παράλειψιν τοῦ *causā*). *Illud meā interest, te ut videam* (Κικέρ.). Ἡ σύνταξις αὕτη προῆλθεν ἴσως ἐξ ἀναλογίας ἐκ τῆς συντάξεως τοῦ *refert*.

28. Τὸ πρὸς τὸ interest συνώνυμον ῥῆμα *refert* (ἐκ τῆς ἀφαιρετικῆς *rē* καὶ *fert*, ὅχι *refert* ἐκ τοῦ *refero*) ἢ συντάσσεται πρὸς τὰς ἀφαιρετικὰς *meā, tuā, suā*, ἢ (συνηθέστερον) τίθεται ἀπολύτως ἐν τῷ λόγῳ, ἄνευ δηλαδὴ συμπληρώματος, τοιαύτη δ' εἶναι μάλιστα ἡ χρῆσις ῥήματος παρὰ τοῖς δοκίμοις πεζογράφοις: *Tua quod nihil refert percunctari desinas* (Τερέντ.).—*Quid refert?* (Κικέρ.). Ἡ πρὸς γενικὴν σύνταξις τοῦ *refert* εἶναι ἀδόκιμος.

29. Τὸ πόσον τι διαφέρει ἢ μέλει τινί, ἐκφέρεται διὰ τῶν οὐδετέρων *multum, permultum, plus, plurimum, minus, quiddam* ἢ διὰ τῶν γενικῶν τοῦ τιμήματος *tantum, magnū* (ὅχι *maioris*) ἢ τέλει διὰ τῶν ἐπιρρημάτων *magis, magnopere, parum, minime, maxime*. *Magni interest meā cum amico una esse* (Κικέρ.). *Vestrā, iudices, hoc maxime interest* (Κικέρ.).

30. Τὸ πρᾶγμα, ὡς πρὸς τὸ ὅποιον εἶναι τι οὐσιῶδες ἐκφέρεται διὰ τῆς *ad* καὶ αἰτιατικῆς. *Magni ad honorem nostrum interest, me quam primum ad urbem venire* (Κικέρ.).

Σ η μ. Σπανιώτατα εὐρίσκεται παρὰ τοῖς δοκίμοις συγγραφεῦσι γενικὴ πρᾶγματος: *Multum interest rei familiaris tuae te venire* (Κικέρ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'. +

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΟΤΙΚΗΣ

31. Ἡ δοτικὴ ἀποκρίνεται ἐν γένει εἰς τὴν ἐρώτησιν *τίτι* ἢτοι δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, πρὸς ὠφέλειαν ἢ πρὸς βλάβην τοῦ ὁποίου γίνεται τι καὶ ὀνομάζεται *χαριστική* ἢ *ἀντιχαριστική* (*dativus commodi*

incommodi), οἷον *Pisistrātus sibi, non patriae* Megarenses vicit (Ἰουστίν.). — Non *scholae*, sed *vitae* discimus (Σενέκ.).

32. Δοτικὴν τοῖς ἐμμέσους ἀντικειμένου λαμβάνουσι τὰ δοτικὰ (do, trado, tribuo κτ.), λεκτικὰ (dico narro κτ.), δεικτικὰ (monstro κτ.) καὶ τὰ τοῦτοις ὅμοια ῥήματα. *Dedi puero librum.* — *Fabulam pueris narro.* — *Erranti viam monstro.* Ἡ δοτικὴ αὕτη μένει καὶ ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει· *liber puero datus est.*

Σημ. Δοτικὴν λαμβάνουσι καὶ αἱ ἀναφορικαὶ πρὸς πρόσωπον ἢ πρᾶγμα δη-
λοῦσαι φράσεις *modum ponere* — *fidem habere* — *morem gerere* — *statuere*
diem κτλ. Οἷον *modum ponere irae* — *fidem habere duci* — *morem gerere*
amico — *statuere (dicere) diem colloquio*

33. Μετὰ δοτικῆς συντάσσονται τὰ ἐπίθετα τὰ σημαίνοντα ὁμοιό-
τητά ἢ προσέγγισιν (*similis, aequalis, par, communis*) φιλίαν ἢ εὐνοίαν
(*amicus, faustus, fidus*), τὸ ἀρμόζον ἢ μὴ ἀρμόζον, ὠφέλιμον ἢ βλαβε-
ρὸν (*aptus, utilis, gratus*) καὶ τὰ ἐναντία τούτων (*dissimilis, impar,*
inimicus, infestus, molestus). Ἔτι δὲ μετὰ δοτικῆς συντάσσονται καὶ
τὰ ἐπιρρήματα τὰ ἔχοντα ἔννοιαν παρεμφερῆ πρὸς τὰ ῥηθέντα ἐπίθετα.
Belgae proximi sunt Germanis (Καῖς). — *Miltiades amicior erat*
omnium libertati quam suae dominationi (Κορν. Νέπ.). — *Cunctis*
esto benignus, nulli blandus (Σενέκ.). — *Convenienter naturae*
vivere (Κικέρ.).

Σημ. α. Πολλὰ τῶν ἐπιθιτῶν τούτων (*amicus, inimicus, vicinus, aequalis,*
propinquus) λαμβανόμενα ὡς οὐσιαστικά δύνανται καὶ συνταχθῶσι καὶ μετὰ
γενικῆς.

Σημ. β. Τὸ ἐπίθετον *similis* (καὶ *dissimilis*) συντάσσεται ἢ μετὰ
δοτικῆς ἢ μετὰ γενικῆς. Συνηθέστερον συντάσσεται μετὰ γενικῆς μὲν
προσώπου· *Dionysius tyrannus Neronis simillimus*, μετὰ γενικῆς δὲ ἢ
δοτικῆς (ἀδικοφῶς) πρᾶγματος· *somnus morti ἢ mortis similis est.*
Ὅθεν πάντοτε λέγεται *mei, tui, sui, nostri, vestri similis ἢ dissimilis*
(καὶ ὄχι *mihi, tibi* κτλ.). Δοτικὴν προσώπου λαμβάνει τὸ ἐπίθετον *si-*
milis (*dissimilis*) ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ τῆς κατὰ μέρος ὁμοιότητος,
οἷον *filius in hoc patri similis est.*

Σημ. γ. Τὰ ἐπίθετα *utilis, aptus, habilis, idoneus, paratus, accommodatus*
καὶ τὰ ἐναντία αὐτῶν λαμβάνουσι συνηθέστερον τὴν ἀδ μετὰ αἰτιατικῆς, ὅταν
δηλοῦται τὸ πρᾶγμα, εἰς ὃ εἶναι τις ὠφέλιμος, ἀρμόδιος κτλ. *Homo ad nullam*
rem utilis (Κικέρ.). Τὰ δὲ *natus, proclivis, pronus, propensus* λαμβάνουσι

μὲν συχνότερον τὴν ad μετὰ αἰτιατικῆς, ἀλλ' οὐχὶ σπανίως φέρονται καὶ πρὸς δοτικὴν, *Natus ad arma*. — *Aetas ad vitia prona*. — *Foro et multitudini nata eloquentia*.

Σημ. δ'. τὸ *propior* καὶ *proximus* συντάσσονται καὶ πρὸς αἰτιατικὴν, τὰ δὲ ~~καὶ πρὸς δοτικὴν~~ *propius* καὶ *proxime* συχνότερον πρὸς αἰτιατικὴν ἢ πρὸς δοτικὴν. *Proximi Hispaniam Mauri sunt* (Σαλλούστ.). — *Proxime Pompeium sedebam* (Κικέρ.).

Σημ. ε'. Τὸ *assuetus* φέρεται ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον πρὸς ἀφαιρετικὴν *Homines labore assueti*. Ἀλλὰ λέγεται καὶ *assuetus* (ὅπως καὶ *insuetus*) *ad sceptra* καὶ *Romani Callici tumultus assueti*.

34. Τὰ ἀμετάβστα ῥήματα τὰ ἔχοντα ἔννοιαν παρεμφερῆ πρὸς τὴν τῶν ἀνωτέρω ἐπιθέτων συντάσσονται καὶ αὐτὰ πρὸς δοτικὴν. *Cæsar Marcellum cui maxime succensebat restituit* (Καῖς.). — *Epaminondas patriæ irasci nefas esse ducebat* (Κορν. Νέπ.). — *Probus invidet nemini* (Κικέρ.).

Σημ. α'. Βλὲς τὴν κατηγορίαν τῶν τοιούτων μετὰ δοτικῆς συντασσόμενων ῥημάτων ἀνάγονται καὶ πολλὰ, ἅτινα ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλῶσσῃ φέρονται πρὸς αἰτιατικὴν, οἷον· *nocere* (βιάζω), *blandior* (κολακεύω), *medeor* (θεραπεύω, ἀλλὰ καὶ ἐπικουρῶ τι), *obtrecto* (διαβάλλω). *Non licet sui commodi causa nocere alteri* (Κικέρ.). — *Nostro ordini palam blandiuntur* (Κικέρ.). — *Philosophia medetur animis* (Κικέρ.). — *legi, obtreclare* (Κικέρ.).

Σημ. β'. Λέγεται μὲν *invideo tibi* (=φοβῶ σοι), *invidetur bonis* (=φοβοῦνται οἱ ἀγαθοί), ἀλλ' ὅχι (τοῦλάχιστον παρὰ τοῖς δοκίμοις) καὶ *invideo tibi laudem tuam*, *invideo amico fortunam*. Τὸ δεῖν εἶναι *invideo laudi tuæ*, *invideo fortunæ amici*. Ἡ δόκιμος εἶναι καὶ ἡ σύνταξις *invideo alicui aliquare* (=φοβεῖν ἐνὶ τινος). *Non inviderunt laudē suā mulieribus* (δοτ.) *Romani* Λιβ.

Σημ. γ'. Τὸ *minor* ἢ *minitor* (=ἀπειλῶ) δέχεται καὶ αἰτιατικὴν πρῆγματος πρὸς τῇ δοτικῇ τοῦ προσώπου. *Catilina urbi ferrum flammanque minitabatur*, τὸ δὲ *gratulor* (=συγχαίρω) δέχεται πρὸς τῇ δοτικῇ τοῦ προσώπου καὶ αἰτιατικὴν δηλοῦσαν κυρίως τὴν αἰτίαν, δι' ἣν τις συγχαίρει τινί (*gratulor tibi reditum* = *propter reditum*).

Τὸ *adulor* (=κολακεύω) συντάσσεται παρὰ τοῖς δοκίμοις πρὸς αἰτιατικὴν ἐνὶ δοτικῆς. *Non adulatus sum fortunam* (ἐνὶ *fortunæ*) *alterius* Κικέρ.

35. Πρὸς δοτικὴν φέρονται καὶ τὰ ῥήματα *suadeo* (πειθῶ) *parco*

(φείδομαι τινος), studeo (σπουδάζω), supplico (ἱκετεύω), impero (προσ-
τάττω), puho (εἰς τὴν σημασίαν τοῦ νυμφεύομαι, ἐπὶ γυναικός).

Σ η μ. Τὸ suadeo (persuadeo) καὶ τὸ impero συντάσσονται ἐνίοτε καὶ πρὸς
αἰτιατικὴν πρᾶγματος, οἷον Quid mihi suades; — Cæsar toti provincie quam
maximum potest militum numerum imperat (Καίε.).

36. Μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν συνθέτων ἐκ μιᾶς τῶν ἐξῆς δέκα προ-
θέσεων ad, ante, cum, in, inter, ob, post, præ, sud, super ἢ τίθεται,
δοτικὴ ἢ ἐπαναλαμβάνεται ἢ πρόθεσις (ἢ ἄλλη συνώνυμος) μετὰ τῆς
ἀρμολογίας πτώσεως. Ὅθεν λέγεται: Signa inferre hostibus (ἢ in hostes).
— In hac vita (ἢ huic vitæ) nihil inest nisi miseria. Παρὰ τοῖς δοκί-
μοις πειρολόγοις φαίνεται προτιμωμένη ἡ ἐπανάληψις τῆς προθέσεως, ἀπὸ
Λιθίου δὲ καὶ ἐξῆς γίνεται πλειοτέρα χρῆσις τῆς πρὸς δοτικὴν συντάξεως.

Σ η μ. Τῶν τοιούτων ῥημάτων τὰ μὲν εἶναι μεταθετικά καὶ λαμβά-
νουν πρὸς τῇ δοτικῇ καὶ αἰτιατικῇ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου ὡς ἐν τῷ
ἀνωτέρῳ παραδείγματι signa inferre hostibus, τὰ δὲ ἀμετάθετα, μὴ
δεχόμενα ἄμεσον ἀντικείμενον, οἷον: sidera sedibus inhaerent.

37. Τὰ ῥήματα adspargere (inspergere), circumlare circumfundere,
donare, impertire, intercludere καὶ exuere (induere) συντάσσονται ἢ
πρὸς αἰτιατικὴν πρᾶγματος καὶ δοτικὴν προσώπου ἢ πρὸς αἰτιατικὴν
προσώπου καὶ ἀφαιρετικὴν πρᾶγματος, οἷον donare alicui aliquam rem
(δωροῦμαι τινὶ τι) καὶ domare aliquem aliqua re (δωροῦμαι τινά τι).
Agésilæum mortuum amici cerā circum fuderunt (Κορν. Νέπ.). —
Herculi Deianira tunicam induit (Κικέρ.).

Σ η μ. Τὸ interdicere λαμβάνει συνήθως δοτικὴν προσώπου καὶ ἀφαιρετικὴν
πρᾶγματος. interdicere alicui aqua et igni. Παρὰ τῷ Λιθίῳ εὐρίσκεται καὶ
interdicere alicui aliquid, παρὰ δὲ τῷ Νέπωι interdicere aliquem aliqua
re. Μετὰ τοῦ interdicere τίθεται καὶ ab (ab oppido, ab auxilio).

38. Ῥήματά τινα λαμβάνουσιν ἄλλην σημασίαν ὅταν συντάσσωνται
μετὰ δοτικῆς καὶ ἄλλης ὅταν μετὰ αἰτιατικῆς: consulo aliquem =
συμβουλευόμεναι τινι, (ἢ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς γλῶτταν, συμβουλευόμεναι τινά,
τὸν ἱατρὸν λ. χ. medicum), consulo alicui = φροντίζω περὶ τινος, πα-
τριᾶς περὶ τῆς πατρίδος, reipublicæ περὶ τῆς πολιτείας. Οὕτω καὶ timeo
(metuo) aliquem = φοβοῦμαι τινά, timeo (metuo) alicui φοβοῦμαι περὶ
τινός ἢ ὑπὲρ τινός (μὴ πάθῃ τι) κτλ.

39. Εύρίσκεται ἐνίοτε παρὰ τοῖς δοκίμοις συγγραφεῦσι τὸ ποιητικὸν αἷτιον κατὰ δοτικὴν (ἀντὶ τῆς ab μετ' ἀφαιρετικῆς) μετὰ τῶν συνθέτων χρόνων τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, οἷον *Mihi* (= a me) *captum* *consilium iam diu est* (Κικέρ.).

Σ η μ. Οἱ πειρητὶ καὶ εἰ τὰς πειρητικὰς συντάξεις ἀπομιμούμενοι πεζολόγοι κέλευσιν εὐρυτέραν χρῆσιν τῆς τοιαύτης δοτικῆς τοῦ πειρητικοῦ αἷτιου. Non intelligor ulli (= a nullo intelligor) 'Οβί. — Gallis (δοτ. = a Gallis) in meridiem inspicitur Britannia. Τάκτ.

40. Πάντοτε ὁμοῦς τίθεται κατὰ δοτικὴν τὸ ποιητικὸν αἷτιον ἐπὶ τῶν λεγομένων θετικῶν ἥτοι γερουνδίων, οἷον *scribendum mihi est* (γραπτέον μοι ἔστιν). Τίθεται ὁμοῦς καὶ μετὰ τῶν θετικῶν ἢ ab μετ' ἀφαιρετικῆς ἀντὶ τῆς δοτικῆς τοῦ ποιητικοῦ αἷτιου πρὸς ἀποφυγὴν ἀμφιβολίας περὶ τὴν ἔννοιαν, οἷον *quibus* (*bonis multorum civium*) *est a vobis consulendum* (Κικέρ. de imp. Cn. Pomp. 2 § 6), ἐνθα ἑτέθη ἢ ab μετ' ἀφαιρετικῆς (a vobis) ἀντὶ τῆς δοτικῆς (vobis) πρὸς δῆλωσιν τοῦ ποιητικοῦ αἷτιου τοῦ *consulendum est*, ἐπεὶδὴ τὸ *consulo* κατὰ τὴν ἐνταῦθα ἔννοιαν αὐτοῦ (ιδ. § 37) δέχεται καὶ τὸ ἀντικείμενόν του κατὰ δοτικὴν (*quibus*) καὶ θὰ ἐγεννᾶτο ἄλλως ἀμφιβολία ὁποτέρᾳ ἐκ τῶν δύο δοτικῶν (*quibus* — *vobis*) εἶναι ἢ τοῦ ποιητικοῦ αἷτιου καὶ ὁποτέρᾳ ἢ τοῦ ἀντικειμένου. Οὕτω καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλῶσσῃ πρέπει, ἐξ ἀνάγκης, νὰ εἰπωμεν π. χ. οὐ δουλεύειν τοὺς νεὺν ἔχοντας τοῖς κακῶς φρονοῦσι καὶ ὄχι τοῖς νεὺν ἔχουσι, διότι οὕτω θὰ εἴχομεν δοτικὴν ὑποκειμενικὴν καὶ δοτικὴν ἀντικειμενικὴν δυσδιηκριτύως.

41. Μετὰ τοῦ ῥήματος *esse* τίθεται κτητικὴ δοτικὴ, ὅπως καὶ παρ' Ἑλλήσι *sunt mihi libri* = ἔστι μοι βιβλία = *habeo libros*.

42. Ἐν ταῖς φράσεσιν *est mihi* (*tibi*, *rei*) *nomen* (ἢ *cognomen*) — *nomen mihi manet* — *nomen mihi datum* (*inditum*) *est*, τίθεται ἢ κατ' ὀνομαστικὴν ὡς παράθεσις εἰς τὴν ὀνομαστικὴν *nomen* (ei morbo *nomen est avaritia*. Κικέρ.). ἢ συνθέστερον κατὰ δοτικὴν, καθ' ἑλξιν δηλαδὴ πρὸς τὸ *mihi*, *tibi*, *cui* κτλ. (*Scipio, cui postea Africano cognomen fuit*. Σαλλούστ.), ἐνίοτε δέ, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ παρωνυμίων καὶ ὄχι καθ' αὐτὸ ὀνομάτων καὶ κατὰ γενικὴν συντακτικὴν εἰς τὸ *nomen* (*Q. Metello cognomen Macedonici inditum est* Βελλήιος).

Ἐν δὲ τῇ φράσει *do* ἢ *dico* αἰεὶ *alicui nomen* τὸ ὄνομα δύναται νὰ τεθῇ ἢ κατὰ δοτικὴν ὡς ἀνωτέρω (συνθέστερον) ἢ κατ' αἰτιατικὴν συμφω-

νοῦσαν πρὸς τὸ ἐπίσης κατ' αἰτιατικὴν κείμενον nomen (*Filius, cui Ascanium parentes dixere nomen* Αἶς).

43. Τὰ ῥήματα *dare, ducere, tribuere, vertere, relinquere, venire, mittere, habere* καὶ ἄλλα ὅμοια δύνανται νὰ συνταχθῶσι μετὰ δύο δοτικῶν, ἐξ ὧν ἡ μὲν μία δηλοῖ τίτι δίδει, ἄγει, ἀπονέμει τις κτλ., ἡ δὲ τὸν σκοπόν, πρὸς ὃν τις δίδει, ἄγει κτλ. *Caesar quinque cohortes castris praesidio reliquit* (Καῖς.). Ὁμοίως συντάσσονται μετὰ δύο δοτικῶν τὸ *esse* καὶ τὰ παθητικὰ *dari, duci, tribui, verti* κτλ. *Virtutes hominibus decori gloriae que sunt* (Σενέκ.). — *Num Fabio laudi datum est quod pingeret?* (Κικέρ.). * Ἀξιοι σημειώσεως εἶναι αἱ φράσεις *esui dare* — *dare potui* (διδόναι· φαγεῖν, ποιεῖν τινί), *curae esse alicui* εἶναι τινὶ διὰ φροντίδος), *cui bono?* (τινὶ συμφέρει;).

Σ η μ. Μετὰ τῶν δύοσις σηματικῶν ῥημάτων τίθεται ἐνίοτε ἀγὰρ τῆς δοτικῆς τῆς δηλοῦσης τὸν σκοπὸν πρὸς ὃν τις δίδει, αἰτιατικῇ. *Latini coronam auream Jovi donum in Capitolium mittunt* (Αἶς.). Ἐξίσκεται δὲ καὶ ἡ *in* ἢ *ad* μετὰ αἰτιατικῆς· *reliquit ibi exercitum a d praesidium* (= *Præsidium*). — *gloriam mihi in crimen* (= *crimini*) *vertis*

44. Τὰ μετὰ δοτικῆς συντασσόμενα ῥήματα δὲν τρέπονται καθ' ὅλην τὴν κλίσιν εἰς παθητικά, ὥς τε ἡ δοτικὴ νὰ γείνη ἐνομαστικὴ τοῦ παθητικοῦ, ὅπως συχνάκις γίνεται ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ. Παρὰ τοῖς Λατίνοις τῶν τοιούτων ῥημάτων μόνον τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ παθητικοῦ εἶναι εὐχρηστὸν (ἀπρόσωπος σύνταξις), οἷον· *ego invidео tibi*. — *tibi invidetur ame.* — *Orgetorix persuasit Helvetiis* — *ab Orgetorige persuasum est Helvetiis*. Εἰς τὴν τοιαύτην λοιπὸν ἀπρόσωπον παθητικὴν χρῆσιν ἡ δοτικὴ μένει ἀμετάβλητος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗΣ.

45. Κατ' αἰτιατικὴν τίθεται τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων· γίνεται δὲ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως ὑποκείμενον τῆς παθητικῆς. *Pater amat filium.* — *Cæsar vicit Pompeium.*

46. Ῥήματά τινα ἀμετάβλητα λαμβάνουσιν ἐνίοτε μεταβατικὴν σημασίαν καὶ δέχονται τότε αἰτιατικὴν ἀντικείμενον. Τοιαῦτα ῥήματα εἶναι

1) Τὰ σημαίνοντα ψυχικὴν διάθεσιν ἢ ἐκδηλώσιν ψυχικῆς διαθέσεως.

οἶον· dolere, lugere, mœrere, flere, gemere, lamentari π. γ. casum alicuius.

queri, conquæri π. γ. iniurias alicuius.

horrere, reformidare π. γ. crimen ingrati animi. *τὸ εἶναι καὶ ἀποφύγετον*

fastidire π. γ. preces alicuius.

ridere π. γ. inconstantiam hominum.

mirari, admirari π. γ. se ipsum.

sitire π. γ. honores, sanguinem.

Σ η μ. Τὰ ἐν μέρει τὰ ὅσα δὲν ἔχουσι παθητικὸν τόπον ἄλλον πλὴν τῆς μετα-
χῆς τοῦ μέλλοντος (γερουνδίου) dolendus, horrendus κτλ. Μόνον τὸ ridere ἔχει
πλήρη παθητικὸν τόπον.

2) Τὰ σημαίνοντα ὅζειν τινός, γεῦσιν ἔχειν τινός, οἶον· olere, redo-
lere — sapere, respirare: Catonis orationes antiquitatem redolent —
Piscis mare sapit — Vinum picem resipit. Οἱ ποιηταὶ καὶ ἄλλα ἀμε-
τάβαρα συντάσσουν ὡς μεταβατικά.

47. Τὰ ἀμετάβαρα δύνανται νὰ προσλάβωσι τὴν λεγομένην σύστοι-
χον αἰτιατικὴν συνημμένην συνήθως μετὰ ἐπιθέτου ἢ ἀντωνυμίας servi-
tutem durissimam servire — longam vitam vivere κτλ. ἢ αἰτιατικὴν
οὐδετέρῳ ἀντωνυμίας (hoc tibi assentiri non possum — id operam do,
ut in litteris proficiam).

Σ η μ. Ποιητικά εἶναι τὰ triste resonare (Ὁδύ.) — mollia ridere (Ὁδύ.)
— torva tueri (Βεγγίλ.) — falsum renidens (Γάκιτ.).

48. Πολλὰ ἀμετάβαρα ῥήματα κινήσεως σημαντικά συντιθέμενα μετὰ
τῶν προθέσεων circum, per, præter, trans λαμβάνουσι μεταβατικὴν
σημασίαν καὶ σύνταξιν, οἶον· Oceanus circumfluit terram, ἐν ᾧ τὸ
ἄπλουθιν fluere εἶναι ἀμετάβατον. Οὕτω καὶ Alpes Hannibal transiit
(Λιβ.) — Timores ombium mentos porragantur (Κικέρ.).

Σ η μ. 4. Καὶ ἄλλα μετὰ τῆς circum σύνθετα λαμβάνουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ
αἰτιατικὴν, οἶον multa me pericula circumstant. — circumsedere urbem.

Σ η μ. 6. Τὰ μετὰ τῆς trans σύνθετα μεταβατικά ῥήματα trans-
duco, transicio (traicio) καὶ transporto λαμβάνουσι δύο αἰτιατικάς, τὴν
τοῦ ἀντικειμένου καὶ τὴν τοῦ τόπου, ἥτις ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς trans.
Equitum magnam partem flumen traiecit (Καῖς.) — Milites flumen
transportat. (Καῖς.) Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ τόπου μένει καὶ ἐν τῇ παθητικῇ

συντάζει· *Exercitus a Cæsare Rhenum transiectus (transportatus) est.* Τὰ ἀμετάβατα transicere ἢ transmittere amnem σχηματίζουν με-
ταβατικὸν παθητικὸν amne transiecto ἢ transmisso.

- Β 49. Τὰ ἀμετάβατα ῥήματα τὰ κινήσεως σημαντικά, ὅταν εἶναι σύν-
θετα μετὰ προθέσεων ἄλλων παρὰ τὰς ῥηθείσας τέσσαρας circum, per,
præter, trans, δύνανται ὡσαύτως νὰ λάβωσι μεταβατικὴν σημασίαν καὶ
σύνταξιν, ἀλλὰ σχεδὸν μόνον ἐπὶ μεταφορικῆς ἐννοίας, ἄλλως συντάσ-
σονται πρὸς δοτικὴν ἢ πρὸς προθετόπτωτον (§ 35), οἷον· *Accedo hostem*
= προσβάλλω τὸν πολέμιον· *accedo alicui* ἢ *ad aliquem* = προσέρχο-
μαί τινι ἢ πρὸς τινα. Οὕτω λέγεται μετὰ διαφορᾶς ἐννοίας *aggredior*
aliquem, καὶ *ad aliquem*, *convenio aliquem* καὶ *cum aliquo*, *effugio*
mortem καὶ *effugio e periculo*, *excedere modum* καὶ *excedere e pue-*
ris κτλ.

Σ η μ. Τὰ ἐν ταῖς §§ 47 καὶ 48 ἀναφερόμενα ῥήματα γινόμενα διὰ τῆς μετὰ
προθέσεων συνθέσεως μεταβατικά, δύνανται νὰ λάβωσι καὶ παθητικὴν σύνταξιν·
flumen transitur — *hostis circumventus*. — *societas inita est* (ἐκ τοῦ *socie-*
tatem in eo).

50. Τὰ τριτοπρόσωπα ῥήματα *piget*, *pudet*, *pænitet*, *tædet* (*pertæ-*
sum est) καὶ *miseret* δέχονται κατ' αἰτιατικὴν μὲν τὸ ὑποκείμενον,
ὅπερ ἀνιᾶται, αἰσχύνεται κτλ. κατὰ γενικὴν δὲ τὸ ἀντικείμενον δι' ὃ τις
ἀνιᾶται, αἰσχύνεται κτλ. *Pudet regem facti*. — *Solet vos beneficiorum*
pænitere. — *Sua quemque fortunæ pænitet*. — *miseret me fratris*.

Τὸ *pudet* δέχεται κατὰ γενικὴν καὶ τὸ πρόσωπον, τὸ ὅποῖον αἰδεῖται
τις ἢ αἰσχύνεται· *pudet me deorum hominumque* (Διβ.).

Σ η μ. α. Ἀντὶ τῆς γενικῆς τοῦ ἀντικειμένου δύναται μετὰ τῶν ῥη-
μάτων *piget*, *pudet* *pænitet* καὶ *tædet* νὰ τεθῇ ἀπαρέμφατον, μετὰ δὲ
τοῦ *pænitet* καὶ πρότασις ὁλόκληρος διὰ τοῦ *quod* ἀρχομένη ἢ πρό-
τασις ἐρωτηματικὴ (*quantum*)· *pudet me hæc fateri*. — *Quantum pæ-*
nitet, quod animum tuum offendit (Κικέρ). — *Non pænitet me quan-*
tum profecerim (Κικέρ.).

Τὸ *miseret* οὐδ' ἀπαρέμφατον λαμβάνει, ἀλλὰ πάντοτε γενικὴν ἀντι-
κειμένου.

Σ η μ. β. Τὰ ῥήματα *piget*, *pudet*, *pænitet* ὅταν ἔχωσι τὸ οὐδέτε-
ρον ἀναφορικῆς ἢ δεικτικῆς ἀντωνυμίας ὡς ἀντικείμενον, λαμβάνουσιν
αὐτὸ πάντοτε κατ' ὀνομαστικὴν ἐνικοῦ ἀριθμοῦ (ὄχι κατὰ γενικὴν)· *hoc*

me pudet — *Sapientis est proprium nihil, quod pœnitere (eum) possit, facere* (Κικέρ.).

Σ η μ. γ' Ὅπως τὸ ἐπρόσωπον miseret me, οὕτω λαμβάνει γενικὴν ἀντικειμένην καὶ τὸ προσωπικὸν misereor (miserere nostri). Τὰ δὲ ῥήματα miseror καὶ commiseror (ari) εἶναι μεταβατικὰ καὶ λαμβάνουσι τὸ ἀντικείμενόν των κατ' αἰτιατικὴν.

51. Καὶ τὸ deest καὶ dedecet (ἢ καὶ πλθ. decent) συντάσσονται μετὰ αἰτιατικῆς τοῦ προσώπου, εἰς ὃ πρέπει τι ἢ οὐ πρέπει. Τὸ δὲ πᾶν, ὅπερ πρέπει ἢ οὐ πρέπει, τίθεται κατ' ἀπορέμφατον ἢ κατ' ὀνομαστικὴν (καὶ τότε ἡ σύνταξις γίνεται προσωπικὴ), οἷον· parvum (αἰτιατ. τοῦ προσώπου) parva (ὀνομαστ. τοῦ πράγματος) decent (Ὁράτ.). — *Oratorem irasci minime deest, simulare non dedecet* (Κικέρ.).

Σ η μ. Αἰτιατικὴν δέχονται καὶ τὰ τριτοπροσώπως λαμβανόμενα μεταβατικὰ ῥήματα iuvat, delectat, fugit, fallit præterit (me, nos), ὧν ὑποκείμενον εἶναι ἢ ἀπαρέμφατον ἢ οὐδέτερον ἀντωνυμίας ἢ καὶ πρότασις ὀλόκληρος· Non me fallit plerisque homines emolumento magis quam ipso officio duci (Κικέρ.). — *Non me præterit Gallos fama belli præstare* (Λιβ.).

52. Τὰ ῥήματα celare καὶ docere (edocere, dedocere) συντάσσονται μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς τοῦ προσώπου καὶ τοῦ πράγματος· *Fortuna belli artem victos quoque docet* (Κούρτ.). — *O hominem simplicem, qui nos nihil celet* (Κικέρ.).

Σ η μ. α. Τὸ παθητικὸν doceo εἶναι συνήθως disco, ἀντι doceor οἷον magister docet discipulos grammaticam — discipuli discunt a magistro grammaticam. Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πράγματος μένει ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει (ὅπως καὶ ἑλληνιστί· οἱ μαθηταὶ διδάσκονται ὑπὸ τοῦ διδασκάλου γραμματικῇ.).

Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πράγματος εὐρίσκεται ἐνίοτε καὶ μετὰ τῆς παθητικῆς μετοχῆς doctus, ἀλλ' ὁ Κικέρων καὶ ὁ Κεῖσαρ συντάσσουσιν αὐτὴν πρὸς ἀφαιρετικὴν (doctus græcis litteris et latinis).

Σ η μ. β'. Ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει τοῦ celo ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πράγματος τρέπεται εἰς de μετ' ἀφαιρετικῆς, οἷον· Antigonus iter, quod habebat adversus Eumenem, omnes (αἰτιατ.). celat. — παθητ. Omnes (ὀνομαστ.) ab Antigono celati sunt de itinere κτλ. — *Debes existimare te maximis de rebus a fratre esse celatum* (Κικέρ.).

Μένει δὲ ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πράγματος ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει μόνον ἂν εἶναι οὐδέτερον ἀντωνυμίας· id, hoc celabar, celatus sum.

Καὶ ἐν τῇ ἐνεργητικῇ δὲ συντάξει τίθεται ἐνίοτε μετὰ τοῦ ῥήματος *celo ἢ de μετ' ἀραιρετικῆς* ἀντὶ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ πράγματος. *Maximis de rebus* (=maximas res) frater te celavit.

Σ η μ. γ'. Τὸ docere (edocere) ὅταν σημαίνει πληροφορεῖν τινα περὶ τινος συντάσσεται ἐν τε τῇ ἐνεργητικῇ καὶ τῇ παθητικῇ φωνῇ μετὰ τῆς *de* καὶ ἀραιρετικῆς. *Sulla de his rebus docetur* (Κικέρ.).

Τὰ δύο ταῦτα ῥήματα λαμβάνουσιν ἐνίοτε ἀπαρέμμετον ἀντὶ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ πράγματος. *Dionysius tondere filias suas docuit* (Κικέρ.).

53. Κατ' ἀραιρετικὴν τίθεται τὸ ὄνομα τοῦ μουσικοῦ ὄργάνου, ὅπερ τις διδάσκεται. *Socratem fidibus docuit nobilissimus fidicen* (Κικέρ.).

54. Τὰ ῥήματα *posco, reposco* καὶ *flagito* λαμβάνουσι πρὸς τῇ αἰτιατικῇ τοῦ πράγματος καὶ αἰτιατικὴν τοῦ προσώπου πρὸ οὗ αἰτεῖται τι. Ἀντὶ τῆς αἰτιατικῆς ὅμως τῆς δηλούσης τὸ πρόσωπον δύναται νὰ τεθῇ καὶ ἡ *ab μετ' ἀραιρετικῆς*. Τὸ *postulo* λαμβάνει κανονικῶς τὴν *ab μετ' ἀραιρετικῆς*. *Cæsar Hæduos frumentum flagitat* (Καῖς.). — *Samnites duces signum poscunt* (Λίβ.). Non debebam has litteras abs te poscere (Κικέρ.). — *Aliquid ab amicis postulare* (Κικέρ.). Οὕτω καὶ ἑλληνιστὶ λέγομεν αἰτεῖν τι παρὰ τινος καὶ αἰτεῖν τί τινα.

55. Τὰ ῥήματα *oro* (=δέομαι τινός τι, αἰτοῦμαι παρὰ τινός τι) καὶ *rogo* (=δέομαι τινός τι, αἰτῶ τινα ἢ παρὰ τινός τι) λαμβάνουσι πρὸς τῇ αἰτιατικῇ τοῦ προσώπου καὶ αἰτιατικὴν τοῦ πράγματος σχεδὸν μόνον οὐδετέρου ἀντωνυμίας (ἄλλως, ὁλόκληρον πρότασιν μετὰ τοῦ *ut ἢ τοῦ ne*). Τὸ *peto* λαμβάνει αἰτιατικὴν τοῦ πράγματος, πρὸς δὲ τῷ προσώπῳ τὴν *ab μετ' ἀραιρετικῆς*. *Illud te et oro et hortor* (Κικέρ.). — *Ego te magno opere non hortor solum, sed etiam pro amore nostro rogo atque oro te ut colligas* (Κικέρ.). — *Timoleon oravit omnes ne id facerent* (Κορν. Νέπ.). — *Athenienses auxilium ab Lacedæmoniis petiverunt* (Κορν. Νέπ.).

Σ η μ. Λέγεται *precor deos* καὶ *precor pacem a diis*.

56. Τὰ ῥήματα *rogo* (=ἔρωτῶ τινά τι, πυνθάνομαι τινός τι) καὶ *interrogo* (=ἔρωτῶ τινά τι) λαμβάνουσι πρὸς τῇ αἰτιατικῇ τοῦ προσώπου καὶ αἰτιατικὴν τοῦ πράγματος σχεδὸν μόνον οὐδετέρου ἀντωνυμίας (ἄλλως, τὴν *de μετ' ἀραιρετικῆς*). *Pusionem quemdam Socrates interrogat quædam geometrica* (Κικέρ.). Sic te eisdem de rebus interrogabo (Κικέρ.).

Ση α. λέγεται *percontor aliquem de aliqua re* ἢ *aliquid ex aliquo* (= διαπυνθάνομαι τι περὶ τινος ἢ ἐξ τινος) *quæro ab (ex, de) aliquo aliquid* ἢ *aliquam rem, causam* (= πυνθάνομαι τι παρὰ τινος, ἐρωτῶ τί τινα) *sci-scitor ex (ab, de) aliquo aliquid* ἢ *aliquam rem, sententiam* (= πυνθάνομαι τι παρὰ τινος).

Ση μ. β'. Μόνον ἐν τῇ ἐπιστήμῳ καὶ τυπικῇ φράσει *rogare aliquem sententiam* (παθητ. *rogatus sententiam*) = κελεύειν τινὰ (ἐν τῇ συγ-κλήτῳ βουλῇ) τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀποφῆνασθαι, λαμβάνει τὸ *rogare* αἰτιατικὴν οὐσιαστικοῦ ὀνόματος, ἄλλως λέγεται συνήθως *interrogare* (*rogare*) *aliquem, quid sentiat*.

57. Τὰ ῥήματα *facio, efficio, reddo* — *creo, deligo, eligo, declaro, designo, renuntio* — *nomino, appello, dico, voco, saluto* — *intellego, interpretor* — *duco, existimo, indico, puto, numero, habeo* — *do, addo, adiungo, capio, sumo, adsūmo, adseisco* — *cognosco* — (me) *præbeo*, (me) *præsto* λαμβάνουσιν ἐν τῇ ἐνεργητικῇ συντάξει δύο αἰτια-τικὰς (ἑντικειμένου καὶ κατηγορουμένου), αἵτινες ἐν τῇ παθητικῇ συν-τάξει τρέπονται εἰς δύο ὀνομαστικάς (§ 14). *Homines cæcos reddit avaritia* (Κικέρ.). — *Romani Fabium consulem creaverunt* (Λίβ.). — *Summum consilium* Romani *appellarunt senatum* (Κικέρ.). — *Sapientiam* Stoici *eam* interpretantur, quam adhuc nemo mortalis consecutus est (Κικέρ.). — *Timoleon eam victoriam præclaram ducebat*, in qua plus esset clementiæ quam crudelitātis (Κορν. Νέπ.). — *Consulentibus* Pythia *præcepit, ut Milliadem sibi imperatorem sumerent* (Κορν. Νέπ.). — *Bene de me meritis gratum me præbeo* (Κικέρ.).

Ση μ. Σχηματίζεται ἡ φράσις *facio te certiore alicuius rei* ἢ *de ali-qua re* (§ 23 σημ. γ'), παθητικῶς *certior* *fio* κτλ. Μετ' ἄλλων ὅμως ἐπιθέτων (πλὴν δηλ. τοῦ *certior*) τίθεται μᾶλλον τὸ *reddere* (ἑντὶ τοῦ *facere*), ἄλλ' ἐν τῇ παθητικῇ συντάξει παραλαμβάνεται πάλιν τὸ *fieri* (ἑντὶ τοῦ *reddi*), οἷον *Reddidit domum nudam atque inanem* — *Do-mus facta est* (παρακείμεν. τοῦ *fieri*) *nuda atque inanis*.

58. Κατ' αἰτιατικὴν ἐκφέρεται τὸ ποσὸν τῆς ἐκτάσεως τοῦ τόπου καὶ τῆς ἀρκειᾶς τοῦ χρόνου, οἷον *Fines Helvetiorum in longitudinem millia passuum ducenta et quadraginta patebant* (Καῖς.). — *Ag-gerem latum pedes trecentos triginta exstruxerunt* (Καῖς.). —

Quædam bestiōlæ *unum tantum diem* vivunt (Κατ.) — *Decem* quondam annos Troia oppugnata est ab universa Græcia (Λίβ.).

Σ η μ. δ. Σπενίως κεῖται· παρὰ τοῖς δοκίμοις συγγραφεῦσιν ἀραιετική ἀντὶ αἰτιατικῆς εἰς δῆλωσιν τοῦ πόσον χρόνον· Pugnatum est continenter horis (καλονικώτερον θὰ ἦτο horas) quinque Καῖς. Δύνεται ὅμοι· γὰρ τεθῇ ἡ per μετ' αἰτιατικῆς ἀντὶ τῆς ἀπλῆς αἰτιατικῆς· per annos quattuor et viginti (πῶτον χρόνον) primo punico bello (πότε) certatum est (Λίβ.).

Σ η μ. ε'. Λέγεται agger latus pedes trecentos, murus altus pedes sedecim κτλ. ἀλλὰ καὶ (ἀνευ τῶν ἐπιθέτων latus, altus) agger pedum trecentorum, murus sedecim pedum κτλ. Χῶμα τριακοσίου πόδας εὐρὺ καὶ χῶμα τριακοσίων ποδῶν, τεῖχος ἑκακίδεκα πόδας ὕψηλόν καὶ τεῖχος ἑκακίδεκα ποδῶν (§ 16).

Σ η μ. γ'. Καὶ μετὰ τὸ natus τίθεται αἰτιατικῇ εἰς δῆλωσιν τῆς ἡλικίας, οἷον· quinque annos natus = πέντε ἔτη γεγονώς. Παραλειπομένης δὲ τῆς μετοχῆς natus ἐκφέρεται ἡ ἡλικία διὰ γενικῆς τῆς ἰδιόττος (ἰδ. ἀνωτ. σημ. ε'), οἷον· Cato primum stipendium meruit annorum decem et septem. Καὶ διὰ τῆς μετοχῆς agens καὶ τῆς αἰτιατικῆς annum μετὰ τακτικοῦ ἀριθμοῦ ἐκφέρεται ἡ ἡλικία (vicesimum ætatis annum agens).

Ποικίλη δ' εἶναι ἡ σύνταξις τοῦ natus εἰς δῆλωσιν τοῦ ποῖον ὅριον ἡλικίας εἶχεν ὑπερβῇ τις ὅτε ἐπραξέ τι ἢ ὅτε συνέβη τι. Λέγεται δηλαδὴ natus plus (amplius) ἢ minus (quam) triginta annos = ἡλικίας μ. γαλητέρας ἢ μικροτέρας τῶν τριάκοντα ἔτων (ὑπὲρ τὰ τριάκοντα ἔτη γεγονώς), maior ἢ minor quam triginta annos natus (Λίβ. 45, 32), maior ἢ minor triginta annos natus (Κικέρ. ὑπὲρ Ῥωσκ. Ἀμερ. 14), maior ἢ minor sexaginta annis (Κικέρ. αὐτόθι 35). Καὶ ἄλλαι δ' ἐπὶ συντάξεις σπανιώτερον εὐρίσκονται.

59. Εἰς δῆλωσιν τῆς εἰς τόπον κινήσεως (quo? ποῖ;) τίθεται ἡ in μετὰ αἰτιατικῆς, ἐπὶ δὲ τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων, κωμῶν καὶ μικρῶν νήσων (ὅχι τῶν χωρῶν καὶ τῶν μεγάλων νήσων) ἀπρόθετος αἰτιατικῇ. Εἰς δῆλωσιν δὲ τῆς ἀπὸ (ἢ ἐκ) τόπου κινήσεως (unde? πόθεν;) ἡ ab (ἢ ex) μετ' ἀφαιρετικῆς, ἐπὶ δὲ τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων, κωμῶν καὶ μικρῶν νήσων ἀπρόθετος ἀφαιρετικῇ, οἷον· Quo vadis? In hortum, in Italiam. Eo Romam, Athenas. — Venio ab (ex) horto, ex Italia. — Venio Roma, Athenis.

60. Εἰς δὴλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως (ubi ? ποῦ ;) τίθεται ἢ ἰν μετ' ἀφαιρετικῆς, ἐπὶ δὲ τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων, κωμῶν ἢ μικρῶν νήσων, ἐάν μὲν ταῦτα εἶναι τῆς πρώτης ἢ τῆς δευτέρας κλίσεως ἐνικοῦ ἀριθμοῦ τίθεται ἀπλῇ γενικῇ (ἥτις εἶναι κυρίως τοπικὴ πτώσις, casus locativus) ἄλλως, ἐάν δηλαδὴ εἶναι πληθυντικὰ ἢ τῆς τρίτης κλίσεως, τίθεται ἀπρόθετος ἀφαιρετικῇ, οἷον *sum in horto, in Italia*. — *Sum Romæ* (γενικῇ τῆς ἁ. κλίσε. ἐν. ἀριθμοῦ), *Clusii* (γεν. τῆς β'. κλ. ἐν. ἀριθ.), *Athenis* (ἀφαιρ. ἁ. κλ. πληθυντ. ἀριθ.), *Carthagine* (ἀφαιρ. γ'. κλ. ἐν. ἀριθ.), *Cadibus* (ἀφαιρ. γ'. κλ. πληθ. ἀριθ.).

Σ η μ. ἁ. Ὅταν πρὸς τὸ ὄνομα τῆς πόλεως (κώμης ἢ μικρᾶς νήσου) συνάπτεται ἐπιθέτον ἢ ἀντωνυμία, ἐπὶ μὲν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως ἐκφέρονται ἀμφότερα, τότε οὐσιαστικὸν καὶ τὸ ἐπιθέτον (ἢ ἡ ἀντωνυμία) ἢ κατ' ἀπρόθετον ἀφαιρετικὴν ἢ κατ' ἀφαιρετικὴν μετὰ τῆς *in* προθέσεως: *ipsa Romā* (*in ipsa Roma*), *tota Corintho*, *Athenis tuis*, *Albā longā*, *Carthagine nova*. Μετὰ τοῦ ἐπιθέτου *totus* οὐδέποτε τίθεται πρόθεσις: ὅθεν λέγεται καὶ *tota urbe*, *totā provinciā*, *totā Italiā*. Ἐπὶ δὲ τῆς εἰς τόπον κινήσεως ἐκφέρονται ἀμφότερα κατ' ἀπρόθετον αἰτιατικὴν: *proficiscor doctas Athanas* (οὐδέποτε ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ *in* ἢ *ad doctas Athenas*), ἐπὶ δὲ τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως κατ' ἀπρόθετον ἀφαιρετικὴν: *signa ipsa Samo sublata sunt*.

Σ η μ. β'. Ὅταν πρὸς τὰ ρηθέντα ὀνόματα πόλεων κτλ. συνάπτονται τὰ προσηγορικὰ *urbs*, *oppidum*, *colonia*, *municipium* κ.τ.τ., ἢ τὸ προσηγορικὸν κεῖται ἄνευ προσδιορισμοῦ καὶ τότε προτάσσεται τοῦ κυρίου ὀνόματος τῆς πόλεως μετὰ προθέσεως (τὸ δὲ κύριον συμφωνῇ κατὰ πτώσιν πρὸς τὸ προσηγορικόν) ἢ ἔχει καὶ προσδιορισμὸν καὶ τότε τίθεται μετὰ τὸ κύριον ὄνομα τῆς πόλεως καὶ δὴ ἐπὶ μὲν τῆς εἰς τόπον κινήσεως μετὰ τῆς *in* κατ' αἰτιατικὴν, ἐπὶ δὲ τῆς ἐκ τόπου κινήσεως μετὰ τῆς *ex* κατ' ἀφαιρετικὴν καὶ ἐπὶ τῆς ἐν τόπῳ στάσεως κατ' ἀπλὴν ἀφαιρετικὴν ἢ κατ' ἀφαιρετικὴν μετὰ τῆς *in*. *Cimon in oppido Citio* (ἄλλως ὁ ἀτίθετο *Citii*) *mortuus est* (Κορν. Νέπ.). — *Consul pervenit in oppidum Cirtam* (Σαλούστ.). — *Vercingetorix expellitur ex oppido Gergovia* (Καίς.). — *Demaratus se contulit Tarquinios, in urbem Etruriæ florentissimam* (Διό.). — *Fontei genus Tusculo, ex clarissimo municipio, profectum erat* (Κικέρ.). — *Archias Antiochiæ* (γεν.) *natus est, celebri quondam urbe et copiosa* (ἀφαιρ.) *Kικέρ.* — *Milites Albæ* (γεν.) *con stiterunt, in urbe opportuna* (Κικέρ.).

61. Τὰ προσηγορικά ὀνόματα domus, rus καὶ humus ἀκολουθοῦσι τὴν σύνταξιν τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων ἐκφερόμενα πρὸς δῆλωσιν τοῦ τόπου ἀνευ προθέσεων.

domum (domos) = οἶκαδε rus = ἀγρόνδε

domo = οἶκοθεν rure = ἀγρόθεν (ab) humo = χαμρόθεν

domi = οἶκοι ruri (rure) = ἀγροῖο humi = χαμαί (1)

Σ η μ. ε. Ὁ κατὰ τὴν δ'. κλίσιν γενική domi μένον οὕτω ἐπιρρηματικῶς εἶναι εὐχρηστος, ἄλλως παραλαμβάνεται ἡ κατὰ τὴν δ'. κλίσιν, domus. Τὸ δὲ rus σχηματίζει δύο ἀφαιρετικὰς εἰς e καὶ εἰς i, ὧν ἡ μὲν εἰς e τίθεται εἰς δῆλωσιν τῆς ἐπὶ τόπου κινήσεως, ἡ δὲ εἰς i, ἥτις κυρίως εἶναι τοπικὴ πτώσις (casus locativus), εἰς δῆλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως.

Σ η μ. δ'. Τὸ domi — domo — domum μετὰ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ κτήτορος ἀκολουθοῦσι τὴν ἐξῆς χρῆσιν. Λέγεται domi meæ, domi tuæ, domi suæ κτλ. domi Cæsaris (ἀλλὰ καὶ in domo Cæsaris) — domo mea, tua, sua κτλ. domo Cæsaris (ἀλλὰ καὶ e domo Cæsaris) — domum meam, tuam suam κτλ. domum Cæsaris (ἀλλὰ καὶ in domum meam, tuam suam κτλ. in domum Cæsaris). Μετ' ἄλλων ὁμοῦς ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιθέτων παραλαμβάνεται πάντοτε ἡ πρόθεσις in domo illa (καὶ ὅχι domi illius) — in domum veterem remigrare e nova Κατ' ἐξαιρέσιν δὲ λέγεται domi alienæ ἀντὶ in domo aliena.

Τίθενται καθ' ἑλξιν αἱ γενικαὶ belli καὶ militiae ἀντὶ in bello, in militia, ὅταν συνάπτονται πρὸς τὸ domi, οἷον domi bellique — domi militiaeque.

62. Εἰς δῆλωσιν τῆς διὰ τόπου διαβάσεως (quā?) τίθεται ἡ ἀφαιρετικὴ ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ἑδοῦ viā Appiā (Κικέρ.) — eodem itinere ire (Λίβ.). Τὰ ἄλλα οὐσιαστικά τίθενται ἢ κατ' ἀφαιρετικὴν ἢ κατ' ἀντικειμένην μετὰ τῆς per προθέσεως per portam Collinam ἢ portā Collinā (Λίβ.). — mediā urbe (Λίβ.). ἢ per mediam urbem — Tusco vico (Λίβ.).

63. Εἰς δῆλωσιν τοῦ πόσον τόπος τις ἀφίσταται ἀπὸ τινος ἄλλου τίθεται μετὰ τῶν ῥημάτων abesse, distare ἢ ἀντικειμένη ἢ ἀφαιρετικῇ

(1) Κεῖται πρὸς τῷ φρονιμῷ καὶ aqua, quæ humum acidit, ἐν ᾧ συνήθως ἡ κίττα κτλ. humum δὲν τίθεται πρὸς δῆλωσιν τῆς εἰς τόπον κινήσεως, ὡς τὸ domum καὶ τὸ rus.

Campus Marathon abest ab oppido Athenis circiter millia passuum decem (Κορυ. Νέπ.). — Aesculapii templum quinque millibus passuum ab Epidaurō distat (Λίβ.). — *Aequo spatio* (ἢ magnum spatium) ab castris utrisque abesse (Καῖς.). — *Biduum, triduum* (ἢ bi-
dui, tridui ὑπονοούμενου τοῦ spatium) abesse ab aliquo loco.

Σ η μ. Εἰς δῆλωσιν τοῦ πόσον μακρὰν ἀπὸ τινος τόπου γίνεται ἡ ἐγγινέ τι, τίθεται ὡσαύτως ἡ αἰτιατική ἢ ἀφαιρετική· *Ariovistus millibus passuum sex a Caesaris castris sub monte consedit* (Καῖς.). — *Mille fere et quingentos passus castra ab hoste locat* (Λίβ.). Τὰ ὀνόματα ὅμως *spatium* καὶ *intervallum* τίθενται ἐν τῇ τοιαύτῃ χρήσει πάντοτε κατ' ἀφαιρετικὴν· *quindecim ferme millium spatio castra ab Tarento posuit* (Λίβ.).

*Όταν δὲν ἐκφράζεται ὁ τόπος ἀπὸ τοῦ ὁποίου λογίζεται ἡ ἀπόστασις, τότε εἰς δῆλωσιν τοῦ ποσού τῆς ἀποστάσεως (τίθεται παρὰ τῷ Καίσαρι) ἢ προθέσεις ab καὶ ἀφαιρετική, οἷον· *a millibus passuum duobus castra posuerunt*. Ἡ ab τότε σημαίνει εἰς ἀπόστασιν, ἡ δὲ ἀφαιρετικὴ δὲν κρέμαται ἀπὸ τῆς προθέσεως.

64. Ἡ αἰτιατικὴ τίθεται καὶ μετὰ τῶν ἐπιφωνημάτων ο, heu, eheu εἰς δῆλωσιν τοῦ προσώπου ἢ τοῦ πράγματος τοῦ κινουμένου τὸν θαυμασμόν ἢ τὸν ἔλεον, δύναται δὲ καὶ νὰ παραλειφθῇ τὸ ἐπιφώνημα, νὰ τεθῇ δ' ἀπλῶς ἡ αἰτιατικὴ. Κρέμαται δὲ ἡ αἰτιατικὴ αὕτη ἀπὸ ὑπονοούμενου τινός μεταβατικοῦ ῥήματος· *Huime infelicem* (Κικέρ.). — *Me miserum* (Κικέρ.).

Σ η μ. Μετὰ τῶν μελίντων ἐπιφωνημάτων ὡς καὶ μετὰ παντός ἄλλου ἐπιφωνήματος τίθεται ἡ κλητική ὅταν καλῶμεν τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα· ο miser (Κικέρ.). Τὸ ἐπιφώνημα *Proh* (ἢ pro. ὅπερ δὲν πρέπει νὰ συγχέηται πρὸς τὴν προθέσιν pro) τίθεται πάντοτε μετὰ κλητικῆς (pro Iuppiter), συντάσσεται δὲ πρὸς αἰτιατικὴν μόνον ἐν τῇ φράσει *pro deum hominumque fidem* (Κικέρ.).

Τὸ ἐν καὶ τὸ ecce λαμβάνουσιν καὶ αἰτιατικὴν, ἀλλὰ συνηθέστερον ὀνομαστικὴν (en ego — ecce me) Τὸ δὲ νὰ καὶ hei δοτικὴν· νὰ victis — hei mihi, qualis erat!

65. Τὰς προθέσεις, αἵτινες φέρονται πρὸς αἰτιατικὴν βλ. ἐν τῇ Γραμματικῇ Σεμιτέλου § 224.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΦΑΙΡΕΤΙΚΗΣ.

66. Ἡ ἀφαιρετική (ἥτις κάλλιον ἴσως θὰ ὀνομάζετο ἀπερσεκτική) τίθεται μετὰ τῶν παθητικῶν ῥημάτων, τῶν ἐπιθέτων τῶν ἐχόντων ἐννοίαν μετοχῆς παθητικοῦ παρακειμένου (*fessus*, = *fatigatus*, *aeger* = *confectus*, *saucius* = *laesus* κτλ.) καὶ τῶν ἀμεταβάτων ῥημάτων τῶν ἐχόντων παθητικὴν σημασίαν (*intereo*, *pereo*, *morior* κτλ.) εἰς δήλωσιν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου, ἂν μὲν τὸ ποιητικὸν αἶτιον εἶναι ἐμψυχόν μετὰ τῆς προθέσεως *ab* (*ablativus auctoris*), ἂν δ' ἄψυχον ἄνευ προθέσεως (*ablativus rei efficientis*), οἷον· *A deo omnia facta sunt*. — *Dei providentiā mundus administratur* (Κικέρ.). — *Concordiā res parvae crescunt* (Σαλλούστ.). — *Fessus somno*. — *Saucia gravicula* (Βεργίλ.). — *Samnites victi sunt a Papirio consule* (Λίβ.).

Σ η μ. Μετὰ τῶν μετοχῶν *natus*, *genitus*, *ortus* (καὶ τῶν ποιητικῶν *editus*, *satus*, *cretus*) τὸ ὄνομα τῶν γονέων καὶ τὸ τοῦ γένους, ἂν οὐ τις κατὰγεται, τίθενται κατ' ἀπρόθετον ἀφαιρετικὴν (*ablativus originis* = τῆς καταγωγῆς). *Mercurius Iove et Maia natus erat*. — *Nobili genere natus*. — *Humilipus parentibus ortus*. Προστίθεται δὲ καὶ ἡ πρόθεσις *ab* (*ex*) ὅταν δηλώνται οἱ ἀπωτέρω πρόγονοι· *Cato Uticensis ortus est a Censorio* (Κικέρ.). — *Belgae orti sunt a Germanis* (Καίς.). Τίθεται ἡ *ex* (ἢ *de*) μετ' ἀφαιρετικῆς ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ μητρός· *Neocles uxorem Halicarnassiam civem duxit, ex qua natus est Themistocles* (Κορν. Νέπ.) ἢ ὅταν ἡ ἔννοια εἶναι μεταφορικὴ· *nefarius ex omnium scelerum colluvione natus* (Κικέρ.). Καὶ ἐπὶ μητρός ὅμως δύναται νὰ τεθῇ ἀπλὴ ἀφαιρετικὴ *Datames patre Camisare matre Scythissa natus* (Κορν. Νέπ.). Εὐρίσκεται δ' ἐνίοτε καὶ ἐπὶ πατρός· ἡ *ex* μετ' ἀφαιρετικῆς· *ex eo natus* (Κικέρ.). — *ex se natus* (Κικέρ.). — *liberi ex eo geniti* (Κούρτ.).

67. Ἡ ἀφαιρετικὴ τίθεται εἰς δήλωσιν αἰτίας (*ablativus causae*) μετὰ ῥημάτων ψυχικοῦ πάθους σημαζόντων. *Helvetii suā victoriā (ἐνεκα τῆς νίκης τῶν) insolenter gloria bantur* (Καίς.). — *Delicto dolere, correctione gaudere nos oportet* (Κικέρ.). Μετ' ἄλλων δὲ ῥημάτων τίθενται πρὸς δήλωσιν τῆς αἰτίας αἱ προθέσεις *propter*, *per*, *ob*, *ex*

ἡ causā μετὰ τῆς ἀρμοδίας πτώσεως· Cur dubitamus dicere et sapientiam propter voluptatem expetendam et insipientiam propter molestias esse fugiendam (Κικέρ.). ^(ὅτι συμφορὰν αὐτῶν) Καὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων ὁμῶς ῥημάτων (τῶν μὴ σημαίνοντων δηλαδή ψυχικὸν πάθος) δύναται νὰ τεθῇ ἀπλῆ ἀφαιρετικὴ τῆς αἰτίας (In culpa sunt, qui officia deserunt *mollitia* animi Κικέρ.), κανονικῶς δὲ τίθενται μετ' αὐτῶν αἱ ἀφαιρετικαὶ τῶν τῆς δ'. κλίσεως ῥηματικῶν iussu, hortatu κλ. (tuo iussu profectus sum) καὶ αἱ ἀφαιρετικαὶ λέξεων ψυχικοῦ πάθους σημαντικῶν studio, odio, κτλ. (ut omnes intelligant, me non studio accusare, sed officio defendere Κικέρ.).

Ἡ propter παραλαμβάνεται συνήθως ἐπὶ παντός ῥήματος· ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ προσώπων· propter Milonem ceteri laetantur Κικέρ.).

Σημ. α'. Ἐκφραστικώτερον δηλοῦται ἡ αἰτία διὰ περιφράσεως, οἷον· coactus metu (Κικέρ.) ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ metu — cupiditate inductus (Καίσι.), ἀντὶ τοῦ ἐπλοῦ cupiditate. Ἡ τοιαύτη δὲ περιφρασις γίνεται συνήθως διὰ τῶν μετοχῶν incensus, adductus, captus, inflammatus, impulsus, motus κ. τ.) καὶ τῆς ἀφαιρετικῆς λέξεων δηλουτῶν μάλιστα ψυχικὰ πάθη.

Σημ. β'. Σημειώσων τὰς φράσεις laborare ex capite (καρπαλλεῖν), laborare ex pedibus (κάμνειν τοὺς πόδας, ποδαλγεῖν), ex alvo, ex intestinis κτλ.

— 68. Ἡ ἀφαιρετικὴ τίθεται εἰς δηλώσειν τοῦ ὄργανου (ablativus instrumenti), οἷον· *cornibus tauri, apri dentibus, morsu leones se tutantur* (Κικέρ.).

69. Ἄν ὁμῶς τὸ δι' οὗ τί γίνεται εἶναι πρόσωπον, τίθεται ἀντὶ ὀργανικῆς ἀφαιρετικῆς ἢ per μετὰ αἰτιατικῆς ἢ ἡ ἀφαιρετικὴ operā μετὰ γενικῆς οἷον Augustus *per legatos* suos bellum administrabat ἢ operā legatorum. Λέγεται δὲ πάντοτε operā meā, tuā, suā ἀντὶ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἄντωνυμιῶν. Meā operā Tarentum recepisti (Κικέρ.).

Στ μ. Δυνατὸν ὁμῶς καὶ ἄθροισμα ἀνδρῶν (στρατιωτῶν ἢ ἄλλων) νὰ θεωρηθῇ ὡς ὄργανον πρὸς τινα σκοπὸν ἦται ὡς πρᾶγμα καὶ νὰ δηλωθῇ δι' ἀφαιρετικῆς· Ea legione Caesar fossam ducit (Καίσι.). Καὶ τῶν ζώων δὲ τὰ ὀνόματα τίθενται κατ' ἀφαιρετικὴν· Bubus arare.

70. Ἡ ἀφαιρετικὴ τίθεται εἰς δηλώσειν τοῦ κατὰ τι ἢ τῇ· ἀναγορᾶς ablativus obiecti ἢ limitationis—τοῦ περιορισμοῦ, οἷον· Agesilāus fuit *claudus altero pede* (Κορν. Νέπ.). — Meā *sententiā* (Κικέρ.). — Epaminondae nemo Thebanus par fuit *eloquentiā* (Κορν. Νέπ.).

Στ μ. Ἀντὶ τῆς τοιαύτης ἀφαιρετικῆς οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ τὰς ποιητικὰς χρήσεις ἀπομιμούμενοι πεζολόγοι μεταχειρίζονται ἐνίοτε αἰτιατικὴν ὡς οἱ Ἕλληνες

(ἦτοι καὶ ὀνομάζεται διὰ τοῦτο accusativus græcus) ὁλον' os humerosque deo similis (Βεργίλ.). Παρὰ δὲ τοῖς δοκίμοις εὐρηγνται κατ' αἰτιατικὴν (ἐπιρρηματικῶς) μόνον αἱ φράσεις magnam (maximam) partem = magna (maxima) ex parte — cetera = ceteris (in) rebus, ὁλον' Magnam partem (= κατὰ μέγα μέρος) ex iambis constat oratio (Κικέρ.). — Cetera ignarus (Σαλλούστ.).

71. Ἡ ἀφαιρετικὴ οὐσιαστικοῦ ὀνόματος τίθεται μετὰ τοῦ ῥήματος esse ἢ καὶ ἀνευ αὐτοῦ εἰς δῆλωσιν τῆς ιδιότητος ἄλλου οὐσιαστικοῦ (ablativus qualitatis). Πάντοτε ὅμως πρὸς τὸ κατ' ἀφαιρετικὴν οὐσιαστικὸν τὸ δηλοῦν τὴν ιδιότητα συνάπτεται ἐπιθετον, οὐδέποτε δὲ τίθεται τὸ οὐσιαστικὸν μόνον (Caesar fuit magno ingenio οὐδέποτε δὲ Caesar fuit ingenio). Agesilaus statura fuit humili et corpore exiguo (Κορν. Νέπ.). — L. Catilina, nobili genere natus, fuit magna vi et animi et corporis, sed ingenio malo pravoque (Σαλλούστ.). — Omnes habentur et dicuntur tyranni, qui potestate sunt perpetua in ea civitate, quae libertate usa est (Κορν. Νέπ.). — Prope Hennam est spelunca quaedam, infinita altitudine, qua Ditem patrem ferunt repente cum curru extitisse (Κικέρ.).

Περὶ τῆς γενικῆς τῆς ιδιότητος ἰδ. § 16.

Σ η μ. Τῆς μὲν γενικῆς γίνεται χεῖσις πᾶλλον πρὸς δῆλωσιν ἐμφύτου ιδιότητος, τῆς δὲ ἀφαιρετικῆς πρὸς δῆλωσιν ἢ ἐμφύτου ιδιότητος ἢ παροδικῶν γνωρισμάτων· ὅθεν λέγεται πάντοτε κατ' ἀφαιρετικὴν bono animo sum (= θάρρῳ), maximo dolore eram (= ἐν μεγίστῃ λύπῃ ἤμην), διότι διὰ τῶν φράσεων τούτων σημαίνεται παροδική τις καὶ ὄχι ἐμφυτος καὶ σταθερὰ ιδιότης. Τούναντίον δὲ homo multi cibi — summi animi es κτλ.

Οὐδέποτε τίθενται κατ' ἀφαιρετικὴν, ἀλλὰ πάντοτε κατὰ γενικὴν αἱ λέξεις αἱ ποσοτικαὶ αἱ τιθέμεναι εἰς προσδιορισμὸν χρόνου, χώρου, μεγέθους ἢ τάξεως (ἐν τῇ πολιτείᾳ). Virtus tantarum virium non est (Κικ.). — Hamilcar secum in Hispaniam duxit Hannibalem annorum novem (Κορν. Νέπ.). — Res magni laboris. — Fossa quindecim pedum. — Vir ordinis senatorii.

Ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς ιδιότητος σπανίως συνάπτεται πρὸς κορυφαῖον ὄνομα. Dumno-rigem, summā audaciā (Καίσο).

72. Διὰ τῆς ἀφαιρετικῆς δηλοῦται καὶ ὁ τρόπος (ablativus modi), προστιθεμένης καὶ τῆς cum προθέσεως πάντοτε μὲν ὅταν κεῖται μόνη ἀφαιρετικὴ οὐσιαστικοῦ, ἐνίοτε δὲ καὶ ὅταν πρὸς αὐτὴν συνάπτεται ἀφαιρετικὴ ἐπιθέτου (ἢ ἀντωνυμίας). Ὅθεν λέγεται magno studio ἢ magno cum studio, ὄχι ὅμως καὶ ἀπλῶς studio, ἀλλὰ πάντοτε cum studio Epaminondas a iudicio capitis maxima discessit gloria (Κορν. Νέπ.).

Romani Horatium accipiunt *magno cum gaudio* (Λίβ.). — Beate vivere nihil aliud est, nisi honeste, id est *cum virtute vivere* (Κικέρ.).

Σ η μ. α. Εὐρίσκονται ὁμως καὶ οὐσιαστικά ἄνευ ἐπιθέτου ἢ ἀντωνυμίας, καθ' ἀπλὴν ἀφαιρετικὴν κείμενα (ἄνευ τῆς cum) εἰς ὁλῶσιν τοῦ πρόπου, ὡς silentio rem praeterire. — iure (iniuriā) facere aliquid. — recte et ordine ex voluntate senatus facere (Λίβ.). — auspicio (auspiciis, imperio, ductu) alicuius facere aliquid — visio creatus consul (= εἰς ἐφ' ᾧ γενομένης τῆς οἰωνοσκοπίας ἀποδείχθεις ὑπατος) — voluntate in dicionem venire.

Τὰ δὲ οὐσιαστικά τὰ καθ' ἑαυτὰ δηλοῦντα τρόπον οὐδέποτε προσλαμβάνουσι τὴν cum πρόθεσιν (εἴτε μόνα κείνται, εἴτε μετ' ἐπιθέτου ἢ ἀντωνυμίας) hoc modo — hac ratione — more bestiarum — aequo animo ferre — hoc consilio profectus sum. Ὡσαύτως οὐδέποτε λαμβάνουσι παρὰ τοῖς δεκτικοῖς τὴν πρόθεσιν τὰ οὐσιαστικά lex καὶ condicio (hac lege ἢ condicione pacem fecerunt) καὶ τὰ ὀνόματα τῶν μελῶν τοῦ σώματος (nudo capite, promisso capillo incedere).

Σ η μ. β'. Ὁ πρόπος δηλοῦται ἐνίοτε καὶ διὰ τῆς per καὶ αἰτιατικῆς per vim eripere — per scelus et latrocinium auferre κ.λ.

78. Ἡ ἀφαιρετικὴ εἶναι καὶ πολλῶν σχέσεων τοῦ χρόνου θληωτική (ablativus temporis).

Τίθεται ἀπρόθετος ἀφαιρετικὴ εἰς ὁλῶσιν τοῦ πότε τι συνέβη, ὡς Pyrrhi *temporibus* iam Apollo versus facere desjerat (Κικέρ.). — Pompeius *extremā pueritiā* miles fuit summi imperatoris (Κικέρ.). — Timoleon *proelia maxima natali die suo* fecit omnia (Κερν. Νέπ.). — Pythagoras fuit in Italia *temporibus iisdem, quibus* Brutus patriam liberavit (Κικέρ.).

Σ η μ. Λέγεται μὲν in pueritiā ἀλλὰ πάντοτε primā, extremā pueritiā ἀπρόθετως — in pugna, ἀλλὰ pugna Cannensi — bello καὶ in bello, ἀλλὰ bello Gallico (ἀπρόθετως).

74. Τὸ πόσον χρόνον πρότερον ἢ πόσον χρόνον ὕστερον συνέβη τι ἐκφέρεται συνήθως κατ' ἀφαιρετικὴν ἐπιτασσομένου τοῦ ante ἢ post, ὡς Themistocles fecit idem, quod *viginti annis ante* fecerat Coriolanus (Κικέρ.). Σπανιώτερον κεῖται ἀντὶ ἀφαιρετικῆς αἰτιατικῆς, τότε δὲ προτάσσεται ἡ πρόθεσις ante ἢ post (εἰς τὰς κρέμαται ἢ αἰτιατικῇ), ὡς Eodem etiam Rhodia classis *post dies paucos* venit (Λίβ.). Δύναται δὲ νὰ τεθῇ ἡ αἰτιατικὴ ἢ ἀφαιρετικὴ ἀδιαφόρως, ὅταν τὸ ante καὶ τὸ post κεῖται μεταξύ τοῦ ἀριθμητικοῦ καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ. Τὸ ἀριθ-

μητικὸν δύναται νὰ εἶναι ἢ ἀπόλυτον ἢ τακτικόν. (1): *Θεν ἔχομεν τοὺς ἑξῆς τύπους:

(ante) post tres annos	tribus annis post (ante)
post tertium annum	tertio anno post
tres post annos	tribus post annis
tertium post annum	tertio post anno.

Σ η μ. α. Ἐκ τοῦ ἐπιτασσομένου post ἢ ante δύναται νὰ ἐξαρτᾶται καὶ αἰτιατική, οἷον· *Homērus annis multis fuit ante Romulum* (Κικέρ.) — *Annis octoginta tribus ante me consulem* (Κικέρ.) — *Annis fere quingentis decem post Romam conditam Livius fabulam dedit anno ante natum Ennium* (Κικέρ.).

*Όταν εἰς τὰς τοιαύτας φράσεις προστίθεται τὸ quam, δύναται τοῦτο καὶ νὰ συντεθῇ εἰς μίαν λέξιν μετὰ τοῦ post ἢ ante, οἷον· *tribus annis (tertio anno) postquam venerat ἢ post annum tertium (tres annos) quam venerat* (ἢ καὶ *tertio anno quam venerat*). — *Aristides sexto fere anno postquam expulsus erat, in patriam restitutus est.* (Κορν. Νέπ.). — *Dion post diem tertium, quum Siciliam attigerat, Syracusas introiit* (Κορν. Νέπ.). Ὁμοίως τίθεται τὸ quam μετὰ τοῦ pridie καὶ τοῦ postridie, οἷον· *postridie ad me venit quam exspectaram* (Κικέρ.).

Σ η μ. β. Ἐν ταῖς ἐπιρρηματικῶς λαμβανόμεναις ἀφαιρετικαῖς multo ante (post) = πολλῷ πρότερον (ὕστερον) — non multo ante (post) = οὐ πολλῷ πρότερον (ὕστερον) — paulo (brevis) ante (post) = μικρῷ πρότερον (ὕστερον) — aliquanto ante (post) κτλ. δύναται τὸ ante ἢ post καὶ νὰ ἐπιταχθῇ ante (post) paulo κτλ.

Σ η μ. γ. Εἰς δὴλώσειν τοῦ πόσον χρόνον πρὸ τοῦ νῦν χρόνου συνέβη τι ἢ τίθεται ἢ ante μετ' αἰτιατικῆς (ante tres annos ἢ triennium), προσηλαμβανομένης ἐνίοτε καὶ τῆς ἀντωνυμίας hic (ante hos tres annos) ἢ τίθεται τὸ abhinc μετ' αἰτιατικῆς quaeſtor fuisti *abhinc annos quattuordecim* (Κικέρ.) = πρὸ δέκα καὶ τεσσάρων ἐτῶν, τέταρτον καὶ δέκατον ἔτος τουτί. Μόνον ἐν τῷ pro Roscio comoedo 13 τοῦ Κικέρωνος κεῖται *abhinc annis quindecim*.

(1) Καὶ ἑλληνιστί· τεσσαράκοντα ἡμέρας ὕστερον — τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ ὕστερον.

Ἀντὶ τοῦ ante hos tres annos λέγεται καὶ κατ' ἀφαιρετικὴν his tribus annis, οὕτω καὶ paucis his (illis) diebus, septem his annis κτλ.

75. Τὸ ἐν πόσῳ χρόνῳ συμβαίνει ἢ συνέβη τι ἐκφράζεται δι' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς. Agamemnon vix *decem annis* unam cepit urbem (Κόρν. Νεπ.). = ἐν δέκα ἔτεσιν. — *Tarracōnem paucis diebus* venit (Καῖς.). = ἐν ὀλίγαις ἡμέραις.

Εἰς δῆλωσιν ὅμως τῆς χρονικῆς ταύτης σχέσεως γίνεται χρῆσις καὶ τῆς προθέσεως intra μετ' αἰτιατικῆς intra annos quatuordecim (Καῖς.). Ὅταν δὲ δηλῶται τὸ ποσάκις τι γίνεται ἐντὸς ὁρισμένου χρονικοῦ διαστήματος τίθεται ἢ in μετ' ἀφαιρετικῆς, οἷον· *bis in die* saturum fieri (Κικέρ.). — *ternas epistolas in hora* dare (Κικέρ.).

Σ ε μ. δ. Τίθεται ἐνίοτε ἢ in μετ' ἀφαιρετικῆς ἀντὶ τῆς ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς εἰς δῆλωσιν τοῦ ἐν πόσῳ χρόνῳ Legati in diebus proximis decem Italia decident (Σαλλούστ.).

Σ η μ. ε'. Ἡ κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον ἀφαιρετικὴ καταντᾷ νὰ σημαίῃ ἐνίοτε τὸν χρόνον, μετὰ παρέλευσιν τοῦ ὁποίου γίνεται τι *Paucis diebus* in Africam proficiscitur (Σαλλούστ.) = μετ' ὀλίγας ἡμέρας, ἀφ' οὗ παρῆλθον ὀλίγαι ἡμέραι. διὰ τῆς τοιαύτης μεταπτώσεως τῆς σημασίας τῆς ῥηθείσης ἀφαιρετικῆς (εἰς τὸ νὰ σημαίῃ δηλ. ὅχι πλέον τὴν χρονικὴν διάρκειαν, ἀλλὰ τὸ ἔπειτα), ἐξηγοῦνται αἱ φράσεις· αἱ παρεμφερεῖς πρὸς τὰς ἐξῆς· *Accidit repentinum in eodem modo biduo quo haec gesta sunt* (Καῖς.) = δύο ἡμέρας, ἀφ' οὗ ταῦτα συνέβησαν — *Paucis diebus, quibus eo ventum erat* = ὀλίγας ἡμέρας, ἀφ' οὗ εἶχον πορευθῆ ἐκεῖσε. Τὸ ἀναφορικὸν δηλονότι ἐρμηνεύεται ὡς ἂν ἔκειτο ἀντ' αὐτοῦ τὸ postquam.

76. Εἰς δῆλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως τίθενται κατ' ἀπρόθετον ἀφαιρετικὴν πλὴν τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων τῶν ἐν τῇ § 60 σημειωμένων καὶ τοῦ ἐπιθέτου totus (§ 60 σημ. α.) καὶ ἄλλαι τινὲς λέξεις, οἷον· loco καὶ locis μετ' ἐπιθέτων ἢ ἀντωνυμιῶν (hoc loco — certo loco — multis locis), tertio libro = ἐν τῷ τρίτῳ βιβλίῳ (διότι in tertio libro σημαίνει ἐν τινι χωρίῳ τοῦ τρίτου βιβλίου), terra marique, hac parte (Κικέρ.), reliquis partibus (Καῖς.), dextrā καὶ laevā (ἢ sinistra) δηλ. parte.

Σ η μ. α'. Ἡ φράσις loco ἢ in loco σημαίνει ἐν καιρῷ ἢ εὐκαιρως, ἂν ὅμως πυνεχθῇ καὶ γενική, σημαίνει τόπῳ τινός, ἀντὶ τίνος, ἐν χώρῃ, ἐν μέρει τινός·

loco patris est = ἐν χώρῃ, ἐν τάξει πατρός ἐστιν — (in loco filii ducere aliquem) = ἐν τάξει υἱοῦ ἡγεῖσθαι τινα. Λέγεται ὡσαύτως καὶ in numero hostium ducere aliquem = ἀριθμῆναι τινα ἐν ἐχθρῶν μέρει.

Σ η μ. β'. Οἱ ποιῆται καὶ πᾶν προσηγορικὸν ὄνομα δύνανται νὰ μεταχειρισθῶσι κατ' ἀφαιρετικὴν ἄνευ τῆς in εἰς δὴλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως, ὡσαύτως δὲ καὶ ἄνευ τῆς προθέσεως ab (ἢ ex) εἰς δὴλωσιν τῆς ἐκ τοῦ τόπου κινήσεως. Τοιαῦτα δὲ συντάξεις εὐρίσκονται ἐνίοτε καὶ παρὰ τισι τῶν πεζολόγων (μέλιστα δὲ τῷ Τακίτῳ).

77. Κατ' ἀφαιρετικὴν συντάσσονται τὰ συγκριτικὰ (ἐπίθετα ἢ ἐπιρρήματα) δηλοῦσαν τὸν δεῦτερον ὅρον τῆς συγκρίσεως (ablativus comparativus). Τῆς ἀφαιρετικῆς ταύτης γίνεται χρῆσις, ἐὰν ὁ πρῶτος ὅρος εἶναι πτώσεως ὀνομαστικῆς ἢ αἰτιατικῆς ὑποκειμενικῆς (nemo Romanorum fuit eloquentior Cicerone — neminem Romanorum Cicerone eloquentiorem fuisse veteres iudicaverunt), σπανιώτερον δὲ ἐὰν εἶναι αἰτιατικῆς ἀντικειμενικῆς καὶ σχεδὸν μόνον ἐν ἀρνητικαῖς προτάσεσι (neminem Lycurgo aut meliorem aut utiliorem virum Lacedaemon tulit Βαλέρ. Μάξ.) ἢ ὅταν ὁ δεῦτερος ὅρος εἶναι ἀντωνυμία (hoc mihi gratius nihil facere potes Κικέρ.). Ἐὰν ὁ δεῦτερος ὅρος εἶναι ἀναφορικὴ ἀντωνυμία τίθεται πάντοτε κατ' ἀφαιρετικὴν (Phidiae simulacris, quibus nihil in illo genere perfectius videmus, cogitare tamen possumus pulchriora Κικέρ.).

Σ η μ. α'. Ἐν πάσῃ ἄλλῃ περιπτώσει ὁ δεῦτερος ὅρος ἐκφέρεται οὐχὶ κατ' ἀφαιρετικὴν, ἀλλὰ συνάπτεται διὰ τοῦ quam καὶ τίθεται μὲν ὁμοιοπύτως τῷ πρῶτῳ ὅρῳ ἐὰν δύναται νὰ ἐξαρτηθῇ, ἐξ ἧς καὶ οὗτος λέξεως (Ego tibi magis deditus sum quam fratri tuo — Ego te magis amo quam fratrem tuum), εἰ δὲ μή, γίνεται νέα πρότασις ῥῆμα ἔχουσα τὸ esse, ὑποκείμενον δὲ τὸν δεῦτερον ὅρον (nihil amplius rescripsi quam verba M. Varronis, hominis, quam fuit Claudius, doctioris. Αὐλ. Γελ. — Argentum reddidisti L. Curidio, homini honesto, sed non gratiosiori, quam Cn. Calidius est Κικέρ.).

Σ η μ. β'. Ἀμφότεραι αἱ συντάξεις αὗται εἶναι δυναταὶ καὶ ἐπὶ τῶν ἐν τῇ § 77 περιστάσεων, ἐκτὸς μόνον ἐὰν ὁ δεῦτερος ὅρος εἶναι ἀναφορικὴ ἀντωνυμία (nemo Romanorum fuit eloquentior quam Cicero — neminem Lycurgo ἢ quam Lycurgum ἢ quam Lycurgus fuit maiorem virum Lacedaemon genuit).

Σ η μ. γ'. Τὰ συγκριτικὰ ἐπιρρήματα minus, plus, amplius (non mi-

us, haud minus κτλ) τίθενται εἰς προσδιορισμὸν ἀριθμητικῶν ὀνομάτων ἢ ἄλλων τινῶν ποσοτικῶν λέξεων (annus, biennium, annuus, dimidium, dimidia pars) μετὰ ἢ ἀντὶ τοῦ quam, χωρὶς νὰ ὑπάρτῃται οὐδεμίαν μεταβολὴν ἢ προσδιορίζομένην λέξιν, ἥτις τίθεται, καθ' ἣν πτώσιν ἀπαιτεῖται ἡ σύνταξις. Zeuxis et Polygnōtus non sunt usi *plus quam quattuor coloribus* (Κικέρ.). — Quinctius tecum *plus annum* exivit (Κικέρ.). — *Plus pars dimidia* ex quinquaginta millibus hominum caesa est Λιβ. (1).

Ἐνίοτε ὁμῶς λαμβάνουσι καὶ ταῦτα τὰ ἐπιρρήματα ἀφαιρετικὴν συγκριτικὴν. Eo die caesi sunt *Romanis minus quadringentis* (Λιβ.). Σημ. δ'. Σημειώτεται αἱ ἀφαιρετικαὶ expectatione, opinione, spe, αἵτινες θέμεναι μετὰ συγκριτικῶν ἰσοδυναμοῦσι πρὸς τὰς φράσεις quam expectatio est erat — quam opinio est ἢ erat κτλ. Opinione omnium maiorem animo erī dolorem (Κικέρ.). = quam opinio omnium erat. Οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ μεταγενέστεροι πεζογράφοι ὁμοίαν ποιοῦνται χρῆσιν καὶ τῶν ἀφαιρετικῶν aequo, iusto, solito, necessario, dicto. Παρὰ τῷ Κικέρωνι εὐρίσκεται plus aequo, ἀνθ' ἧς ἄλλως συνηθέστερον λέγεται quam solet, quam par est.

78. Αἱ λέξεις αἱ δηλοῦσαι κατὰ πόσον· πρῶγμὰ τι εἶναι μεγαλείτερον ἢ μικρότερον, κρείττον καὶ χειρόν κτλ. τίθενται ὡσαύτως κατ' ἀφαιρετικὴν (ablativus gradūs), οἷον Hibernia *dimidio* minor est quam Britannia (Καῖς.). Τοιαῦτα δ' ἀφαιρετικά εἶναι συνηθέστερον αἱ ἐξ ἧς· multo, multo, aliquanto, quo, eo, tanto, quanto, altero tanto (ἄλλο πόσον).

Σημ. Ἀντὶ τοῦ quo quis (ἢ quisque) est sollertior, eo est laboriosior, γέται καὶ ut quisque est sollertissimus, ita est laboriosissimus ἢ sollertissimus quisque laboriosissimus (ιδ. καὶ § 95) (2).

79. Πρὸς ἀφαιρετικὴν συντάσσονται τὰ ἀποθετικά ulor, fruor, fungor, potior, vescor, οἷον Hannibal cum *victoriā* posset *uti*, frui maius (Φλωρ.). — Qui adipisci veram gloriam vōlet, iustitiā *fungatur officiis* (Κικέρ.). — Solus *potitus imperio* Romulus (Λιβ.). — Numidae plerumque *lacte et ferina carne vescebantur* (Σαλλούστ.).

Σημ. Τὸ potior συντάσσεται καὶ πρὸς γενικὴν· potiri regni — potiri totius

(1) Πρὸς τὰ ἑλληνικά· Οἱ ἵπποις ἐποικτείνουσι τῶν ἀνδρῶν οὐ μείον πενταπολείς (Ξενοφ.) Πέμψω ἐπ' αὐτὸν ὄρνις πλεῖν ἐξακασίτους τὸν ἀριθμὸν (Ἀριστοφ.).

(2) Πρὸς τὰ ἑλληνικά· Τῶν Συρακοσίων ὅσοι μάλιστα καὶ ἐλεύθεροι ἦσαν τὸ πᾶν οἱ ναῦται, τοσοῦτοι καὶ θρασυτάτοι προσπεσόντες τὸν μισθὸν ἀπ' αὐτῶν (Θουκυδ.).

urbis, πάντοτε δὲ λέγεται rerum potiri (Κικέρ.) καὶ οὐδέποτε rebus potiri. Τὸ nitor κυριολεκτικῶς μὲν λαμβανόμενον συντάσσεται μεθ' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς (hastili nixus Κικέρ.), μεταφορικῶς δὲ μετὰ τῆς in καὶ ἀφαιρετικῆς (Pompeii in vita nitebatur salus civitatis Κικέρ.) Δέχεται δὲ καὶ ἄλλας συντάξεις, οἷον nitor in hastam, nitor ad aliquid (= ἐπιδίδωμι τι), nitor de aliqua re (ἐπουδῇ ποιῶμαι περὶ τι), nitor patriam recuperare (= διατελέεμαι πρὸς τὸ ἀνακτήσασθαι τὴν πατρίδα), nitebatur ut fieret (= πᾶν ἐποίει, ὅπως γίνετο).

80. Ἡ φράσις opus est (τὸ opus ἄλλιτον) λαμβάνει ἢ προσωπικὴν ἢ ἀπρόσωπον σύνταξιν. Ὅταν μὲν ἡ σύνταξις εἶναι ἀπρόσωπος τὸ opus est δέχεται ἀφαιρετικὴν τοῦ πράγματος, οὗ εἶναι χρεια, ὅταν δὲ προσωπική, ὀνομαστικὴν ὑποκειμένου. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις τὸ πρόσωπον τὸ ἔχον χρεια τίθεται κατὰ δοτικὴν, οἷον Mihi opus est *libris* (ἀπρόσωπος σύνταξις) — Mihi opus sunt *libri* (προσωπικὴ σύνταξις).

Σ η μ. Τὸ πρᾶγμα, οὗ εἶναι χρεια δύναται νὰ ἐξενεχθῇ καὶ δι' ἀπαρεμφάτου ἢ δι' ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως· quid opus est *affirmare*? — Opus est *te animo valere*. Ἀντὶ δὲ τῆς ἀπαρεμφάτου δύναται νὰ τεθῇ ἀφαιρετικὴ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου· nam et priusquam incipias *consulto* et ubi consulueris *mature facto* opus est (Σαλλούστ.).

Σπανίως εὐρίσκεται τὸ opus est συντεταγμένον καὶ πρὸς τὸ δεύτερον καλούμενον ὑπτίον (σουπίνον εἰς u) ἀντὶ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου, οἷον quod *scitu* opus est (Κικέρ.).

81. Πρὸς ἀφαιρετικὴν συντάσσονται τὰ ἐπίθετα *fretus*, *contentus*, *alienus*, *dignus*, (*indignus*), *præditus*, οἷον Cimon Thasios, *opulentis* *fretos*, suo adventu *fregit* (Κορ. Νέπ.) — Quam multi *luce indigni* sunt (Σενέκ.). — *Parvo cultu* natura *contenta* est (Κικέρ.).

Σ η μ. α. Τὸ alienus δέχεται καὶ τὴν ab (μετ' ἀφαιρ.) *humani nihil a me alienum* puto.

Σ η μ. β'. Τὸ dignari (ἄξιον τινά τινος) συντάσσεται ὅπως καὶ τὸ ἐπίθετον dignus (aliqua re). Παρὰ δὲ τὰς ἀρίστους τῶν συγγραφέων λαμβάνεται ὡ, παθητικὸν τοῦ dignum iudico ὅθεν iudico aliquem dignum aestimatione = κρίνω τινά ἄξιον τιμῆς — aliquis dignatur aestimatione a me = κρίνεται τις ὑπὸ ἐμοῦ ἄξιος τιμῆς.

82. Ἡ ἀφαιρετικὴ τίθεται ὡσαύτως μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν σημαίνοντων ἀποχωρισμὸν, ἀπαλλαγὴν, ἀπελευθέρωσιν, ἀπομάκρυνσιν. Δυνάτον ὁμῶς ἐπὶ τῶν ῥημάτων τούτων νὰ προσλαμβάνωνται μετὰ τῆς ἀφαι-

ρετικῆς καὶ αἱ προθέσεις *ab, de ἢ ex*, πάντως δὲ προστίθεται ἡ *ab*, ὅταν τὸ ὄνομα ἐξ οὗ γίνεται ὁ ἀποχωρισμός, ἡ ἀπαλλαγὴ κτλ. εἶναι προσώπου δηλωτικόν. Ὡθεν λέγεται μὲν *liberare cives incommodis ἢ ex incommodis*, πάντοτε ὁμῶς *liberare cives a tyrannis* (Κορν. Νέπ.). — *Vercingetorix oppugnatione destitit* (Καῖς.). — *Alcihiadem Athenienses e civitate expulerunt* (Κορν. Νέπ.). — *Timoleon Dionysium Sicilia depulit* (Κορν. Νέπ.). — *Miserum est exturbari fortunis* (Κικέρ.). — *Castra ex eo loco movent* (Καῖς.). — *Loco ille (Catilina) motus est, cum est ex urbe depulsus* (Κικέρ.). — *Brutus depulit a civibus suis servitutis iugum* (Κικέρ.).

Σ η μ. α. Καὶ τὰ ἐπίθετα δὲ τὰ ἔχοντα σημασίαν παρεμφορῇ πρὸς τὴν τῶν ἐν τῇ προηγουμένῃ § ἀναφερομένων ῥημάτων συντάσσονται ἢ πρὸς ἀπλὴν ἀφαιρετικὴν ἢ πρὸς ἀφαιρετικὴν μετὰ τῆς *ab*. Τοιαῦτα ἐπίθετα εἶναι τὸ *liber*, τὸ *purus*, τὸ *immunis*, τὸ *liber* κτλ.

Σ η μ. β'. Τὰ ῥήματα *levare, exsolvere, se abdicare* συντάσσονται πρὸς ἀπρόθετον ἀφαιρετικὴν, τὰ δὲ ῥήματα *distinguere, distare, abhorrere* πρὸς ἀφαιρετικὴν μετὰ τῆς *ab*.

83. Συντάσσονται ἔτι πρὸς ἀφαιρετικὴν τὰ μεταθετικὰ ἢ ἀμετάθετα ῥήματα τὰ σημαίνοντα πλήρωσιν ἢ στέρησιν, ὡς· *Antiochia cruditis- simis hominibus liberalissimis que studiis affluebat* (Κικέρ.). — *Cæsar frumentum in agris et pecoris copiam nactus, repleto iis rebus exercitu, iter in Senonas facere instituit* (Καῖς.). — *Spoliare aliquem dignitate* (Καῖς.). — *Democritus oculis se privavit* (Κικέρ.). — *Consilio, auctoritate, sententiâ non orbari senectus solet* (Κικέρ.). — *Deus bonis omnibus explevit mundum* (Κικέρ.).

Σ η μ. α. Καὶ τὰ ἐπίθετα τὰ σημαίνοντα πλήρωσιν ἢ στέρησιν συντάσσονται πρὸς ἀφαιρετικὴν, ὡς· *Mens est prædita motu sempiterno* (Κικέρ.). — *Animus per somnum curis vacuus* (Κικέρ.). Τινὰ δ' ἐκ τῶν ἐπιθέτων τούτων δύνανται νὰ λάβωσι καὶ τὴν *ab* ὑπαγόμενα εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐν τῇ § 82 σημ. α. ἀναφερομένων.

Σ η μ. β'. Τὸ *egere* (*indigere*) συντάσσεται καὶ μετὰ γενικῆς ἐνίσταε. *Res non egent longae orationis* — *Virtus plurimæ exercitationis indiget* (Κικέρ.).

84. Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ἀγοράζειν (*emere, mercari*), πωλεῖν, πωλεῖσθαι (*vendere, venire* — ἐκ τοῦ *veneo*), μισθοῦσθαι (*conducere*), τιμᾶσθαι (*stare, constare esse*), τιμᾶν (*æstimare*), ἐπὶ πραγματικῆς

καὶ ὅχι μεταφορικῆς ἐννοίας, συντάσσονται πρὸς ἀφαιρετικὴν τοῦ τιμῆματος (ablativus pretii), μόνον δὲ τὰς τέσσαρας γενικὰς tanti, quant pluris, minoris λαμβάνουσι. *Viginti talentis unam orationem Isoer tes vendidit* (Πλίν. Φυσ. Ἱστορ.). — *Emas non quod opus est, sed quod necesse est; quod non opus est, asse carum est* (Σενέκ.). — *Den in diem assibus anima et corpus militum aestimantur* (Τάκит.). — *Multo sanguine victoria stetin* (= πολλοῦ αἵματος τὴν νίκην ἐπρίαντο ἡ νίκη τιμία ἐγένετο) Διβ. — *Caelius conduxit* (= ἐμισθώσατο) πρὸς *magno domum* (Κικέρ.). — *Quantum constat liber?* — *tribus denariis est* — *magno stat* (= πολλοῦ πωλεῖται, εἶναι ἀκριβέον).

Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα λογίζεσθαι, τιμᾶσθαι, ἄξιον ἡγεῖσθαι καὶ ἐπὶ μεταφορικῆς σημασίης, λαμβάνουσι γενικὴν τοῦ τιμήματος ἰδ. § 24.

85. Τὰς προθέσεις τὰς συντάσσουμένας πρὸς ἀφαιρετικὴν ἢ καὶ πρὸς ἀφαιρετικὴν καὶ πρὸς αἰτιατικὴν βλ. ἐν τῇ Γραμματικῇ Σεμιτέλου § 24.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΛΗΤΙΚΗΣ.

86. Ἡ κλητικὴ παρεμβάλλεται ἀσυνδέτως εἰς τὸν λόγον, ὡς ἐν ἑλληνικῇ γλώσσῃ. *Incipe, Morsse, prior* (Βεργίλ.).

87. Οἱ ποιηταὶ σπανιώτερον δὲ καὶ οἱ πεζογράφοι, μεταχειρίζοντες ἐνίοτε τὴν ὀνομαστικὴν ἀντὶ τῆς κλητικῆς. *Alme filius* (= *fili*) *Mai* Ὀρστ. — *Audi tu, populus Albanus* (= *popule Albane*) Διβ.

Σημ. Τοῦ ἐπιφώνημα οὐδέποτε ἐν τῷ περὶ λόγῳ προστίθεται εἰς τὴν κλητικὴν, ὅταν ἡ κλητικὴ δηλοῖ ἀπλὴν ἐπὶ κλησίν, ἀλλὰ μόνον ὅταν ἐκφράζῃ θαυμασμόν, χαρὰν, ὀργὴν κ.τ.τ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΝΤΩΝΥΜΙΩΝ.

88. Γίνεται χρῆσις τῆς κλητικῆς ἀντωνυμίας *suus, sua, suum*, καὶ ὅχι τῆς κτητικῆς γενικῆς *eius, eorum, earum* ὅταν καὶ ὁ κτήτωρ καὶ τὸ κτῆμα δηλοῦνται ἐν τῇ αὐτῇ προτάσει. *Canis lympharum in speculo vidit simulacrum suum* (Φιζίδρ.). *Hannibalem sui cives civitate eiecerunt* (Κικέρ.).

89. Τίθεται δὲ ἡ γενικὴ eius, eorum, earum ὅταν ὁ κτήτωρ καὶ τὸ κτῆμα δὲν δηλοῦνται ἐν τῇ αὐτῇ προτάσει. Socrates et discipuli eius adfuerunt, ἐνθα, συνθέτου οὐσης τῆς προτάσεως, ἄλλου μὲν κεῖται τὸ Socrates, ἄλλου δὲ τὸ discipuli (Socrates adfuit — discipuli adfuerunt). Λέγομεν ὅμως Socrates adfuit cum suis discipulis, διότι ἡ πρότασις εἶναι μία. Ἰδ. καὶ § 166 σημ.

Σ η μ. Ἡ γεν. τῆς ἀντωνυμίας ipse τίθεται ἐνίοτε ἀντὶ τῆς γενικῆς eius. Διὰ τῆς γενικῆς ipsius τὸ κτῆμα συνδέεται πρὸς τὸν κτήτορα στενότερον μὲν ἢ διὰ τῆς eius χαλαρώτερον δὲ ἢ διὰ τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας suus. Ἐπειδὴ δηλαδὴ ἡ ἀντωνυμία ipse σημαίνει αὐτός, ὀρίζεται κάλλιον ἢ διὰ τῆς is τὸ πρόσωπον, περὶ οὗ ὁ λόγος. Caesar milites suos interrogabat, cur de sua virtute aut de ipsius diligentia desperarent = ὁ Καῖσαρ ἤρώτα τοὺς ἑαυτοῦ στρατιώτας διὰ τί ἀπηλπίζοντο περὶ τῆς ἀνδρείας των ἢ περὶ τῆς ἐπιμελείας αὐτοῦ (τοῦ Καίσαρος). Ἀλλως δὲ ἂν ἐγράφετο de sua diligentia θὰ ἐγεννᾶτο ἀμφιβολία περὶ τῆς ἐννοίας.

90. Ἐνίοτε ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ suus γεννᾶται ἀμφιβολία περὶ τὴν ἀληθῆ ἀπόδοσιν τῆς κτητικῆς ταύτης ἀντωνυμίας, οἷον Ariovistus respondit, si ipse populo Romano non praescriberet quemadmodum suo iure (= populi Romani) uteretur, non oportere sese (Ariovistum) a populo Romano in suo iure (Ariovisti) impediri (Καῖς.). — Themistocles professus est Athenienses suo consilio (= Themistoclis) deor. publicos suos que (= Atheniensium) penates muris saepsisse (Κερν. Νέπ.).

91. Ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία hic ἀναφέρεται κυρίως εἰς τὸ πρῶτον πρόσωπον, ἢ iste εἰς τὸ δεύτερον καὶ ἢ ille εἰς τὸ τρίτον. Ὡστε hic liber ἐσήμαινεν ἀρχήθεν, τοῦτο τὸ βιβλίον, ὅπερ εἶναι ἐμός — iste liber, τοῦτο τὸ βιβλίον ὅπερ εἶναι σόν — ille liber, τοῦτο τὸ βιβλίον, ὅπερ εἶναι ἰδικόν του. Ὅθεν hic σημαίνει τὸ ἐγγὺς ὄν — ille, τὸ μακρὸν, εἴτε κατὰ χρόνον, εἴτε κατὰ χώρον, εἴτε ἐν τῇ προτάσει.

92. Ἐνίοτε τὸ δεικτικὸν κεῖται λατινιστὶ ἀντὶ τοῦ προαγγελθέντος οὐσιαστικοῦ ὀνόματος ἢ πρὸς ἔμφρασιν ἢ ἵνα γείνη ὑπόμνησις τοῦ ἀπαξ μνημονευθέντος προσώπου ἢ πράγματος nullam virtutem aliam mercedem laborum desiderat praeter hanc (=mercedem) laudis et gloriae (Κικέρ.)

93. Ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ ἀντικαθίσταται διὰ τῆς ἀντωνομίας ille ἢ hic τοῦ εὐθείου λόγου, ὅπως καὶ τὸ tunc ἀντικαθίσταται τὸ τοῦ εὐθείου λόγου nunc.

94. Ἡ iste ἀναφέρεται, ὡς εἶπομεν, εἰς τὸ δεῦτερον πρόσωπον, πρὸς ὃ ἀποτείνεται ὁ λέγων, τίθεται δὲ κυρίως ἢ ἐπὶ ἀντιδίκου ἢ ἐν γένει ἐπὶ ἀντιλέγοντος, ὃν ὁ ῥήτωρ ἔχει ἢ ὑποτίθεται ὅτι ἔχει ἐνώπιόν του, ὡς Furor iste tuus (Κικέρ.) — muta iam istam (= tuam) mentem (Κικέρ.) — si istius furorem ac tela vitemus (Κικέρ.). Λέγεται δὲ καὶ περιφρονητικῶς ἢ iste (ὅπως ἢ αὐτὸς ἐν τῇ ὁμιλουμένῃ γλώσσῃ) iste nebulo = αὐτός, ὁ οὐτιδανός.

94. Ἡ is πλὴν τῆς δεικτικῆς, ἔχει ἐνίοτε καὶ ἐμφαντικὴν σημασίαν, ὡς Exemplis usus est et iis illustribus (Κικέρ.). Πρὸς τὰ ἑλληνικὰ καὶ τοῦτο καὶ ταῦτα. Ἰσοδυναμεῖ δ' ἐνίοτε καὶ πρὸς τὸ talis: eos mores viri cognovi (Σχολούστ.) = tales mores.

96. Ἡ ἄοριστος ἀντωνομία aliquis, aliquid ἢ quis quid (κυρίως μετὰ τὰ μόρια si, nisi, ne, num, ubi, quo, quanto καὶ cum) τίθεται ἐν τῷ λόγῳ ὡς οὐσιαστικόν. Fecit hoc aliquis. Ἡ δὲ aliqui, ὡς ἐπιθετον, ὡς terror aliqui. Ἡ quisquam (οὐσιαστικόν) καὶ ἡ ullus (ἐπιθετον) τίθενται ἐν ἀποφατικαῖς προτάσεσι. Nego ante mortem quemquam esse beatum prædicandum. — Legati sine ulla spe. Ἀλλὰ δὲν δύναμεθα νὰ εἰπώμεν non sine ulla spe, διότι τὸ non sine = πρὸς τὴν cum (= σύν). ὁθεν legati non sine aliqua spe. Ἐπὶ καταφατικῶν προτάσεων τίθεται ἢ aliquis ἢ quispiam (οὐσιαστικῶς καὶ τὸ οὐδέτερον δὲ quidpiam οὐσιαστικῶς, τὸ δὲ quodpiam ἐπιθετικῶς).

Σ η μ. δ. Καὶ μετὰ τὰ μόρια si, nisi, ne κτλ. δύναται νὰ τεθῇ ἢ aliquis (ἐντὶ τῆς quis ἢ qui) πρὸς πλείονα ἑμφασιν. Timebat Pompeius omnia, ne aliquid vos timeretis.

Σ η μ. ε. Ἡ quidam, quædam quiddam (οὐσιαστικῶς) ἢ quoddam (ἐπιθετικῶς) διαφέρει τῆς aliquis κατὰ τοῦτο, ὅτι ἢ μὲν quidam σημαίνει πρόσωπον ἢ πρᾶγμα ὠρισμένον μὲν καθ' ἑαυτό, ἀλλὰ τὸ ὅποιον ὁ λέγων δὲν θέλει ἢ δὲν δύναται νὰ δηλώσῃ ἢ ἀκριβεστερον νὰ προσδιορίσῃ (Habitant hic quædam mulierculæ — Alcidiāmas quidam scripsit laudationem mortis — Cicero dicit quodam loco καὶ ὅχι aliquo loco), ἢ δὲ aliquis σημαίνει καθ' ὅλου ἄοριστον πρόσωπον ἢ πρᾶγμα (Fecit hoc aliquis tui similis — Declamabam sæpe cum M. Pisone et cum Q. Pompeio aut cum aliquo quotidie).

97. Ἡ quisque σημαίνει ἕκαστος ἰδίᾳ (πάντες ὁμοῦ = omnes), τίθεται δὲ μάλιστα·

α. μετὰ τῶν πρωτοπικῶν ἀντωνυμιῶν τοῦ γ'. προσώπου sui, sibi, se καὶ τῆς κτητικῆς suus, οἷον sibi quisque proximis est — *Sua quisque fortunae faber est.*

β. ἐν ἐξηγημέναις προτάσσει μετὰ ἀναφορικὴν ἢ ἐρωτηματικὴν ἀντωνυμίαν Virtus praeceptoris est, quo quemque natura ferat, intellegere — *Quam quisque nori artem, in hac se exercoat.*

γ'. μετὰ τῶν ὑπερθετικῶν καὶ τῶν τακτικῶν ἀριθμητικῶν optimus quisque (= omnes boni) — primo quoque tempore — decimus quisque (ἕκαστος δέκατος, ἀνὰ δέκατος). Πρὸς καὶ § 77 σημ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ.

98. Οἱ ἑξ χρόνοι τοῦ Ἀττινικοῦ ῥήματος (ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ), δηλ. ὁ ἐνεστώς, ὁ παρατατικός, ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος, ὁ μέλλων καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων διαιροῦνται εἰς τρεῖς κατηγορίας. Α'. Χρόνοι τοῦ παρόντος· ἐνεστώς (praesens) καὶ κυρίως ἡ λογικὸς παρακείμενος (perfectum = τετελεσμένος). Β'. Χρόνοι τοῦ παρελθόντος εἴτε παρωχημένοι (praeterita)· παρατατικός (imperfectum = ἀτελής), ἱστορικὸς παρακείμενος (ἀόριστος) καὶ ὑπερσυντέλικος (plusquamperfectum = πλεον ἢ τετελεσμένος). Γ'. Χρόνοι τοῦ μέλλοντος· μέλλων (futurum) καὶ τετελεσμένος μέλλων (futurum exactum).

99. Δύνανται οἱ ἑξ τοῦ ῥήματος χρόνοι νὰ διαιρεθῶσι καὶ ἄλλως εἰς τρεῖς κατηγορίας. Α'. Εἰς χρόνους σημαίνοντας τὸ κατὰ παρῶτασιν γινόμενον· ἐνεστώς, παρατατικός καὶ μέλλων (laudabo = θὰ ἐπαινῶ). Β'. Εἰς χρόνους σημαίνοντας τὴν συντέλειαν τῆς πράξεως· κυρίως παρακείμενος ἢ λογικὸς παρακείμενος (ἀντιστοιχῶν πρὸς τὸν ἑλληνικὸν παρακείμενον), ὑπερσυντέλικος καὶ τετελεσμένος μέλλων. Γ'. Εἰς χρόνους σημαίνοντας τὸ ἀκαριαῖον τῆς πράξεως· ἱστορικὸς παρακείμενος (ἀντιστοιχῶν πρὸς τὸν ἑλληνικὸν ἀόριστον) καὶ μέλλων (laudabo = θὰ ἐπαινέσω).

Σημ. Τὸν παρακείμενον μεταχειρίζονται οἱ Λατίνοι καὶ ἀντὶ τοῦ ἡμετέρου ἀόριστου, οὗ στερεῖται ἡ λατινικὴ γλῶσσα· ὅθεν ὁ λατινικὸς παρακείμενος τάσσει-

ται κατὰ τὴν ἐκάστοτε ἔννοιαν αὐτοῦ ἢ εἰς τοὺς χρόνους τοῦ παρόντος ὡς κυρίως παρακείμενος (ἅτε σημαίνων πρᾶξιν τελεσθεῖσαν μὲν, ἥς τὸ ἀποτέλεσμα ὑπάρχει καὶ ἐν τῷ παρόντι) ἢ εἰς τοὺς χρόνους τοῦ παρελθόντος ὡς ἱστορικός παρακείμενος (perfectum historicum) ἢ τοῦ ἀόριστος. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον τάσσεται παρακείμενος ἢ εἰς τοὺς χρόνους τοὺς σημαίνοντας τὸ ἐκαρπιαῖον τῆς πράξεως (scripsi = ἔγραψα) ἢ εἰς τοὺς σημαίνοντας τὴν συντέλειαν τῆς πράξεως (scripsit = γέγραφε).

100. Ἐκ τῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος εἰς uerus καὶ τοῦ ῥήματος esse σχηματίζεται ἡ ἐνεργητικὴ περιφραστικὴ συζυγία (coniugatio periphrastica activa), ἐκ δὲ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος (γερουνδίου) εἰς andus ἢ endus καὶ τοῦ ῥήματος esse ἡ παθητικὴ περιφραστικὴ συζυγία (coniugatio periphrastica passiva). Ἡ περιφραστικὴ αὕτη συζυγία, ἥτις ἐν μὲν τῇ ἐνεργητικῇ φωνῇ ἀποδίδεται ἐλληνιστὶ διὰ τοῦ ῥήματος μέλλειν καὶ τοῦ ἀπαρεμφράτου (τοῦ ἐνεστώτος ἢ τοῦ μέλλοντος) τοῦ οἰκείου ῥήματος, ἐν δὲ τῇ παθητικῇ διὰ τοῦ ῥήματος εἶναι καὶ τοῦ εἰς τέλος ῥηματικοῦ σχηματίζει πάντας τοὺς χρόνους τῆς ὀριστικῆς, τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τῆς ἀπαρεμφράτου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ.

101. Εἰς τὴν χρῆσιν τῶν χρόνων εἶναι ἀκριβέστεροι οἱ Λατίνοι τοῦ Ἑλλήνων, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν τετελεσμένον μέλλοντα. Ἐν τῇ φράσει λ. χ. ut sementem feceris, ita metes = ὅπως ἐσπεῖρες οὕτω (θερίσης, ὁ τετελεσμένος μέλλων feceris (sementem) = θὰ ἔχῃς ἐσπαιμένον, ἐκφράζει τὸ πρᾶγμα ἀκριβέστερον ἢ ὁ ἡμέτερος ἀόριστος (ἐσπερες). Ὡσαύτως καὶ ἐν τῇ φράσει De Carthagine vereri non ante desinam, quam illam excisam esse cognovero, τὸ cognovero (θέλω ἐμαθημένον) εἶναι ἀκριβέστερον τοῦ ἡμετέρου μάθω.

102. Ὁ σύνδεσμος dum, ὅταν σημαίνει ἐν ᾧ, συντάσσεται συνήθως πρὸς ἱστορικὸν ἐνεστώτα (praesens historicum) ἀντὶ παρατατικοῦ, οἷον Dum nostri aurum et argentum colligunt (= colligebant), rex ipse e manibus effugit (Κιχέρ.). — Dum haec in Hispania geruntur (= gerebantur) Καῖς.

103. Οἱ σύνδεσμοι postquam (ἢ prosteaquam), ubi καὶ ut (ἐν χρονικῇ αὐτῶν σημασίᾳ), ubi primum, ut primum cum (= quum

μᾶλλον quom) primum, simulac καὶ simulatque ἐν διηγηματικῷ λόγῳ, συντάσσονται εἰς δῆλωσιν τοῦ ἅπαξ γεγομένου πρὸς παρακείμενον (ὅχι πρὸς ὑπερσυντέλικον). Eo postquam Caesar pervenit (ὅχι pervenerat), obsides, arma, servos poposcit (Καῖς.). — Ubi de Caesaris adventu Helvetii certiores facti sunt (ὅχι facti erant), legatos ad eum mittunt (Καῖς.).

104. Οἱ σύνδεσμοι ubi, ut καὶ simulac ὅταν δηλώσι πράξιν ὅχι ἅπαξ γενομένην, ἀλλ' ἐπαραλαμβανομένην φέρονται πρὸς ὑπερσυντέλικον, τότε δὲ τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως κεῖται κατὰ παρατατικόν. Ubi pericula propulerant, sociis auxilia portabant Σαλλούστ.). — Messanam ut quisque venerat, haec viēre solebant (Κικέρ.). Ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως κεῖται καθ' ὑπερσυντέλικον ubi aetas quaestui modum fecerat, aes alienum grande conflaverant Σαλλούστ. (1)

105. Μετὰ τοῦ postquam τίθεται ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὅταν εἶναι χρεία νὰ δηλωθῇ ὅτι αἱ δύο πράξεις δὲν ἐγένοντο κατὰ διαδοχὴν, ἀλλ' ἐμεισολάβησε χρόνος τις μεταξὺ αὐτῶν, μάλιστα δὲ ὅταν ὀρίζηται τὸ μεσολαβῆσαν χρονικὸν διάστημα. Hamilcar nono anno postquam in Hispaniam venerat occisus est (Κορν. Νέπ.). — Jugurtha, postquam.... oppidum amiserat, ad Bocchum nuntios misit (Σαλλούστ.).

Σημ. Οὐδέποτε παρὰ τοῖς δοκίμοις εὐρίσκεται τετελεσμένος μέλλων μετὰ τοῦ postquam.

106. Ἡ λατινικὴ ὑποτακτικὴ δὲν ἔχει οὔτε κυρίως μέλλοντα οὔτε τετελεσμένον οὔτε ἐν τῇ παθητικῇ οὔτε ἐν τῇ ἐνεργητικῇ φωνῇ. Ὁ ἐν ταῖς γραμματικαῖς συνήθως φερόμενος μέλλων (— utus sim) εἶναι τῆς περιφραστικῆς συζυγίας. Ἡ ἑλλειψις λοιπὸν αὐτῇ τῶν μελλόντων τῆς ὑποτακτικῆς ἀναπληροῦται ὡς ἑξῆς.

α.) Ὅταν ἐν τῷ λόγῳ ἡ ἐξηρημένη πρότασις περιέχῃ μέλλοντα, τίθεται ἐν τῇ δευτερευούσῃ προτάσει ἀντὶ μὲν ἀπλοῦ μέλλοντος ὑποτακτικῆς ὁ ἐνεστώτης ἢ ὁ παρατατικός τῆς ὑποτακτικῆς, ἀντὶ δὲ τετελεσμένου μέλλοντος ὑποτακτικῆς, ὁ παρακείμενος ἢ ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς

(1) Ἑλληνιστὶ Ὅτε ἔξω τοῦ δεινοῦ γένοιτο, πολλοὶ τὸν Κλέαρχον ἀπέλειπον (Ξεν.). — Ὅπου εὖ πράσσει πόλις, ἔχαιρε, λυπεῖς δ' ἔφευγεν, εἴ τις δυστυχοῖ (Εὐρ.). — Περιεμένονεν ἐκάστοτε, ἕως ἐνοιχθεῖν τὸ θερματήριον· ἐπειδὴ δὲ ἀνοιχθείη, εἰσημέν παρὰ τὸν Σωκράτη (Πλ.).

ὑποτακτικῆς. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ χρόνου κρέμαται ἐκ τοῦ χρόνου τῆς κυρίας προτάσεως (ιδ. κατωτέρω περὶ τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων).

Ἄπλους μέλλων ὑποτακτικῆς.

Affirmo tibi (κυρία πρότασις) — *me magnopere gavisurum esse* (ἐξηρητημένη πρότασις) — *si ad me venias* (δευτερεύουσα πρότασις).

Affirmabam tibi (κυρία πρότασις) — *me magnopere gavisurum esse* (ἐξηρητημένη πρότασις) — *si ad me venires* (δευτερεύουσα πρότασις).

Τετελεσμένος μέλλων ὑποτακτικῆς.

Affirmo tibi — *me magnopere gavisurum esse* — *si ad me veneris*.

Affirmabam tibi — *me magnopere gavisurum esse* — *si ad me venisses*.

β.) Ἐν ταῖς προτάσεσιν, ἐν αἷς οὐδεμία ὑπάρχει ἄλλη δῆλωσις μέλλοντος χρόνου (ὅπως ἐν τῇ προηγουμένῃ περιπτώσει), ἢ ἀναπλήρωσις γίνεται ὡς ἐξ ἧς·

1) Ἀντὶ μὲν ἀπλοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος τῆς ὑποτακτικῆς τίθεται ὁ μέλλων τῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς μετὰ τοῦ *sim* ἢ *essem* ἢ γίνεται χρῆσις τῆς περιφράσεως *futurum sit*, ut μετὰ τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἐνεργητικῆς ὑποτακτικῆς ἢ *futurum esset*, ut μετὰ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ἐνεργητικῆς ὑποτακτικῆς.

Ἀντὶ δὲ ἀπλοῦ παθητικοῦ μέλλοντος τῆς ὑποτακτικῆς γίνεται μόνον χρῆσις τῆς περιφράσεως *futurum sit*, ut μετὰ τοῦ ἐνεστώτος τῆς παθητικῆς ὑποτακτικῆς ἢ *futurum esset*, ut μετὰ τοῦ παρατατικοῦ τῆς παθητικῆς ὑποτακτικῆς. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ χρόνου κρέμαται καὶ ἐνταῦθα ἐκ τοῦ χρόνου τῆς κυρίας προτάσεως.

2) Ἀντὶ δὲ τοῦ τετελεσμένου μέλλοντος τῆς ὑποτακτικῆς, οὐ ἄλλως σπάντως παρίσταται ἡ ἀνάγκη νὰ γείνη χρῆσις, μεταχειρίζονται οἱ λατῖναι μόνον τὴν περιφρασιν *futurum sit*, ut μετὰ τοῦ παρακειμένου τῆς ὑποτακτικῆς καὶ *futurum esset*, ut μετὰ τοῦ ὑπερσυντελείου τῆς ὑποτακτικῆς. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ χρόνου κρέμαται καὶ ἐνταῦθα ἐκ τοῦ χρόνου τῆς κυρίας προτάσεως.

Σ ἡ μ. Ἀναπόφευκτος εἶναι ἡ χρῆσις τῆς περιφράσεως ἐντὶ τοῦ ἀπλοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος, ὅταν τὸ βῆμα δὲν ἔχη ὑπίτιον, διότι τότε δὲν εἶναι δυνατόν νὰ σχηματισθῇ καὶ ὁ ἐκ τοῦ ὑπίτιου παραγόμενος μέλλων τῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς.

χῆς εἰς — *urus*, ὡς τε νὰ ἀποτελεσθῇ ὁ σύνθετος χρόνος — *urus sim* καὶ — *urus essem*.

Ἀπλούς ἐνεργητικὸς μέλλων τῆς ὑποτακτικῆς.

Romani non dubitant, quin Cæsar Gallos superaturus sit ἢ Romani non dubitant, quin futurum sit, ut Cæsar Gallos superet.

Romani non dubitabant, quin Cæsar Gallos superaturus esset ἢ Romani non dubitabant, quin futurum esset, ut Cæsar Gallos superaret.

Non dubito, quin *futurum sit, ut* huius te rei pæniteat (τὸ ῥῆμα *baenitere* δὲν ἔχει ὕπτιον, ὥστε οὐδὲ μέλλοντα τῆς ἐνεργητικῆς μεταχῆς).

Ἀπλούς παθητικὸς μέλλων τῆς ὑποτακτικῆς.

Romani non dubitant, quin futurum esset, ut Galli a Cæsare superentur.

Romani non dubitabant, quin futurum sit, ut Galli a Cæsare superarentur.

Τεταρτοβάθμιας μέλλων τῆς ὑποτακτικῆς.

Romani non dubitant, quin futurum sit, ut Cæsar Gallos superaverit.

Romani non dubitabant, quin futurum esset, ut Cæsar Gallos superavisset.

Χρήσις τῶν χρόνων ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς.

107. Οἱ Ῥωμαῖοι γράφοντες ἐπιστολὴν μετεφέροντο ὡς πρὸς τὸν χρόνον, εἰς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἡ ἐπιστολὴ θὰ ἀνεγινώσκετο ὑπὸ τοῦ πρὸς ὃν ἀπεστέλλετο καὶ ὅχι εἰς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἔγραφον αὐτήν. Ὅθεν μετεχειρίζοντο παρωχημένον χρόνον, ἐνθα ἡμεῖς νῦν ἐπιστολογραφοῦντες κάμνομεν χρῆσιν ἐνεστώτος, οἷον *Pridie idus scripsi ante lucem*; *eo die apud Pomponium in eius nuptiis eram coenaturus* (Κικέρ.), ἀντὶ *scribo ante lucem* καὶ *sum coenaturus*, διότι ἐνεστώτα μὲν χρόνον ἔπρεπε νὰ μεταχειρισθῇ ὁ Κικέρων γράφων, ἀλλ' ὅτε ὁ φίλος ἀνεγινώσκει τὴν ἐπιστολὴν ἤτο ἤδη παρωχημένος ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἐκείνη εἴχεν

γραφῇ. Μεταχειρίζοντο λοιπὸν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς παρακείμενον ἢ καὶ παρατατικὸν (ἀναλόγως τῆς ἐννοίας) ἀντὶ ἐνεστώτος, ὑπερσυντέλικον ἀντὶ παρακειμένου καὶ μέλλοντος τῆς μετοχῆς μετὰ τοῦ *eram* ἀντὶ μέλλοντος τῆς ἑριστικῆς. *Nihil habebam* (= habeo), *quod scriberem* (= scribam): neque enim novi quidquam *audieram* (= audiivi) et ad tuas omnes epistolas *rescripseram* (= rescripsi) pridie; erat (= est) tamen rumor comitia dilatum iri (Κικέρ.). — *Summā curā exspectabam* (= exspecto) adventum servi, quem ad te *miseram* (= misi) Κικέρ.

Σ η μ. Πρὸς τὴν τοιαύτην χρῆσιν τῶν χρόνων ἐν ἐπιστολαῖς παρὰ τοῖς Ἀττινοῖς παραβλήτεια τὰ ἑξῆς ὁμοίᾳ ἑλληνικὰ παραδείγματα. Ἀπίσταλά σοι (= ἀποστέλλω) τὸν δε τὸν λόγον δῶρον (Ἰσακρ.). — Πράσσει μετ' Ἀρταβάζου, ὃν σοι ἔπεμψα (= πέμπω) Θουκό. — Διότι τὰς σπονδὰς ἔλυσεν τὰς αἰτίας προύγραψα (προγράφω) πρώτων (Θουκό.).

108. Εὐρίσκεται ὁμοίᾳ καὶ χρῆσις τῶν χρόνων ἐν ἐπιστολαῖς ὁμοία πρὸς τὴν παρ' ἡμῖν, οἷον. *Etsi nihil habeo, quod ad te scribam, scribo tamen quia tecum loqui videor* (Κικέρ.). Πάντοτε δ' ἐκφέρεται κατ' ἐνεστώτα πᾶν ὅτι θεωρεῖται ὡς ὑπάρχον καὶ κατὰ τῆς λήψιν τῆς ἐπιστολῆς, οἷον. *Si vales bene est, ego valeo* (Κικέρ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑΣ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ.

109. Τοῦτο τὸ περὶ τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων (*consecutio temporum*) κεφάλαιον, πραγματεύεται περὶ τῆς ὀρθῆς χρήσεως τῶν χρόνων τῆς ὑποτακτικῆς ἐν ταῖς ἐξηρητημέναις προτάσεσιν.

Παρατηρητέον δ' ὅτι ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν χρόνων τῆς ὑποτακτικῆς διαφέρει κατὰ πολὺ ἡ λατινικὴ γλῶσσα τῆς ἑλληνικῆς. Διότι καὶ ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς μεταχειρίζεται τὸν μὲν ἐνεστώτα τῆς ὑποτακτικῆς εἰς δῆλωσιν τοῦ διαρκούντος, τὸν δ' ἀόριστον εἰς δῆλωσιν τοῦ ἀκαριαίου, αὐτὲ δ' ὁ ἐνεστώς διατηρεῖ τὴν ἐννοιαν τοῦ παρόντος οὐτε ὁ ἀόριστος τὴν τοῦ παρῳχημένου, ἀλλ' ἀμφότεροι ἔχουσι μᾶλλον σημασίαν μελλοντικὴν (ἐπιθυμῶ νὰ βλέπω τοὺς φίλους μου — ἐπιθυμῶ νὰ ἴδω τοὺς φίλους μου). Εἰς δὲ τὴν λατινικὴν ὁμοίᾳ γλῶσσαν μόνον οἱ συγγενεῖς χρόνοι συνάπτονται πρὸς ἀλλήλους, ὥστε ἡ ἐκλογή τῶν χρόνων τῆς

ὑποτακτικῆς ἐν τῇ ἐξηρητημένῃ προτάσει κρέμαται ἀπὸ τοῦ ἐκάστοτε ἐν τῇ κυρία προτάσει κειμένου χρόνου. Πλὴν δὲ τούτου ἡ λατινικὴ γλῶσσα ἐξ ἀνάγκης ἀναπληροῖ διὰ τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τὴν ἐλλείπουσαν εὐκτικὴν.

Κανὼν 1. Μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς κυρίας προτάσεως ἀκολουθοῦσιν ἐν τῇ ἐξηρητημένῃ οἱ χρόνοι τοῦ παρόντος (τῆς ὑποτακτικῆς), ἥτοι μετὰ τὸν ἐνεστώτα, τὸν κυρίως παρακείμενον καὶ τοὺς μέλλοντας, ἀκολουθεῖ ὁ ἐνεστώς ἢ ὁ παρακείμενος τῆς ὑποτακτικῆς (§ 98.).

110. α.) Μετὰ τὸν ἐνεστώτα ἀκολουθεῖ ἐνεστώς ἢ παρακείμενος τῆς ὑποτακτικῆς, οἷον *quaero quid agas* — *quaero quid egeris*.

111. β.) Μετὰ τὸν κυρίως παρακείμενον (τὸν ἀντιστοιχοῦντα δηλαδὴ πρὸς τὸν ἐλληνικὸν παρακείμενον) ἀκολουθεῖ ἐνεστώς ἢ παρακείμενος ὑποτακτικῆς, οἷον *quaesivi quid agas* — *quaesivi quid egeris*.

112. Τιθεταὶ δὲ συνήθως παρατατικὸς ὑποτακτικῆς μετὰ τὸν κυρίως παρακείμενον ὅταν ἡ ἐξηρητημένη πρότασις εἶναι τελικὴ, ἐρωτηματικὴ ἢ ἀναφορικὴ, οἷον *Haec non, ut vos excitarem locutus sum, sed ut mea vox officio functa consulari videretur* (Κικέρ.). — *Diu cogitavi, quidnam causae esset* (Κικέρ.). — *Quoniam, quae subsidia novitatis haberes et habere posses, exposui, nunc de magnitudine petitionis dicam* (Κικέρ.).

113. γ.) Μετὰ τοὺς δύο μέλλοντας ἀκολουθεῖ ἐνεστώς ἢ παρακείμενος ὑποτακτικῆς, οἷον *quaeram quid agas* — *quaeram quid egeris* — *quaesivero quid agas* — *quaesivero quid egeris*.

114. Κανὼν 2. Μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ παρελθόντος ἥτοι τὸν παρατατικόν, τὸν ὑπερσυντέλικον καὶ τὸν ἱστορικὸν παρακείμενον (= ἄοριστον), ἀκολουθοῦσιν οἱ χρόνοι τοῦ παρελθόντος τῆς ὑποτακτικῆς, ἥτοι ὁ παρατατικὸς ἢ ὁ ὑπερσυντέλικος αὐτῆς (§ 98.).

α.) Μετὰ τὸν παρατατικόν ἀκολουθεῖ παρατατικὸς ἢ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς, οἷον *quaerebam quid ageres* — *quaerebam quid egisses*.

115. β.) Μετὰ τὸν ὑπερσυντέλικον ἀκολουθεῖ παρατατικὸς ἢ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς, οἷον *quaesiveram quid ageres* — *quaesiveram quid egisses*.

116. γ.) Μετὰ τὸν ἱστορικὸν παρακείμενον (= ἄοριστον) ἀκολουθεῖ

παρατατικός ἢ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς, οἷον· *quaesivi quid ageres* — *quaesivi quid egisses*.

Σημ. Ἐνίοτε μετὰ τὸν παρατατικόν, τὸν ὑπερσυντέλικον καὶ τὸν ἱστορικόν παρακείμενον ἀκολουθεῖ ἐν τῇ ἐξηρτημένῃ προτάσει ἀντὶ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς, ὁ παρακείμενος μετὰ τοῦ *ut*, μετὰ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας *qui* ἢ μετὰ τοῦ *quoniam* εἰς ἀπλὴν ἐγλῶσιν τοῦ ἀποτελέσματος μιᾶς πράξεως, οἷον· *Tantum opes novae urbis creverant, ut movere arma Etrusci non ausi sint* (Αἰ6).

117. Ὁ ἱστορικός ἐνεστῶς δύναται νὰ ὑποληφθῇ ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῶν χρόνων ἢ ὡς κυρίως ἐνεστῶς καὶ τότε ἀκολουθεῖ ἐν τῇ ἐξηρτημένῃ προτάσει ἐνεστῶς ἢ παρακείμενος τῆς ὑποτακτικῆς, ἢ ὡς ἱστορικός χρόνος· καὶ τότε ἀκολουθεῖ παρατατικός ἢ ὑπερσυντέλικος ὑποτακτικῆς, οἷον· *Vercingetorix Gallos hortatur, ut communis libertatis causā arma capiant; obtestatur, ut in fide maneant* (Καῖς.). — *Atticus ad Antonium deductus petit, ut ad Caesarem mitteretur* (Κικέρ.).

118. Ὅταν μεταξὺ τῆς κυρίας προτάσεως καὶ τῆς ἐξηρτημένης μεσολαβῇ ἀπαρέμφατον ἢ μετοχή ἢ ἐπιθετον ἢ γερονδῖον ἢ σουπῖνον, τὸ ῥῆμα τῆς ἐξηρτημένης προτάσεως τίθεται κατὰ τὸν χρόνον, ὃν ἀπαιτοῦσιν οἱ περὶ τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων κανόνες σχετικῶς πρὸς τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως καὶ χωρὶς δι' ὅλου νὰ ληθῶσι πρὸ ὀφθαλμῶν αἱ μεσολαβοῦσαι λέξεις. Μόνον δ' ὅταν μεσολαβῇ ἀπαρέμφατον χρόνου παρακείμενου, τὸ ῥῆμα τῆς ἐξηρτημένης προτάσεως τίθεται πάντοτε κατὰ χρόνον παρωχημένον οἰουδ' ἥποτε χρόνου καὶ ἂν εἶναι τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως, οἷον· *Agessilaus praedicabat mirari se non gravioribus poenis affici, qui religionem minuerent, quam qui sana spoliarent* (Κορν. Νέπ.). — *Hoc premissime dicam, neminem unquam tam impudentam fuisse, qui a diis immortalibus tot et tantas res auderet optare* (Κικέρ.).

119. Ἐπειδὴ ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ γλώσσῃ μετὰ μὲν τοὺς χρόνους τοῦ παρόντος ἀκολουθεῖ ἐν τῇ ἐξηρτημένῃ προτάσει ὑποτακτικὴ (ἢ ὀριστικὴ, ἐν τοῖς διηγηματικοῖς λόγοις), μετὰ δὲ τοὺς χρόνους τοῦ παρελθόντος εὐκτικὴ, ἐν δὲ τῇ λατινικῇ μετὰ μὲν τοὺς χρόνους τοῦ παρόντος ἐνεστῶς ἢ παρακείμενος ὑποτακτικῆς, μετὰ δὲ τοὺς χρόνους τοῦ παρελθόντος παρατατικός ἢ ὑπερσυντέλικος ὑποτακτικῆς, ῥητέον ὅτι, πρὸς μὲν τὴν ἑλληνικὴν ὑποτακτικὴν (ἢ ὀριστικὴν ἐν τῇ ἐξαρτήσει τῶν

διηγηματικῶν λόγων), ἀντιστοιχοῦσιν οἱ χρόνοι τοῦ παρόντος τῆς λατινικῆς ὑποτακτικῆς, πρὸς δὲ τὴν ἑλληνικὴν εὐκτικὴν οἱ χρόνοι τοῦ παρελθόντος τῆς λατινικῆς ὑποτακτικῆς, ὅσον *non habeo, quo me vertam* = οὐκ ἔχω, ὅποι τράπωμαι — *non habebam quo me verterem* = οὐκ εἶχον, ὅποι τραπομην.

Παραδείγματα τῆς ἀκολουθείας τῶν χρόνων.

Κανὼν 1. α.) *Nemo tam sine oculis, tam sine mente vivit, ut, quid sit sementis ac messis, omnino nesciat.* — *Quae tam firma civitas est, quae non odiis atque dissidiis funditus possit everti?* — *Non dubitari debet, quin fuerint ante Homerum poetae.*

β.) *Ego meis rebus gestis hoc sum assecutus, ut bonum nomen existimer.* — *Multi fuerunt, qui, tranquillitatem expetentes, a negotiis publicis se removerint ad otiumque perfugerint.*

γ.) *Nemo erit, qui censeat, a virtute esse recedendum.* — *Qui sim, ex eo, quem ad te misi, scies.* — *Ego de venditione villae meae nihil cogito, nisi quit, quod magis me delectet, invenero.* — *Epigrammatis tuis contenti erimus, praesertim cum et Chilius nos reliquerit et Archias nihil de me scripserit.*

Κανὼν 2. α.) *Apelles pictores eos peccare dicebat, qui non sentirent, quid esset satis.* — *Viros esse, qui ea, quae sunt hominum opinionibus amplissima, vobis reliquissent, maguos arbitrabar.*

β.) *Athenienses tantam gloriam apud omnes gentes erant consecuti, ut intellegerent Lacedaemonii, de principatu sibi cum his certamen fore.* — *Non satis mihi constiterat, cum aliqua animi mei molestia, an potius lubenter te Athenis visurus essem.*

γ.) *Conon, cum patriam obsideri audisset, non quaesivit, unde ipse tuto viveret, sed unde praesidio posset esse civibus suis.* — *Datames experiri voluit, verum falsumne esset relatum.* — *Agesilaus opulentissimo regno praeposuit bonam existimationem multoque gloriosius duxit, si institutis partiæ paruisset, quam si bello superasset Asiam.* — *Antistites Iovis legatos Lacedaemonem miserunt, qui Lysandrum accusarent, quod sacerdotes fani corrumpere conatus esset.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ.

120. Ἡ χρῆσις τῆς ὀριστικῆς ἐγκλίσεως ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ συμφωνεῖ καθ' ὅλου πρὸς τὴν χρῆσιν τῆς ὀριστικῆς ἐν τῇ Ἑλληνικῇ.

Σημ. Σημειωτέον ὅτι αἱ ἄοριστοι ἀντωνυμίαι αἱ σχηματίζονται διὰ τοῦ διαπλασιασμοῦ (*quisquis, quotquot*) ἢ διὰ τῆς προσθήκης τοῦ *cunq̄ue* (*quicunq̄ue*) καὶ τὰ πρὸς ἐκείνας παρεμφερῆ ἐπιρρήματα (*ut, utcunq̄ue*) ὁμοίως δὲ καὶ τὸ *quamquam* (= εἰ καὶ) τὸ ἀντιστοιχοῦν πρὸς ἀντωνυμίαν *quisquis*, φέρονται πρὸς ὀριστικὴν *quidquid id est, timeo Danaos et dona ferentes* (Βεργίλι.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗΣ.

Α'. Ἡ ὑποτακτικὴ ἐπὶ τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων.

121. Δύναται τις νὰ φαντασθῇ, ὅτι εἶναι δυνατὸν ἢ ὅτι εἶναι ἀδύνατον πράξις τις νὰ γείνη. Πρὸς δῆλωσιν μὲν τοῦ ὅτι νοεῖται τι ὡς δυνατὸν τίθεται ὁ ἐνεστώτης ἢ ὁ παρακείμενος τῆς ὑποτακτικῆς, ἥτις τότε λέγεται *δυνητικὴ* (*coniunctivus potentialis*), πρὸς δῆλωσιν δὲ τοῦ ὅτι νοεῖται τι ὡς ἀδύνατον τίθεται ὁ παρατατικός, ὁ ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς, ἡ ποιαύτη δὲ ὑποτακτικὴ ὀνομάζεται *coniunctivus conditionalis*, ὡς *quis tibi hoc concesserit (ἢ concedat)?* — *Hoc sine ulla dubitatione confirmaverim (ἢ confirmem)*, *eloquentiam esse rem omnium difficillimam* (Κικέρ.). — *Quis dubitet quin in virtute divitiæ sint?* (Κικέρ.). — *Mirum fortasse hoc vobis aut incredibile videatur*, *in tantis oratorum incommodis Leontinos expertes incommodorum atque iniuriarum fuisse* (Κικέρ.). — *Neque agricultura neque frugum fructuumque reliquorum perceptio et conservatio sine hominum opera ulla esse potuisset* (Κικέρ.).

122. Συνθεστάτη εἶναι ἡ χρῆσις τῆς δυνητικῆς ὑποτακτικῆς καὶ τῆς *conditionalis* ἐν τοῖς ὑποθετικοῖς λόγοις, ἐν ταῖς τῇ προτάσει καὶ τῇ ἀποδόσει, ὡς *dies deficiat, si velim paupertatis causam defendere*

Κικέρ.). — *Consilium, ratio, sententia nisi essent in senibus, non unum consilium maiores nostri appellassent senatum* (Κικέρ.). — *Hæc si tecum patria loquatur, nonne impetrare debeat etiamsi vim tibi re non possit?* Κικέρ. (ἐνθα ὑπολαμβάνει ὁ Κικέρων ὡς *duarōn* τὸ νὰ διαλεχθῇ πρὸς τινὰ πολίτην ἢ πατρίδα). — *Si universa posset equi provincia, hac voce uteretur* Κικέρ. (ἐνθα ὑπολαμβάνει ὡς *adū- ator* τὸ νὰ ληλῆσῃ ἐλόκληρος ἐπαρχία).

Σ η μ. α. Ἡ δυνητικὴ ὑποτακτικὴ τίθεται καὶ ἀντὶ τῆς ὁριστικῆς πρὸς με-
ραιότεραν ἑκφρασίαν (ὅπως ἡ δυνητικὴ αὐκτικὴ τῶν Ἑλλήνων), εἰον' *velim ex*
scire — *nolim te discedere* (πρὸς τὰ ἑλλ. βουλομένην ἄν — φαίην ἄν κτλ.).

Σ η μ. β. Τὸ δυνατόν γενέσθαι ἐκφέρεται καὶ κατὰ παρατατικὸν καὶ ὑπερουν-
ελικὸν ὑποτακτικῆς ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ παρελθούσης πράξεως, οἷον' *diceres,*
cederes, putares, videres Ἑλληνιστὶ ὡς τὸ τις ἄν, ἦθετό τις ἄν κτλ.

123. Ἡ ὑποτακτικὴ ἀναπληροῖ παρὰ τοῖς Λατίνοις καὶ τὴν ἐλλεί-
πουσαν εὐκτικὴν, ὀνομάζεται δὲ τότε *coniunctivus optativus* (= εὐ-
κτικὴ ὑποτακτικὴ). Καὶ ἂν μὲν καὶ ἐνταῦθα πρόκειται νὰ σημανθῇ ὅτ,
duarōn εἶναι ἡ εὐχὴ νὰ πληρωθῇ, γίνεται χρῆσις τοῦ ἐνεστώτος ἢ τοῦ
παρκειμένου τῆς ὑποτακτικῆς, ἂν δ' ὅτι *adūator*, τοῦ παρατατικοῦ
ἢ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ. Ἡ τοιαύτη δ' εὐκτικὴ ὑποτακτικὴ προσλαμβάνει
πολλάκις καὶ τὸ *utinam* (= εἴθε) ἢ, ἂν εἶναι ἀπαγορευτικὴ, τὸ *ne*.
Ἀντὶ τοῦ *utinam* *ne* κεῖται σπανιώτερον τὸ *utinam non*. — *Moriar*
si magis gauderem si id mihi accidisset (ἑλληνιστὶ· *κάκιστ' ἀπολοι-*
μην, ξανθίαν εἰ μὴ φιλῶ Ἀριστοφ.). — *Utinam vera invenire possem*
(Κικέρ.). — *Ne sim salvus, si aliter scribo, ac sentio* (Κικέρ.).

Σ η μ. Εἰς ὅλῳσις εὐχῆς, ἥτις δὲν ἐξεπληρώθη ἢ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐκπλη-
ρωθῇ τίθεται ἑλληνιστὶ ὁ παρατατικὸς ἢ ὁ ἀόριστος τῆς ὁριστικῆς (ἄνευ τοῦ ἄν)
μετὰ τοῦ εἴθε ἢ τοῦ εἰ γάρ. Εἰθ' ἦσα δυνατός, ὅσον πρόθυμος, εἰ (Εὐρ.). = *uti-*
nam esses.

124. Καθ' ὑποτακτικὴν ὡσαύτως τίθεται τὸ ῥῆμα, ὅταν δι' αὐτοῦ
δηλοῦται πράξις, περὶ ἧς ὁ λέγων κατὰ παραχώρησιν δέχεται ὅτι ἔχει
ἢ δὲν ἔχει αὐτῷ, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ αὐτὴν ἢ χωρὶς νὰ φιλονεικῇ περὶ
αὐτῆς, ὀνομάζεται δ' ἡ τοιαύτη ὑποτακτικὴ *coniunctivus concessivus*,
οἷον' *Hæc sunt falsa sane, invidiosa certe non sunt* (ἐστῶσαν ταῦτα
ψευδῆ κτλ.) Κικέρ. — *Ne sint in senectute vires* (= μὴ ἰσχυρῶσαν =
ὥς ὑποθέσωμεν ὅτι δὲν ἔχει δυνάμεις τὰ γῆρας) Κικέρ. — *Ne sit sum-*
um malum doler, malum certe est (Κικέρ.).

125. Ἀντὶ τοῦ τρίτου προσώπου τῆς προστακτικῆς μεταχειρίζονται συνηθέστερον οἱ Λατίνοι ἐν τε τῷ ἐνικῷ καὶ τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ τὸ τρίτον πρόσωπον τῆς ὑποτακτικῆς (coniunctivus imperativus). *Donis imprii ne audeant placare deos* (= ne audento). Ὁμοίως δὲ τὰ λεγόμενα αὐθυπότακτα, ἅτινα κυρίως εἶναι προστακτικαὶ πρώτου προσώπου ἐκφέρονται καὶ λατινιστὶ ὅπως καὶ ἑλληνιστὶ καθ' ὑποτακτικὴν, ὡς *eamus* = ἴωμεν.

Σ η μ. Τὸ δεύτερον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὑποτακτικῆς μεταχειρίζονται οἱ Λατίνοι ἐπὶ προσταγῆς, διὰ τὸ ὅτι ὁ λόγος εἶναι γενικὸς καὶ ὁριστος, ὡς *Iniurias fortunæ, quas ferre nequeas, defugiendo relinquant* (= relinquantur). *Κικέρ.*

126. Τὴν ὑποτακτικὴν μεταχειρίζονται καὶ ἐπὶ τῶν λεγομένων ἀπορηματικῶν λόγων (coniunctivus dubitativus). *Quid agam iudices quo me vertam?* (*Κικέρ.*). Ἑλληνιστὶ, *εἰπῶ τι τῶν εἰσθότων* ;

Β'. Ἡ Ὑποτακτικὴ ἐν ταῖς ἐξαρτωμέναις προτάσεσιν.

α.) Ὑποτακτικὴ ἐξαρτωμένη ἐκ συνδέσμων,

127. Ὁ *ut* μεθ' ὑποτακτικῆς εἶναι μάλιστα ἢ τελικὸς (*ut finale*) ἢ ἀποτελεσματικὸς (*ut consecutivum*). Ὅταν δ' εἶναι ἀποτελεσματικὸς προηγούνται αὐτοῦ αἱ λέξεις *ita, sic, tam, eiusmodi, adeo, tantus, talis* καὶ ἄλλαι ὁμοίαι. *Esse* (= *edere*) *oportet ut vivas, non vivere ut edas* (*Κικέρ.*). — *Atticus ita vixit ut Atheniensibus merito esset carissimus* (*Κορν. Νέπ.*).

Σ η μ. Τὸ χρονικὸν *ut* συντάσσεται πρὸς ὁριστικὴν (*id.* καὶ § 103).

128. Ὁ τελικὸς *ne* (= *ut ne*) φέρεται φυσικὰ ὡσαύτως πρὸς ὑποτακτικὴν. *Codrus se in medios immisit hostes veste familiari ne posset agnosci* (*Κικέρ.*). Ὁ ἀποτελεσματικὸς *ut* ἐκφέρεται ἀρνητικῶς ὅχι διὰ τοῦ *ne*, ἀλλὰ διὰ τοῦ *ut non*. *Socrates locutus ita est, ut non ad mortem trudi, sed in caelum videretur ascendere* (*Κικέρ.*).

Ὁσαύτως δὲ διὰ τοῦ *ut non* ἐκφέρεται ἀρνητικῶς καὶ ὁ τελικὸς *ut* ὅταν ἢ ἀρνήσις ἀναφέρεται εἰς μίαν μόνον λέξιν ἢ εἰς μέρος τῆς φράσεως καὶ ὅχι εἰς τὴν φράσιν ὁλόκληρον. *Confer te ad Manlium, ut a me non*

iectus ad aliquos videaris (Κικέρ.). Τὸ *non* ἀναφέρεται μόνον εἰς τὸ
iectus μεθ' οὗ συναποτελεῖ πρόπον τινὰ μίαν ἔννοιαν.

Σ η μ. α. Τὰ φόβου σημαντικὰ ῥήματα (*metuo, vereor, timeo*) συν-
 τίσσονται μετὰ τοῦ τελικοῦ *ut* ἢ *ne*, ὅπως καὶ τὰ σκοποῦ σημαντικά.
 καὶ ὁ μὲν *ne* τίθεται (ὅπως ἑλληνιστὶ ὁ *μή*), πρὸς δηλώσιν τοῦ ὅτι δὲν
 ἐλομεν νὰ γείνηται (*metuo ne abeat* = φοβοῦμαι μὴ ἀπέλθῃ, δὲν θέλω
 ἀπέλθῃ), ὁ δὲ *ut* πρὸς δηλώσιν ὅτι θέλομεν νὰ γείνηται (*vereor ut*
veniat = φοβοῦμαι μὴ δὲν ἔλθῃ, θέλω νὰ ἔλθῃ). Τοῦτο ἐκφέρεται ἑλλη-
 νιστὶ διὰ τοῦ *μή* οὐ = *ne non*, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ *ut* καὶ τίθε-
 ται ἐνίοτε ἀντ' αὐτοῦ, ὥστε *vereor ut veniat* = *vereor ne non veniat*.

Ὅταν ὁμως τὰ ῥηθέντα ῥήματα λαμβάνονται ἀπλῶς ὡς βουλευτικά,
 ὁνοῖ συνώνυμα πρὸς τὸ *nolo* = οὐ θέλω, λαμβάνουσιν ἀπαρέμφατον
vereor dicere — *Caesar timebat exercitum odicere*.

Σ η μ. β. Ἀντὶ τοῦ *et ne* ἢ *vel ne* τίθεται *neve* (ἢ *neu*), ἐπειδὴ
 ὁ *neque* ἀναλύεται εἰς τὸ *et non*. *Caesar milites cohortatus est ut*
us pristinae virtutis memoriam retinerent, neu perturbarentur animo
 Καὶς) = *et ne perturbarentur*.

129. Τὸ *quod* (ὅπως, ἵνα) ἰσοδυναμοῦν πρὸς τὸ *ut* εἰς (κυρίως = ἵνα
 διὰ τούτου) φέρεται πρὸς ὑποτακτικὴν *Deos hominesque testamur,*
nos arma neque contra patriam cepisse, neque quo pericula aliis face-
remus (Σαλλούστ.). Συνήθως ὁμως τὸ *quo* συνάπτεται πρὸς συγκριτικὴν
 καὶ τότε = ἵνα τόσοῦτω, αἶον· *Legem brevem esse oportet quo faci-*
lius teneatur (Σενέκ.). — *Agro opus est non semel arato, quo me-*
iores fetus possit edere (Κικέρ.).

Σ η μ. α. Τὸ *non quod* (= οὐχ ὅτι, οὐχ ὅπως) καὶ τὸ *non quod non*
non quin (= οὐχ ὡς οὐ, οὐχ ὅτι οὐ), αἵτινα ὡσαύτως συντάσσονται
 μεθ' ὑποτακτικῆς, ἔχουσι συνήθως αἰτιολογικὴν σημασίαν (δηλοῦντα
 τὴν ὅχι ἀλλοθι αἰτίαν), ὡς ἐπὶ τὸ πολὺν δὲ προηγείται τοῦ *non quod* τὸ
ne ἢ *ideireo*. *Non eo dico quo mihi veniat in dubium tua constantia*
 Κικέρ.). — *Ego me ducem in civili bello negavi esse, non quin re-*
ctum esset, sed quia, quod multo rectius fuit, id mihi fraudem tulit
 Κικέρ.). — *Aliquid ad te litterarum dedi, non quo haberem ma-*
gnopere quod scriberem, sed ut loquerer tecum absens (Κικέρ.). Ἀντὶ
 τοῦ *non quod* λέγεται καὶ *non quod* (ὅριτε καὶ ὑποτ.). *Pugiles in iactan-*

dis caestibus ingemiscunt, *non quod doleant*, sed quia profundē voce omne corpus intenditur, venitque plaga vehementior Κικέρ. (§ 150).

Σ η μ. 6'. Τὸ ἀντιθετικὸν κῶλον, δι' οὗ δηλοῦται ἡ ἀληθὴς αἰτία, ἡ δ' σκοπὸς ἀφίρεται διὰ τοῦ sed quod, sed quia (ὁρίαι.). ἡ δὲ διὰ τοῦ sed ut, sed ne (ὁποιαι.).

130. Τὸ quominus (= ut eo minus) φέρεται πρὸς ὑποτακτικὴν καὶ τίθεται μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν σημαίνοντων *κολῶεν* ἢ *ἀνθίστασθαι* (impedire, deterrere, obsistere, obstore, officere κ.τ.). *Parmenio de terrere Alexandrum voluit quominus medicamentum bibere* (Κούρτ.). Ὡσαύτως τίθεται τὸ quominus μετὰ τὰς φράσεις *fit per aliquem* — *stat per aliquem* — *moveor* κ.τ. *Caesar cognovit per Afranium stare, quominus proelio dimicaretur* (Καίς.).

131. Ἀντὶ τοῦ quominus δύνανται νὰ τεθῇ τὸ ne, μετὰ δὲ τῶν ἀρνητικῶν φράσεων *non contineo me* — *non recuso* — *non abstineo* κ.τ. τὸ quin. Ὅθεν λέγεται *Prusias recusavit, ne legati Romani id a se fieri postularent* ἢ *recusavit, quominus legati* κ.τ. Ἐπὶ δὲ ἀρνησεως *non recusavit, quominus* ἢ *non recusavit, quin*.

Σ η μ. Τὰ ῥήματα *impedire* καὶ *prohibere* φέρονται καὶ πρὸς ἀπαρέμφατον.

132. Τὸ quin (= quī ἀρχ. ἄφαρ. = quō καὶ ne = non) φέρεται πρὸς ὑποτακτικὴν καὶ τίθεται μόνον μετὰ ἀρνητικὰς προτάσεις ἢ ἐρηματικὰς ἐνεχούσας ἀρνητικὴν ἔννοιαν, ἰσοδυναμεῖ δὲ πρὸς τὸ ut non καὶ πρὸς τὸ qui, (quæ), quod non. *Nemo fuit omnium militum quin* (= qui non), *vulneraretur* (Καίς.). — *Quis est* (= nemo est) *quin* (= qui non) *cernat quanta vis sit in sensibus* (Κικέρ.). — *Quin* (= ut non) *ad diem decedam nulla est causa* (Κικέρ.).

Σ η μ. α'. Λέγεται καὶ qui non ἀντὶ τοῦ quin (*Quis enim erit quin non sciret?* Κικέρ.), ἐνίοτε δὲ καὶ ut non ἀντὶ τοῦ quin (*Non possunt multi fortunas amittere ut non plures secum in eandem calamitatem trahant.* Κικέρ.) μετὰ ἀρνητικὰς προτάσεις, πάντοτε ὅμως qui non καὶ ut non (οὐδέποτε quin) μετὰ καταφατικὰς ἢ μετὰ προτάσεις, ὧν ἡ ἀρνήσις ἀναφέρεται εἰς μίαν μόνην λέξιν καὶ ὅχι εἰς τὸν ὅλον ὁλόκληρον, οἷον *non adeo imperitus sum ut nesciam*. Τὸ ne ἀναφέρεται μόνον εἰς τὸ adeo καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐτέθη quin, ἀλλὰ *nesciam* (= ut non sciam).

Σημ. 6'. Τὸ quin ἀντικαθιστᾷ μόνον τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ qui non καὶ τοῦ οὐδετέρου quod non, ἔπαινος δὲ καὶ τοῦ θηλυκοῦ quae non. Εἰς τὰς πλαγίας ὁμοῦ πτώσεις τίθεται πάντοτε ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία μετὰ τοῦ non καὶ οὐδέποτε τὸ quin, οἷον· Nihil est tam sanctum quod (αἰτιατ. οὐδέτ.) non violet audacia. — Nulla gens tam fera est, cuius mentem non imbuerit deorum opinio. — Cum nullo unquam congressus sum quem non vicerim

133. Τὸ quin (= ut non) τίθεται καὶ μετὰ τῶν ἀρνητικῶς ἐκφραζομένων ῥημάτων τῶν σημαίνοντων ἀμφιβάλλειν, ἀπέχειν, κωλύειν, παραλείπειν. (non dubito — non impedio — non deterreo — non recuso — non abstineo κτλ.) μάλιστα δὲ μετὰ τῶν ἐξῆς φράσεων non dubito, non est dubium, quis dubitat (= nemo dubitat)? οἷον· non dubito, quin ille possit = οὐκ ἀμφισβητῶ μὴ οὐχὶ δύνασθαι ἐκεῖνον· non multum (paulum) ἢ nihil abest, οἷον· neque abest suspicio, quin sibi mortem consciverit = οὐτ' ἄπεισιν ὑποψία, ὡς οὐχ ἑαυτὸν διειργάσατο· nihil intermitto (ἢ praetermitto), οἷον· nullum intermisi diem, quin aliquid facerem = οὐδεμίαν ἡμέραν διέλιπον ποιῶν τι. — nihil praetermisi quin avocarem = οὐδὲν ἐνέλιπον τὸ μὴ οὐκ ἀποκαλέσαι· temperare mihi non possum, vix me contineo, retineri non possum, οἷον· temperare mihi non possum, quin faciam = οὐ δύναμαι ἀπέχεσθαι μὴ οὐ ποιεῖν.

Σημ. Τὸ non dubito φέρεται καὶ πρὸς ἀπαρεμφατικὴν σύνταξιν, οὐδέποτε μὲν παρὰ τῷ Κικέρωνι, ἀλλὰ συχνάκις παρὰ τῷ Τίτῳ Λιβίῳ καὶ σχεδὸν πάντοτε παρὰ τῷ Κορνήλιῳ Νέπωτι· non dubito fore plerosque κτλ.

134. Ὄταν τὸ dubito σημαίνῃ διατάζειν, ὀκνεῖν (ὅχι ἀμφιβάλλειν), φέρεται πάντοτε πρὸς ἀπαρέμφατον. Homines ridiculos, qui in senatum venire dubitarint (Κικέρ.). Καὶ τὸ non dubito ἐν τῇ σημασίᾳ ταύτῃ φέρεται συνήθως πρὸς ἀπαρέμφατον εὐρίσκεται ὁμοῦ καὶ πρὸς τὸ quin συντεταγμένον. Nolite dubitare quin uni Pompeio credatis omnia (Κικέρ.).

135. Τὸ dubito num σημαίνει ἀμφιβάλλω ἂν, τὸ δὲ dubito an = ἀμφιβάλλω ἂν δὲν. Si per se, virtus sine fortuna ponderanda sit, dubito an hunc (Thrasybulum) primum omnium ponam (Κορν. Νέπ.) = ἀμφιβάλλω ἂν δὲν θά θέσω. Τὸ dubito an καταντᾷ = ἴσω.

136. Τὸ quin εἶναι καὶ ἐρωτηματικὸν (διότι ἡ ἀρχαία ἀφαιρετικὴ qui, ἐξ ἧς σχηματίζεται εἶναι καὶ ἀναφορικὴ καὶ ἐρωτηματικὴ). Quin

tu respondes (ὀριστ.). Λίβ. = τί οὐκ ἀποκρίνεις; Ἡ τοιαύτη δ' ἐρώτησις ἰσοδυναμεῖ πρὸς προσταγὴν = responde.

Σημ. Ὅθεν τίθεται καὶ μετὰ τῆς προστακτικῆς τὸ quin, οἷον· quin dic = ἀλλ' εἰπέ, λέγε δὲ (1)

137. Τὸ quin λαμβάνεται καὶ ἐπιρρηματικῶς μάλιστα μετὰ τοῦ etiam καὶ potius ἢ immo. Credibile non est quantum scribam die, *quin etiam* noctibus (Κικέρ.). Ἡ τοιαύτη ἐπιρρηματικὴ χρῆσις προῆλθεν ἐκ τῆς ἐρωτηματικῆς, τὸ quin etiam noctibus = quin dicam etiam noctibus?

138. Τὸ quin ἀντιστοιχεῖ καθ' ὅλου πρὸς τὸ ἐλληνικὸν μὴ οὐ, παραβλητέα δὲ ἡ χρῆσις αὐτοῦ πρὸς τὴν τοῦ μὴ οὐ, πρὸς ἣν ἐν πολλοῖς εἶναι παρεμφερές.

139. Ὁ cum ἢ quom (καὶ ἕτερον ὁρθῶς quum) εἶναι σύνδεσμος ἄλλοτε μὲν χρονικός, ἄλλοτε δὲ αἰτιολογικός. Ἡ αἰτιολογικὴ σημασία προῆλθεν ἐκ τῆς χρονικῆς.

Ὁ χρονικός cum φέρεται καὶ πρὸς ὀριστικὴν καὶ πρὸς ὑποτακτικὴν, ὁ δ' αἰτιολογικός μόνον πρὸς ὑποτακτικὴν.

140. Ὁ χρονικός cum τίθεται μετὰ πάντων πῶν χρόνων τῆς ὀριστικῆς, ἀναφέρεται δὲ εἰς τὸν tum (tunc) εἴτε κείμενον ἐν τῷ λόγῳ εἴτε ἐξωθεν νοούμενον καὶ σημαίνει (τότε) ὅτε, οἷον· *Cum* haec scribebam censorem iam te esse sperabam (Κικέρ.). — *Tunc* esset hoc animadversum, *cum* classis Syracusis proficiscebatur (Κικέρ.).

Ὁ χρονικός cum ἐξηγεῖται διὰ τοῦ ὁσάκις, ὅταν σημαίνῃ πράξιν κατ' ἐπανάληψιν γινομένην, ὅποτε καὶ φέρεται πρὸς παρακείμενον ἢ ὑπερσυντέλικον ὀριστικῆς· *Cum* ad villam veni, hoc ipsum nihil agere me delectat (Κικέρ.). — Verres, *cum* rosam viderat, tum incipere ver arbitrabatur (Κικέρ.) = ὁσάκις ἤθελεν ἰδεῖ ρόδον = κάθε φορά, ὅπου ἤθελεν ἰδεῖ ρόδον. Πρὸλ. Κύρος ἐθάρρευεν ὅποτε βούλοιοτο γυμνάσαι αὐτὸν ἢ τοὺς ἵππους Ξενοφ.

141. Ὁ χρονικός cum φέρεται πρὸς παρατατικὸν ἢ ὑπερσυντέλικον ὑποτακτικῆς ὅταν ὁ λόγος εἶναι διηγηματικός, τὸ δὲ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως κεῖται τότε κατὰ παρακείμενον ἢ ἱστορικὸν ἐνεστώτα ὀριστι-

(1) Τὸ quin μετὰ προστακτικῆς εὐρίσκεται παρὰ ποιηταῖς κυρίως, τὸ μόνον παράδειγμα ἐν τῇ ἐκκρίτῳ πεζογραφίᾳ εἶναι τὸ τοῦ Κικέρωνος· quin sic attendite, iudices.

ης. Ἐν τοῖς τοιοῦτοις χρονικοῖς λόγοις πλειστάκις ἐνυπάρχει αἰτιολογικὴ ἐννοία καὶ ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ἡ χρῆσις τῆς ὑποτακτικῆς. Agesi-
lus, *cum ex Aegypto reverteretur, venisset que in portum, in mor-
tum implicitus decessit* (Κορν. Νέπ.). — Alexander *cum interenimisset*
Clitum, familiarem suum, vix a se manus abstinuit (Κικέρ.).

Σ η μ. Ὁ *cum* μετὰ παρατακτοῦ ὑποτακτικῆς ἀποδίδεται εἰς τὴν κατ' ἡμέτε-
ράσαν διὰ τοῦ ἐν ᾧ ἢ ὅτε, μετὰ δὲ ὑπερσυντελικῶς διὰ τοῦ ὅτε οὐ.

142. Ὁ αἰτιολογικὸς *cum* φέρεται πρὸς ὑποτακτικὴν καὶ σημαίνει
καὶ δὴ, ἐνίστε δὲ ἐν ᾧ ἢ ἀρ καὶ (σημασ. ἐναντιωματικῆς). *Cum vita
ine amicis insidiarum plena sit, ratio ipsa monet amicitias compa-
rare* (Κικέρ.). — Fuit Phocion pauper, *cum* ditissimus esse posset
(Κορν. Νέπ.).

143. Τὸ *dum* καὶ τὸ *quoad* ὅταν σχμαζίνωσιν ἐφ' ὅσον φέρονται πρὸς
οἰστικὴν. *Hæc gens (Lacedæmoniorum) fortis fuit, dum Lyncurgi lo-
res vigeant* (Κικέρ.). — Cato, *quoad vixit, virtutum laude crevit*
(Κικέρ.).

Σ η μ. Ὡσαύτως πρὸς ὀριστικὴν φέρεται καὶ τὸ *donec* ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ἐφ'
ὅσον παρὰ τοῖς ποιηταῖς ὡς καὶ παρὰ τῷ Τίτῳ Λιβίῳ καὶ τῆς μετ' αὐτὸν πελο-
πόλεως. Παρὰ τῷ Κικέρῳ τὸ *donec* εὐρίσκεται μόνον ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ἕως
ἐν, παρὰ τῷ Καίσαρι καὶ τῷ Σαλλουστίῳ εὐδαμῶς καίται.

144. Τὸ *dum* τὸ *quoad* καὶ τὸ *donec* ὅταν σχμαζίνωσιν ἕως ἀρ φέρον-
ται πρὸς ὀριστικὴν μὲν ἐάν τὸ πρᾶγμα παρίσταται ὡς βέβαιον, πρὸς
ὑποτακτικὴν δὲ ἐάν παρίσταται ὡς ἀμφίβολον ἢ ἐάν ὑποδύλῃται ἄμα
καὶ σκοπὸς ἢ αἰτία. *Neque finis iniuriæ fiebat, donec populus gena-
um coegit* (Κικέρ.). — *Delitui dum vela darent* (Βεργίλ.).

145. Οἱ σύνδεσμοι *dummodo*, *dum*, *modo* (= εἰ μόνον, μόνον εἰ,
ἄρκει μόνον) καὶ ἄρνητικῶς *dummodo ne*, *dum ne*, *modo ne*, φέρονται
πρὸς ὑποτακτικὴν ἅτε δηλοῦντες, σκοπὸν καὶ οὐχὶ πραγματικὸν γηγόνος.
Omnia honesta negligunt, dummodo potentiam consequantur (Κικέρ.).
Neque Catilina dum sibi pararet regnum, quidquam pensi habebat
(Σαλλουστ.). — *Manent ingenia senibus, modo permaneat studium
et industria* (Κικέρ.) (1).

Σ η μ. Πρὸς ὑποτακτικὴν φέρεται καὶ τὸ *nedum*.

(1) Πρὸς τὰ ἑλληνικά. Ἐπαίνου τούχεται, ἐάν μόνον τὸ ταχὲν εἰς τοῖμα
τελεῖν (Σοφ.). Ἀρχέτω μόνον ἀγαθὸν τι παιδῶν ὑμῶν φανεῖσθαι (Ξενοφ.).

146. Τὸ *antequam* καὶ τὸ *priusquam* φέρονται πρὸς ὀριστικὴν μὲν ὅταν ἔχωσιν ἀπλῶς χρονικὴν σημασίαν, πρὸς ὑποτακτικὴν δὲ ὅταν προσυπάρχῃ καὶ ἡ ἔννοια στενῆς τίνος ἐσωτερικῆς σχέσεως (σκοποῦ, αἰτίας κτλ.) μεταξύ τῆς κυρίας προτάσεως καὶ τῆς ἐξηρημένης. *Hæc omnia ante facta sunt quam Verres Italiam attigisset* (Κικέρ.). — *Cæsar ad Pompeii castra pervenit, priusquam Pompeius sentire posset* (Καίτ.).

147. Ἐν τῷ διηγηματικῷ λόγῳ τὸ *antequam* καὶ τὸ *priusquam* φέρονται συνήθως πρὸς παρατατικὸν ἢ ὑπερσυντέλικον ὑποτακτικῆς. *Asiædes interfuit pugnae navali apud Salamîna, quæ facta est, priusquam poenâ, exsilii liberaretur* (Κορν. Νέπ.).

148. Τίθεται τὸ *antequam*, καὶ τὸ *priusquam* καὶ μετὰ ἐνεστώτῳ ὀριστικῆς εἰς δῆλωσιν μελλούσης πράξεως ἀντὶ μέλλοντος, οἷον· *Nunc antequam ad causam redeo, pauca de me dicam* (Κικέρ.). Ἠὲ *Antequam de republica dicam, exponam breviter consilium protectionis meæ* (Κικέρ.).

149. Οἱ σύνδεσμοι *quasi*, *tamquam*, *tamquam si*, *æque* ἢ *perinde ac si*, *velut*, *velut si*, *tu si* φέρονται πρὸς ὑποτακτικὴν, ἡ δὲ χρόνος τίθεται κατὰ τοὺς περὶ ἀκολουθίας τῶν χρόνων κανόνας. *Quid ego in testibus utor, quasi res dubia aut obscura sit* (ὅχι· *esset*· διότι προτιγείται ὁ ἐνεστώτης *utor*)? Κικέρ. — *Sequani absentis Ariovisti crudelitatem, velut si coram adesset horrebant* (Καίτ.).

150. Οἱ αἰτιολογικοὶ σύνδεσμοι *quod* καὶ *quia* φέρονται πρὸς ὀριστικὴν. Πρὸς ὑποτακτικὴν δὲ μόνον ὅταν ἡ αἰτιολογικὴ πρότασις ἐκφράζῃ τὸ διανόημα ἢ τοὺς λόγους ἄλλου. *Mater irata est quia non redierim* ἡδ. § 129 σμ. α'.

III ὑποτακτικὴ ἐν ταῖς ἐρωτηματικαῖς προτάσεσιν.

151. Αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις εἶναι ἢ εὐθεταὶ ἢ πλάγιαι (ἐξηρημέναι). Αἱ εὐθεταὶ ἐκφέρονται καθ' ὀριστικὴν.

152. Αἱ εὐθεταὶ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις αἱ μὴ ἐξαγγελλόμεναι δι' ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας ἢ δι' ἐρωτηματικοῦ ἐπιρρήματος καὶ πρὸς αὐτὴν δίδεται ἀπόκρισις ναὶ ἢ ὅχι, ἢ ἐκφέρονται ἀνευ ἐρωτηματικοῦ μὸριου· τότε δὲ διακρίνονται διὰ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς (διὰ τοῦ ἐρωτηματικοῦ σημείου ἂν εἶναι γραπτὰ) ἢ παραλαμβάνουσιν ἐρωτηματικὸν μὸριον.

Τοιαῦτα δὲ μόρια εἶναι τὸ nō, τὸ num (καὶ κατ' ἐπίρρῳσιν numne) καὶ τὸ nonne. — Τὸ συνηθέστατον ἐρωτηματικὸν μόριον εἶναι τὸ nō, ὅπερ προσαρτᾶται ὡς ἐγκλιτικὸν εἰς ἐκείνην τὴν λέξιν, ἐφ' ἧς κεῖται ἡ ἔμφρασις. Τὸ num (numne) προστίθεται εἰς τὰς ἐρωτήσεις, εἰς αἷ ἡ ἀπόκρισις προσδοκᾶται (καταφατικῇ) Venis? — Quid vis? — Venitne pater? — Num negare audes? (non audeo) — Nonne vides? (video).

153. Αἱ πλάγιαί ἡ ἐξηρημέναι ἐρωτήσεις ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν. Ἐξαγγέλλονται δὲ ἡ διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων num ἢ ne (χωρὶς τὰ μόρια ταῦτα νὰ ὑποδηλώσωσιν, ὅτι προσδοκᾶται ἀποκρίσις ναι ἢ ὄχι) ἢ καὶ διὰ τοῦ nonne — ἢ δι' ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν ἢ ἐπιρρημάτων. Videamus primum, *deorumne* providentia mundus regatur; deinde, *consulantne* rebus humanis (Κικέρ.). — Cogila quantum bona exempla prosint (Σενέκ.). — Conon non quaesivit ubi ipse tulio viveret, sed unde praesidio posset esse civibus suis (Κορν. Νεπ.).

154. Αἱ διπλαῖ ἐρωτήσεις καὶ αἱ εὐθείαι καὶ αἱ πλάγιαί ἐκφέρονται κατὰ τέσσαρας τρόπους, οὓς δεῖκνύουσιν οἱ ἐξῆς τέσσαρες τύποι:

α' utrum (utrumne) — an
β' + — an (anne μόνον ἐν πλαγίαις ἐρωτήσεσιν).
γ' ne (ἐγκλιτ.) — an
δ' + — ne (ἐγκλιτ.).

Σ η μ. Ὁ σταυρὸς σημαίνει ὅτι τὸ κῶλον, ἐν ᾧ κεῖται ἐκφέρεται ἀνευ μορίου. Τοῦ utrumne (ἐν τῷ α' τύπῳ) εἶναι παρὰ τοῖς δοκιμαῖς πάντοτε μεχωρισμένα τὰ μέρη διὰ παρεμβολημένης λέξεως. Τοῦ δὲ δ' τύπου γίνεται χρῆσις μόνον ἐν ταῖς πλαγαῖς ἐρωτήσεσιν.

Παραδείγματα.

α'. Utrum hostem, an vos ignoratis? — Quid interest, utrum ex homine se quis convertat in belluam, an in hominis figura immanitatem gerat belluae.

β'. Ipse Roscius percussit patrem, an aliis occidendum dedit? — Interrogatur, tria pauca sint, anne multa.

γ'. Romanne venio, an hic maneo? — Quaeritur, unusne mundus sit, an plures.

δ'. Datames experiri voluit, verum falsumne esset sibi relatum.

Σ η μ. Τὸ ἡμίτερον ἢ ὄχι ἀποδίδεται λατινιστὶ διὰ τοῦ an non ἢ διὰ

τοῦ necne. Ἀλλὰ τὸ μὲν an non τίθεται ἀδιαφόρως καὶ ἐν ταῖς εὐθείαις διπλαῖς ἐρωτήσεσι καὶ ἐν ταῖς πλαγαῖς, τὸ δὲ necne μόνον ἐν ταῖς πλαγαῖς. *Isne est, quem quaero, an non?* — *Demus beneficium necne, in nostra est potestate.* — *Nondum de Eumene statuerat Antigonus, conservaret eum necne.*

155. Ἡ πρέπουσα θέσις τοῦ an εἶναι πάντοτε ἐν τῷ δευτέρῳ κώλῳ τῶν διπλῶν ἐρωτήσεων. Ἐν τῇ ἀπλῇ εὐθείᾳ ἐρωτήσῃ τίθεται ὁ σύνδεσμος an ἢ an vero α.) πρὸς δῆλωσιν ὅτι ἡ καταφατικὴ εἰς αὐτὴν ἀπόκρισις θὰ ἦτο ἄτοπος (*an tu esse me tristem putas?* = ἡ νομίζεις ὅτι εἶμαι περίλυπος; θὰ ἦτο ἄτοπον νὰ νομίζης, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ νομίζης ὅτι κτλ.). β.) ἐν τῇ λεγομένῃ ἐπανορθωτικῇ ἐννοίᾳ (σχεδὸν = nonne). Quando autem vis divini afflatus delphici evanuit? *An postquam homines minus creduli esse coeperunt?* Πρὸς τὰ ἑλληνικά. Τί τῆνικαδε ἀφίξει, ὦ Κρίτων; ἢ οὐ πρῶ ἐτι ἐστὶ; — Πόθεν φαίνει; ἢ δῆλα δὲ ἀπὸ τοῦ κυνηγετοῦ; = unde ades? *an* scilicet a venatione.

156. Ἐν ταῖς ἀπλαῖς πλαγαῖς ἐρωτήσῃν ὁ an τίθεται μετὰ τῶν φράσεων *haud scio, nescio, dubito, dubium est, incertum* καὶ ἄλλων τοιούτων σημαίνουσιν ἀμφιβολίαν. Διὰ προσθήκης τοῦ an ἡ ἀμφιβολία κλίνει πρὸς κατάφασιν καὶ ὄχι πρὸς ἀρνησιν. *Moriendum enim certe est, et id incertum, an eo ipso die* = βεβαίως ἀποθανοῦμεθα, τίς αὖτε δὲ μήπως αὐτῇ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ. — *Ingens eo die res et, nescio an maxima gesta sit* = μέγα ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ ὥστε τὸ μέγιστον ἐγένετο (ιδ. καὶ § 135).

Ἡ ὑποτακτικὴ μετὰ τὰ ἀναφορικά.

157. Ἡ ὑποτακτικὴ τίθεται μετὰ τὰ ἀναφορικά πρὸς δῆλωσιν ἀκολουθίας, τότε δὲ τῇ ἀναφορικῶν δύναται νὰ ἀναλυθῇ εἰς τὸν *ut* καὶ τὴν ἀρμόδιαν προσωπικὴν ἢ δεικτικὴν ἀντωνυμίαν ἢ τὸ ἀρμόδιον δεικτικὸν ἐπίρρημα, οἷον *qui* = *ut ego, ut tu, ut is* — *quos* = *ut nos, ut vos, ut eos* — *unde* = *ut inde* — *ubi* = *ut ibi*. Ἐν τῇ τοιαύτῃ δὲ τῶν ἀναφορικῶν χρήσει σημειωτέαι αἱ ἐξῆς τρεῖς περιπτώσεις.

158. α.) Τίθεται μετὰ τὸ ἀναφορικὸν ὑποτακτικὴ ὅταν προηγῇται δεικτικόν, οἷον *talis, eiusmodi, is* (= *talis*), *tantus* κτλ. Τὸ δεικτικὸν τῷτῳ δύναται καὶ νὰ παραλείπῃται, ὥστε δυνάμενον νὰ νοηθῇ ἐξ αὐτῆς

τῆς ὑποτακτικῆς ὡς εἰς τὰς φράσεις sunt (reperiuntur, inveniuntur, est, nemo est, quis est) qui μεθ' ὑποτακτικῆς. *Ea est Romana gens, quæ victa quiescere nesciat* (= talis — ut ea nesciat) Λιβ. — *Nemo tam immanis est cuius mentem non imbuerit deorum opinio* (tam immanis — ut eius mentem κτλ.) Κικέρ. — *Multæ res sunt eiusmodi, quarum exitus nemo providere possit* (= eiusmodi — ut earum κτλ.) Κικέρ. — *Nulla acies humani ingenii tanta est, quæ penetrare in caelum possit* (= tanta — ut ea κτλ.) Κικέρ. — *Inventi sunt qui* (= tales ut) vitam profundere pro patria parati essent (Κικέρ.). — *Sunt qui discessum animi a corpore putent esse mortem* (Κικέρ.). — *Nihil est quod tam miseros faciat quam impietas et scelus.*

Σ η μ δ. Εἰς τὰς καταφατικῶς (ὄχι ἀρνητικῶς) ἐκφερόμενας φράσεις sunt qui κτλ. τίθεται ἐντέτε ὁριστικὴ ὅταν τὸ ἀναφορικὸν ἀναφέρεται εἰς ἐπιθέτα ἢ ἐντωνυμίας ὡς τὰ multa, nonnulli, quidam ἢ εἰς ἀριθμητικά, ὅλον. Sunt multi qui eripiunt aliis quod aliis largiuntur Κικέρ. Ὑποτακτικὴ τίθεται καὶ μετὰ τὰ est, quod — non est, quod — est, cur (quamobrem, quare), ὅλον. Nihil affert Zeno, quare mundum ratione uti putemus (Κικέρ.).

Σ η μ ε. Τὸ πρόσωπον τοῦ ῥήματος τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως κανονίζεται ὑπὸ τῆς κυρίας προτάσεως. Talem te esse oportet, qui te ob impiorum civium societate se iungas.

Σ η μ ς. Ὅσῳκις διὰ τῶν ἀναφορικῶν δὲν δηλεῖται ἀκολουθία, τοῦτέστι δὲν δύνανται ταῦτα νὰ ἀναλυθῶσι διὰ τοῦ ut καὶ προσωπικῆς ἢ δεικτικῆς ἐντωνυμίας, τὸ ῥῆμα τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως τίθεται καθ' ὁριστικὴν praestitum eum qui mihi es cognitus (Κικέρ.).

159. β'.) Τίθεται μετὰ τὸ ἀναφορικὸν ὑποτακτικὴ, ὅταν προηγείται συγκριτικὸν μετὰ τοῦ quam. *Maior sum quam cui possit fortuna nocere* (Ὅϊδ.). = quam ut mihi κτλ. — *Maius gaudium fuit quam quod caperent* (= quam ut id) Λιβ.

Ὁ Κικέρων ἀντὶ τοῦ quam qui — quam cui κτλ. μεταχειρίζεται συνήθως τὸ ἀπλόουν quam ἢ τὸ quam ut, ὅλον. Haec sunt diæta subtilius quam ut quivis ea possit agnoscere — Postea quidquid erat oneris in nautis remigibusque exigendis Segestanis præter ceteros imponebat, aliquanto amplius quam ferre possent (1).

(1) Περὶ τὰ ἑλληνικά. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐν Σικελίᾳ μελίζω ἢ κατὰ δάκρυα ὑπὸ πόνθουσαν (Θουκυδ.). — Τὸ δαιμόνιον μεγαλοπρεπέστατον ἡγοῦμαι ἢ ὡς τῆς ἐμῆς βεραπέλας προσεῖσθαι (Ξενοφ.).

160. γ'. Τίθεται μετὰ τὸ ἀναφορικὸν ὑποτακτικῇ, ὅταν προηγῶνται τὰ ἐπιθετα dignus (indignus), aptus, idoneus, οἷον Voluptas non est digna, ad quam sapiens respiciat (Σενέκ.). = ut ad cum. — Rustici nostri cum fidem alicuius bonitatemque laudant, dignum esse dicunt, quicum in tenebris nices (Κικέρ.). = tum cum eo.

Σ η μ. Παρὰ τοῖς δοκίμοις εὐθέποτε τίθεται μετὰ τὰ πηθέντα ἐπιθετα ὅ ut ἀντὶ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας.

161. Ἡ ὑποτακτικὴ τίθεται μετὰ τὰ ἀναφορικὰ πρὸς δῆλωσιν αἰτίας, δύνανται δὲ τότε τὰ ἀναφορικὰ νὰ ἀναλυθῶσιν εἰς τὰ ἐξῆς: cum ego — cum tu — cum ille κτλ. Alexander cum in Sigēo ad Achillis tumulum adstitisset: o fortunate, inquit, adolescens, qui (= cum tu) tuæ virtutis Homerum praeconem inveneris (Κικέρ.). — Caninius fuit mirifica vigilantia, qui (= cum ille) suo toto consulatu somnum non viderit (Κικέρ.). — Me, qui (= cum ego) ad multam noctem vigilassem, artior somnus complexus est (Κικέρ.).

Σ η μ. Τοῦ τοιούτου αἰτιολογικοῦ ἀναφορικοῦ προτάσσεται πολλάκις πρὸς ἔμφασιν τὴ quippe, τὸ utiōte ἢ τὸ ut (τὸ ut δὲν μεταχειρίζεται ὁ Κικέρων) ἢ quippe qui — ut pote qui — ut qui. Convivia cum patre non inibat, quippe qui ne in oppidum quidem nisi perraro veniret (Κικέρ.). — Plato cum a Dionysio tyranno crudeliter violatus esset, quippe quem venundari iussisset..... (Κορν. Νέπ.).

162. Ἡ ὑποτακτικὴ τίθεται μετὰ τὰ ἀναφορικὰ μετὰ τελικὴν ἔννοιαν, δύνανται δὲ τότε τὰ ἀναφορικὰ νὰ ἀναλυθῶσιν εἰς τὰ ἐξῆς: ut ego — ut tu — ut is — ut ibi — ut inde κτλ. Themistocli rex Magnesiam donarat, quæ (= ut ea) ei panem præberet, Lampsacum autem unde (= ut inde) vinum sumeret, Myntem, ex qua (= ut ex ea) obsonium haberet (Κορν. Νέπ.). — Populus Romanus sibi tribunos plebis creavit per quos (= ut per eos) contra senatum et consules tutus esse posset (Εὐτρόπ.).

Ἡ ὑποτακτικὴ ἐν ταῖς παρεμβεβλημέναις προτάσεσι.

163. Τίθεται ὑποτακτικὴ ἐν ταῖς παρεμβεβλημέναις προτάσεσιν, ὅταν αὗται ἐκφράζωσι τὸ διανόημα ἢ τοῦ λόγου ἄλλου. Τρία δ' εἶναι τὰ εἶδη τῶν τοιούτων προτάσεων: α.) ἐξηρησμέναι ἐξ ἀπαρεμφακτικῆς

προτάσεως β.) ἐξηρτημένοι ἐκ προτάσεως καθ' ὑποτακτικὴν ἐκφερομένης γ.) ἐξηρτημένοι ἐκ προτάσεως καθ' ὀριστικὴν ἐκφερομένης.

Σημ. Δυνατὸν καὶ τὸ ἴδιον αὐτοῦ διανόημα νὰ ἐκφράζη τις ὡς διανόημα ἄλλου καὶ νὰ ὁμιλῇ περὶ ἑαυτοῦ ὡς περὶ τρίτου προσώπου.

164. α.) Αἱ ἐξ ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως ἐξηρτημένοι ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν, ὅταν ἐκφράζωσι τὸ διανόημα ἢ τοὺς λόγους τοῦ περὶ ᾧ πρόκειται προσώπου. Ὁ χρόνος τῆς τοιαύτης προτάσεως κρέμαται ἐκ τοῦ χρόνου τῆς κυρίας. Ἄν ὅμως ἡ παρεμβεβλημένη αὕτη πρότασις ἐνέχη πεζήγησιν εἰς τὸ ἀλλότριον διανόημα ἢ τὸν ἀλλότριον λόγον, προερχομένη ἐκ τοῦ ἀναφέροντος αὐτὰ, τίθεται τότε καθ' ὀριστικὴν. Socrates crederet solebant, omnes in eo, quod scirent, satis esse eloquentes (Κικέρ.). — Mos est Athenis laudari in contione eos, qui sint in caeliis interfecti (Κικέρ.). — Ennius non censet lugendam esse mortem, quam immortalitas consequatur (Κικέρ.). — Caesar Helvetios in fines suos, unde erant profecti, reverti iussit (Καίσαρ.). Ἐν τῇ φράσει λ.χ. ταύτῃ ἐτέθη ὀριστικὴ (erant profecti) διότι ἡ παρεμβεβλημένη πρότασις (unde erant profecti) παρεισάγεται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως τοῦ ἀναφέροντος πρὸ κέλουςμα τοῦ Καίσαρος (reverti in fines suos) πρὸς πεζήγησιν αὐτοῦ. εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἂν ὁ συγγραφεὺς ἐνταῦθα εἶναι αὐτὸς Καίσαρ, διότι πανταχοῦ τῶν συγγραμμάτων του ὁ Καίσαρ ὁμιλεῖ περὶ ἑαυτοῦ ὡς περὶ τρίτου προσώπου.

165. β.) Αἱ παρεμβεβλημένοι πρότασις αἱ ἐξηρτημένοι ἐξ ἄλλης προτάσεως καθ' ὑποτακτικὴν ἐκφερομένης, τίθενται καὶ αὗται καθ' ὑποτακτικὴν, ὅταν τὸ περιεχόμενον αὐτῶν ἐκφράζει τὸ διανόημα ἢ τοὺς λόγους ἄλλου. Ὅταν δ' ὅμως τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι πρόσθετος πεζήγησις εἰς τὸ ἀλλότριον διανόημα ἢ τὸν ἀλλότριον λόγον, προερχομένη ἐκ τοῦ ἀναφέροντος αὐτὰ, τίθενται καθ' ὀριστικὴν. Eo simus animo, ut nihil in malis ducamus, quod sit vel a deo immortali, vel a natura constitutum (Κικέρ.). — Memoria erat tanta Hortensius, tantam in nullo cognovisse me arbitror, ut, quae secum commemoratus esset, ea sine scripto verbis eisdem redderet, quibus cogitavisset (Κικέρ.). — Themistocles certiozem regem fecit, id agi, ut pone, quem ille in Hellesponto fecerat, dissolveretur (Κορν. Νέπ.). Ἡ φράσις quem ille — fecerat δὲν εἶναι τοῦ Θερμιστοκλέους, ἀλλὰ τοῦ συγ-

γραφῆς ἐπεξηγούντος δι' αὐτῆς τὸ *posse* καὶ διὰ τοῦτο ἐτέθη τὸ *fecerat* καθ' ὀριστικὴν.

166. γ.) Αἱ παρεμβεβλημέναι προτάσεις αἱ ἐξηρηκμέναι ἐξ ἄλλης προτάσεως καθ' ὀριστικὴν ἐκφερομένης τίθενται καθ' ὑποτακτικὴν δὲ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν ἐκφράζει τὸ διανόημα ἢ τοὺς λόγους ἄλλου καὶ ὄχι τοῦ ἀναφέροντος αὐτά. *Noctu ambulabat in publico Themistocles quod somnum capere non posset* (Κορν. Νεπ.). Διὰ τῆς ὑποτακτικῆς *posset* δηλοῦται ὁ λόγος τοῦ Θεμιστοκλέους, ὅχι δὲ τοῦ συγγραφέως. Ἄν ὁ συγγραφεὺς ἤθελεν ἀφ' ἑαυτοῦ νὰ δυνάσῃ τὸν λόγον, δι' ὃν Θεμιστοκλῆς *publico ambulabat noctu*, θὰ ἔλεγε καθ' ὀριστικὴν *poterat*. Ὅθεν τὸ *posset* = διότι ὡς ἔλεγε, δὲν ἔδύνατο. *Aristides non ob eam causam expulsus est patria, quod præter modum iustus esset?* (Κικέρ.).

Σημ. Ἐν πάσαις ταῖς παρεμβεβλημέναις προτάσεσι ταῖς ἐκφράζουσας τὸ διανόημα ἢ τοὺς λόγους τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως καὶ ὄχι τοὺς τοῦ συγγραφέως, δὲν τίθεται ἡ ἀντωνυμία *is*, ἀλλ' ἡ *sibi* — *se* οὔτε ἡ κτητικὴ γενικὴ *eius* — *eorum* — *eorum*, ἀλλ' ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία *suus*. Ὅθεν *divitias contemnebat, quod se felice reddere non possent* (διανόημα τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως) *quod eum felicem reddere non poterant* (διανόημα τοῦ συγγραφέως).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

ΠΕΡΙ ΥΠΟΘΕΤΙΚΩΝ ΛΟΓΩΝ.

167. Τὰ εἶδη τῶν ὑποθέσεων εἶναι τρία.

α.) Καθαρὰ ὑπόθεσις, ὅταν δηλαδὴ μηδεμίαν ἐνδείξιν παρέχεται τὸ ὑποτιθέμενον συμβαίνει ἢ δὲν συμβαίνει, δύναται ἢ δὲν δύναται συμβῆναι. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ὑποθέσεως ἐκφέρεται καθ' ὀριστικὴν ἢ ἐν τῇ προτάσει καὶ τῇ ἀποδόσει (ἑλληνιστὶ εἰ μὲθ' ὀριστικῆς). *Si dies lucet. O λέγων οὐδεμίαν γνώμην ἐκφράζει ἂν εἶναι ἡμέρα ἢ ὄχι, ἀλλ' τοῦτο μόνον λέγει ὅτι ἂν εἴνε ἡμέρα, ἀναγκαστικῶς εἶναι καὶ φῶς. Si bonæ existimatio divitiis præstat et pecunia tantopere expetitur, quam gloria magis est expetenda?* (Κικέρ.).

β.) Ὑπόθεσις ἀβεβαία μὲν, ἀλλ' ἐνδεχομένη. Αὕτη ἐκφράζεται

διά τοῦ ἐναστῶτος καὶ τοῦ παρακειμένου τῆς ὑποτακτικῆς ἐν τε τῇ
τροπᾷ καὶ τῇ ἀποδόσει. *Dies deficiat, si velim numero quibus
bonis male evenierit* (Κικέρ.). — *Si gladium quis apud te deposuerit,
repetat* insaniens: *reddere peccatum sit, officium non reddere* Κικέρ.

169. γ'.) Ἐποθέσεις τοῦ μὴ ὄντος, δηλοῦσα τὸ μὴ γεινόμενον ἢ μὴ
γινόμενον. Ἐκφέρεται διὰ παρατακτοῦ ἢ ὑπερσυντελείου ὑποτακτικῆς
(§ 121). *Si mater me castigasset non hucusque processissem* et in
mortem *abduceret* = Ἄρ ἡ μήτηρ μὲ εἶχε κολάσει (ἀλλὰ δὲ μὲ ἐκό-
λασε), δὲν θὰ εἶχον προχωρήσει ἕως ἐδῶ, ὅπου προεχώρησα καὶ δὲν θὰ
ὡδηγοῦμαι εἰς τὸν θάνατον (ὅπως τώρα ὡδηγοῦμαι). — *Si Roscius has
inimicitias cavere potuisset, viveret* (Κικέρ.). — *Aurum et argentum
frustra natura genuisset, nisi eadem docuisset* quemadmodum ad
eorum venas perveniretur (Κικέρ.). Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐλληνικῇ τίθεται
παρωχημένος χρόνος· ὀριστικῆς μετὰ τοῦ ἄν.

Σημ. Ὁ ὑποθετικὸς σύνδεσμος εἶναι *si* καὶ ἀρνητικῶς *nisi* (= *si non*), ἀνθ'
οὗ ἐνίοτε τίθεται τὸ ἀναλελυμένον *si non*, ὡς· *Apparuit, nisi Agesilaus fuls-*
set, Spartam futuram non fuisse (Κορν. Νέπ.). — *Fuit apertum, si Conon
non fuisset, Agesilaum Asiam fuisse erepturum* (Κορν. Νέπ.) Πάντοτε ὅμως
λέγεται *si non* καὶ ὅχι *nisi* ὅταν ἀντιτίθενται δύο λέξεις πρὸς ἀλλήλας ἢ πρότα-
σις ἀποφατικὴ πρὸς πρότασιν καταφατικὴν *si feceris id, magnam habeo
gratiam; si non feceris, ignoscam* (Κικέρ.).

170. Παραθέτομεν ἀσκήσεως χάριν ὑποθετικάς τινας φράσεις ἐλλήνι-
στί καὶ λατινιστί, ἐνθα καταδεικνύεται καὶ ἡ ἀπόδοσις τοῦ χρόνου.

Εἰ ποιεῖ τοῦτο, καλῶς ἔχει = *Si hoc facit, bene est.*

Εἰ ἐποίησε τοῦτο, καλῶς ἔχει (ἔσχεν ἢ ἔξει) = *Si hoc fecit, bene
est* κτλ.

Εἰ ἐποίει τοῦτο, καλῶς ἄρ εἶχεν = *Si hoc faceret, bene esset.*

Εἰ ἐποίησεν τοῦτο, καλῶς ἄρ ἐποίησεν = *Si hoc fecisset, recte fecisset.*

Ἐάν ποιεῖ (ποιήσῃ) τοῦτο, καλῶς ἔξει = *Si hoc faciet (ἢ fecerit ἢ
faciat), bene erit.*

Εἰ ποιοῖ (ποιήσῃ) τοῦτο, καλῶς ἂν ἔχοι = *Si hoc faciat, bene sit.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

ΠΕΡΙ ΠΛΑΓΙΟΥ ΛΟΓΟΥ.

171. Τοὺς λόγους ἢ τὰ διανοήματα ἑλλου δυνάμεθα κατὰ δύο τρό-
πους νὰ ἐξενέγκωμεν. Ἡ ἐπαναλαμβάνομεν αὐτὰ αὐτολεξεῖ ὅπως ἐκεί-

νος τὰ εἶπεν ἢ τὰ διενεώθη καὶ τότε ὁ λόγος εἶναι καὶ λέγεται εὐθὺς ἢ ὀρθῶς (oratio directa ἢ recta) ἢ ἐξαρτῶμεν αὐτὰ ἔκ τινος λεκτικοῦ ῥήματος (σημαίνοντος δηλ. ὅπως δὴ ποτε λόγον εἶτε προφορικὸν εἶτε ἐνδιὰ-θετον) καὶ τότε ὁ λόγος εἶναι καὶ λέγεται πλάγιος (oratio indirecta ἢ obliqua).

Περὶ τοῦ πλαγίου λόγου ἔχομεν τοὺς ἑξῆς κανόνες.

172. Πᾶσα κυρία πρότασις τοῦ εὐθέος λόγου διγλωσσική ἢ ἀποφαντική τρέπεται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ εἰς ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν.

Δόγ. εὐθ. Democritus dicit : innumerabiles sunt mundi.

Δόγ. πλάγ. Democritus dicit innumerabiles esse mundos.

173. Αἱ κύριαι προτάσεις αἱ σημαίνουσαι προσταγὴν, συμβουλήν, παράκλησιν ἐπιθυμίαν, προτροπὴν, ἐκφέρονται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ κατὰ παρατατικὸν ὑποτακτικῆς (κατ' ἐνεστώτα δὲ ὑποτακτικῆς μόνον ὅταν τὸ κύριον ῥῆμα εἶναι ἱστορικοῦ ἐνεστώτος).

Δόγ. εὐθ. Pyrrho accito a Tarantinis in Italiam a Dodonæo Iove data dictio erat : cave Acherusiam aquam Pandosiamque urbem, ibi fatis tuis terminus datur.

Δόγ. πλάγ. Pyrrho accito a Tarantinis in Italiam a Dodonæo Iove data dictio est, cavēret Acherusiam aquam Pandosiamque urbem, ibi fatis eius terminum dari.

Δόγ. εὐθ. Vos ite ad copias, quibus quisque praeest.

Δόγ. πλάγ. Illi irent ad copias quidus quisque praeesset.

174. Αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ καθ' ὑποτακτικὴν μὲν ἂν περιέχωσι πραγματικὰς ἐρωτήσεις, ἂν δ' εἶναι μόνον ῥητορικὰ σχήματα, δηλονότι ἀποφάνσεις ἐρωτηματικῶς ἐκπεφρασμέναι, ἐκφέρονται δι' ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως. Δύναται ὅμως καὶ ἐν ταύτῃ τῇ περιπτώσει νὰ ἐξενεχθῶσι καθ' ὑποτακτικὴν, μάλιστα ὅταν ἐν τῷ εὐθεῖ λόγῳ κεῖται τὸ δευτέρον πρόσωπον. Τίθεται δὲ ἡ ὑποτακτικὴ κατὰ χρόνον παρατατικὸν ἢ ὑπερσυντέλικον (ἢ κατ' ἐνεστώτα ἂν τὸ κύριον ῥῆμα εἶναι ἱστορικοῦ ἐνεστώτος). Caesar cum animadvertisset, trepidare suos, graviter eos incusavit: quid tandem vererentur? aut cur de sua virtute, aut de ipsius diligentia desperarent? (Δόγ. εὐθ. Quid tandem veremini? aut cur de virtute — desperatis?). Καῖς. — Tum vero quid metueret cum ille acie decornere pararet? (Δόγ. εὐθ. nunc vero quid metuum, cum ille acie decernere pararet?)

Καῖς. — (Indignabantur) *hocine patiendum fuisse* (Δόγ. εὐθ. *hocine patiendum fuit?*), si ad nutum dietatoris non responderit vir consularis? Fingerent (Δόγ. εὐθ. *figite*) mentitum ante, atque ideo non habuisse, quod tum responderet: *cui servo unquam mendacii, poenam vincula fuisse?* (Δόγ. εὐθ. *poena fuit?*) Δίβ. — Cæsar legatis Helvetiorum ita respondit: si veteris contumeliæ oblivisci *vellet*, num etiam recentium iniuriarum memoriam deponere *posse?* (Δόγ. εὐθ. *si veteris contumeliæ oblivisci volo, num etiam — deponere possum?*) Καῖς.

175. Αἱ παρεμβεβλημέναι προτάσεις τοῦ εὐθέος λόγου, τίθενται καθ' ἑνωτέρω (§ 163 ἐξ.) ἐδείχθη, ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ καθ' ὑποτακτικὴν.

Σ η μ. Ἐνίστε αἱ διὰ τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν (ἢ ἐπιρρημάτων) παρεμβαλλόμεναι προτάσεις τρέπονται εἰς ἀπαρεμφατικάς· ὅταν εἶναι παρτακτικά, τοῦτέστιν ὅταν τὸ ἀναφορικὸν δύναται νὰ ἀναλυθῇ εἰς δεικτικὸν καὶ τὸν συμπλεκτικὸν σύνδεσμον et. Res ad eum defertur esse civem Romanum, qui se Syracusis in lautomiis fuisse quereretur; quem iam (= et eum iam) ingredientem navem et Verri nimis atrociter minitentem, a se retractum esse et asservatum, at ipse in eum statueret (Κικέρ.). — Unum quemque nostrum, censent philosophi, mundi esse partem; ex quo (= et ex eo) illud natura consequi ut communem utilitatem nostram anteponamus (Κικέρ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗΣ.

176. Ἡ προστακτικὴ ἢτε ἐνεργητικὴ καὶ ἢ παθητικὴ, ἔχει δύο τύπους ἐνεστώτος (ἐνεργ. ἐν. β'. lauda, πλ. β'. laudate — παθητ. ἐν. β'. laudāre, πλ. β'. laudamini) καὶ μέλλοντος (ἐνεργ. ἐν. β'. laudato γ'. laudato, πλ. β'. laudatote γ'. laudanto — παθητ. ἐν. β'. laudator γ'. laudator, πλ. γ'. laudantor). Καὶ ὁ μὲν ἐνεστώς δηλοῖ ὅτι τὸ προσταττόμενον πρέπει ἀμέσως νὰ ἐκτελεσθῇ (aut *scribe*, aut *abi* — *lege* — *monēne*) ἢ ὅτι κηλεύει τις (εὐχεται κτλ.) πρᾶξις τις ὑπάρχουσα ἤδη νὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον νὰ ὑπάρχῃ (vivere *felix*!) Ὁ δὲ μέλλων ἐκφράζει ἐπιθυμίαν, προσταγὴν κτλ. ἐν σχέσει πρὸς ἄλλην πρᾶξιν, ἢ σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ γείνη τι ἀφ' οὗ ἄλλη τις πρᾶξις εἴτε ἐκφραζομένη εἴτε ὑπονοουμένη ἤθελεν ἐκτελεσθῇ. Rem vobis *proponam*;

vos eam suo, non nominis pondere, *penditote* (Κικέρ.). — *Ubi illud erit quod scribas, id ipsum scribito* (Κικέρ.). — *Pauca audite paucis: quod cum dixerō, si placuerit, facitote* (Τερέν.).

Σ η μ. Ἡ προστακτικὴ ἀναφέρεται φυσικῶς εἰς τὸ μέλλον καὶ ὅλου, ἀλλὰ τὸ μέλλον θένεται μὲν νὰ εἶναι ἐγγύτατον καὶ τότε νὰ ληφθῇ ὡς ἐνεστώς, δύναται δὲ νὰ εἶναι ἀφεστὸς καὶ τότε νὰ ληφθῇ ὡς τῶ ὄντι μέλλον. Ἐρμηνεύεται δὲ ὁ μὲν ἐνεστώς τῆς λατινικῆς προστακτικῆς, ὁ δυνάμενος νὰ ἀναφέρηται καὶ εἰς τὸ ἐγγύτατον μέλλον καὶ εἰς τὸ ἀφεστὸς ἢ διὰ τοῦ ἀφείσπου ἢ διὰ τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἑλληνικῆς προστακτικῆς· *lauda* = ἐπαίνεσον (τώρα) ἢ ἐπαίνει (διάρκως), ὁ δὲ μέλλων τῆς λατινικῆς προστακτικῆς, ὁ ἀναφερόμενος σπανίως μὲν εἰς τὸ ἐγγύτατον μέλλον, συνήθως δὲ εἰς τὸ ἀφεστὸς, διὰ τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἑλληνικῆς προστακτικῆς καὶ σπανίως διὰ τοῦ ἀφείσπου· *laudato* = ἐπαίνει καὶ σπανίως ἐπαίνεσον.

177. Ἐκ τῶν ἐν τῇ προηγουμένῃ § ῥηθέντων περὶ τῆς σημασίας τοῦ μέλλοντος τῆς προστακτικῆς συνάγεται ὅτι τῶν τύπων τοῦ χρόνου τούτου σπανιώτερον μὲν γίνεται χρῆσις ἐν τῇ συνήθει γλώσσῃ, συνηθέστερον δὲ ἐν ἑκφράσει σεμνοτέραις καὶ ἐν διατάξεσι νομικαῖς· *Regio imperio duo sunt iique consules appellantur, militiæ summum ius habento, nemini parento, illis salus populi suprema lex esto* (Κικέρ.).

178. Ἡ ἀπαγόρευσις ἐκφέρεται διὰ τῆς προστακτικῆς μετὰ τοῦ *ne* καὶ *neve* (ὄχι διὰ τοῦ *non* καὶ τοῦ *neque*), τῆς τοιαύτης ὅμως ἀπαγορευτικῆς προστακτικῆς γίνεται μᾶλλον χρῆσις ἐν τῇ ἀρχαϊκωτέρᾳ ἢ τῇ ποιητικῇ γλώσσῃ ἢ ἐν ταῖς νομικαῖς διατάξεσι· *Tu ne cede malis* (Βεργίλ.). — *Hominem mortuum (inquit lex in duodecim tabulis) in urbe ne sepelito neve urito* (Κικέρ.). Ἐν δὲ τῇ δοκίμῳ πεζογραφίᾳ ἡ ἀπαγόρευσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ *ne* (*nemo, nihil*) καὶ τῆς ὑποτακτικῆς (παρακειμένου) ἢ περιφραστικῶς διὰ τοῦ *noli* (προστακτικῆς τοῦ ῥήματος *nolo* = οὐ βούλομαι) καὶ ἀπαρεμφάτου· *Ne transieris Iherum, ne quid rei tibi sit cum Saguntinis* (Λίβ.). — *Hoc facito, hoc ne feceris*, (Κικέρ.). — *Nihil ignoveris, nihil gratiæ causa feceris, misericordia commotus ne sis* (Κικέρ.). — *De me nihil timueritis* (Κικέρ.). — *Noli oblivisci te Ciceronem esse* (Κικέρ.). — *Si insidias fieri libertati vestram intelligetis, nolitote dubitare eam defendere* (Κικέρ.).

179. Ἀντὶ τῆς προστακτικῆς ἀμφοτέρων τῶν χρόνων γίνεται χρῆσις 4) τοῦ μέλλοντος τῆς ὀριστικῆς (μεθ' οὗ ἐν τῇ ἀπαγορεύσει τίθεται *non*), εἰς τὸν *facies* ἢ *non facies hoc* — *Sed valebis, meaque negotia*

videbis, neque diis iuvantibus ante brumam exspectabis (= vale, vile, exspecta). 2) τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὑποτακτικῆς, οὕτινος μάλιστα τὸ τρίτον πρόσωπον (ἐν. καὶ πλ.) ἀναπληροῖ ἐπὶ τε προσταγῆς καὶ ἐπὶ ἀπαγορεύσεως τὸ ἑλλείπον τρίτον πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος τῆς προστακτικῆς καὶ ἀντὶ τοῦ τρίτου προσώπου τοῦ μέλλοντος τῆς προστακτικῆς τίθεται συνηθέστερον, ὅταν δὲν εἶναι χρεία ἐξεπίτηδες νὰ γείνη χρῆσις τῆς εἰς τὰ νομικὰ διατάξεις ἰδιαζούσης γλώσσης (§ 177). *Suum quisque noscat ingenium* (Κικέρ.). — *Dii prohibeant hoc a nobis* (Κούρτ.). — *Ne quis fastidiat grammatices elementa* (Κουτιλ.). 3) τοῦ παρκειμένου τῆς ὑποτακτικῆς ἐν τῷ δυνάμει προσώπῳ ἐπὶ ἀπαγορεύσεως μετὰ τοῦ *ne* (ἰδ. § 178).

Σ η μ. α'. Περιφραστικῶς δ' ἐκφέρεται ἡ μὲν προστακτικὴ διὰ τοῦ *cura* (προστακτικῆς τοῦ ῥήμ. *curare*) ἢ *curato ut* — *fac* (προστακτ. τοῦ *facere*) *ut* ἢ *fac* (ἀνευ τοῦ *ut*) μεθ' ὑποτακτικῆς, ὡς *cura ut quam primum venias* — *facite ut recordemini* κτλ. Ἡ δὲ ἀπαγορευτικὴ προστακτικὴ διὰ τοῦ *fac ne* — *cave ne* ἢ (συνηθέστερον) *cave* (ἀνευ τοῦ *ut*) μετ' ἐνεστώτος; ἢ παρκειμένου ὑποτακτικῆς, ὡς *cave putes* — *cave dixeris*, μάλιστα δὲ διὰ τοῦ *poli* καὶ ἀπαρεμφάτου (ἰδ. § 178).

Σ η μ. β'. Καὶ δι' ἄλλων περιφράσεων ἐκφράζουσιν οἱ ποιηταὶ τὴν ἀπαγόρευσιν ὡς *odoris curare* — *mitte sectari* — *remittas quaerere* — *fuge suspicari* — *parcite procedere* — *desine sperare* κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ.

180. Ἡ ἀπαρέμφατος ἢ τὸ ἀπαρέμφατον ἔχει τρεῖς χρόνους ἐν ταῖς ἢ ἐνεργητικῇ καὶ τῇ παθητικῇ φωνῇ, ἐνεστώτῃ, παρκειμένῳ καὶ μέλλοντῃ (*laudare*, *laudavisse*, *laudaturum esse* — *laudari*, *laudatum esse*, *laudatum iri*). Καὶ ὁ μὲν ἐνεστώς λαμβάνεται ἀπὸ τῆς προστακτικῆς, ὁ δὲ παρκειμένος καὶ ἀντὶ τοῦ ἐρουντείνου.

181. Ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ πολλὰ κίνηται τὰ ὀνόματα καὶ τὰ ῥήματα τῇ ἱστοριογραφίᾳ, τοῦ ἐνεστώτος τῆς ἀναιρεμένης καὶ παρκειμένου τῆς ὀριστικῆς, ἵνα γίνηται ζωηρὴ ἀντιθέσις τῶν πραγμάτων. Ὁ δὲ ἀπαρέμφατον καλεῖται ἱστορικὸν ὀνομαστικὸν καὶ τὸ παρκειμένον κατ' ὀνομαστικὴν.

(= versabatur), laborantibus *succurrere* (= succurrebat), integros *accersere* (= accersebat), omnia *providere* (= providebat), multum ipse *pugnare* (= pugnabat), sæpe hostem *ferire* (= feriebat). Σαλ-
λούστ. — Antiochus vocat ad coenam Verrem; exponit suas copias
omnes, multum argentum, non pauca etiam pocula ex auro. Iste
unumquodque vas in manus *sumere*, *laudare*, *mirari*, Rex *gau-
dere*, prælori populi Romani satis iucundum et gratum illud esse
convivium (Κίκερι).

Σημ. Τοῦ ἱστορικοῦ ἀπαρεμφάτου πηλοῦνται μάλιστα χρῆσιν ὁ Σαλλούστιος, ὁ Καῖσαρ καὶ ὁ Τάκιτος.

182. Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου σχηματίζεται ἐκ τοῦ ῥήματος esse καὶ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου, ἥτις μετοχὴ τίθεται ἢ κατ' ὀνομαστικὴν ἢ κατ' αἰτιατικὴν, ὅπως ἀπαιτεῖ ἡ σύνταξις. Οὕσα δηλαδὴ κυρίως ἡ μετοχὴ αὕτη κατηγορούμενον, ῥυθμίζει πᾶν ἑαυτῆς πτώσιν (ἐπὶ δὲ τὸ γένος καὶ τὸν ἀριθμὸν) συμφώνως πρὸς τὸ ὑποκείμενον, ὅπερ ἔχει ἐν τῷ λόγῳ ((scriptus — a — um — i — ae — a — esse — ἢ scriptum — am — um — os — as — a esse).

183. Ὁ, τι εἶπομεν ἀνωτέρω περὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου, λέγομεν καὶ περὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος. Ὁ τύπος εἶναι· scripturus — a — um, — scripturi — ae — a esse ἢ scripturum — am — um, scripturos — as — a esse.

¶ 184. Ἀντὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ μέλλοντος (ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ) δύναται νὰ γείνη χρήσις τῆς περίφρασεως fore ut ἢ futurum esse ut μεθ' ὑποτακτικῆς ἐνεστώτος ἢ παρατατικοῦ (κατὰ τὸν χρόνον τῆς κυρίας προτάσεως).

Ἡ τοιαύτη περιφρασις ἐν τῇ παθητικῇ φωνῇ εἶναι ἐπίσης συνήθης ὡς καὶ ὁ τύπος ὁ διὰ τοῦ ὑπτίου (σουπίνου) καὶ τοῦ iri ἐσχηματισμένος· εἶναι δὲ ἐν τε τῇ ἐνεργητικῇ καὶ τῇ παθητικῇ φωνῇ ἀπολύτως ἀναγκασία μετὰ τῶν ῥημάτων ἐκείνων, ἅτινα στερεῦνται ὑπτίου καὶ διὰ τοῦτο δὲν δύνανται νὰ σχηματίσωσιν οὔτε τὸν παθητικὸν μέλλοντα τοῦ παρεμφράτου (ὑπτίου καὶ iri) οὔτε τὸν ἐνεργητικὸν (διότι ἡ μετοχὴ εἰς *urus*, ἐξ ἧς μετὰ τοῦ *esse* σχηματίζεται τὸ ἀπαρέμφατον, παράγειται ἐκ τοῦ ὑπτίου). *Puto fore ut veniat* = *puto eum venturum esse*. — *Puto futurum esse ut epistola scribatur* (σύνηθες) = *puto epistolam scriptum iri* (ἀσύνηθες). — *Spero futurum esse* (ἢ *fore*) *ut*

τα. τοῦτο δ
ἡ παρεμ
ἡ μάλιστα
τοῦ παρ
ἐκ
Put
stam
histori
prima acie

tui te facti *paeniteat* (ἀπολύτως ἀναγκαία ἡ περιφρασις, διότι τὸ *paenitere* δὲν ἔχει ὑπτιον).

Σ η μ. Τὸ *fore* μετὰ τῆς μεταγωγῆς τοῦ παρακειμένου τῶν παθητικῶν καὶ τῶν ἀποθεματικῶν ῥημάτων ἔχει σημασίαν τετελεσμένου μέλλοντος, οἷον· *Hoc possum dicere me satis adeptum fore, si ex tanto beneficio nullum in me periculum redundarit* (Κικέρ.).

185. Ὁ παρατατικὸς καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς ὑποτακτικῆς τῆς καλουμένης *conditionalis* (§ 121) τρέπεται πάντοτε ἐν τῷ πλάγιῳ λόγῳ εἰς ἀπαρέμφατον εἰς — *urum fuisse* ἢ ἂν τὸ ῥῆμα δὲν ἔχει ὑπτιον εἰς *futurum fuisse ut* (ἐν τῇ παθητικῇ φωνῇ πάντοτε *futurum fuisse ut*).

Εὐθύς λόγος. Ἐνεργητ. *vincerem, si me adiuveres — vicissem, si me adiuvises.*

Πλάγ. λόγος. Ἐνεργητ. *puto me victurum fuisse, si me adiuveres — puto me victurum fuisse, si me adiuvises.*

Εὐθύς λόγος. παθητ. *vincerer, nisi a te adiuvarer — vistus essem, nisi a te adiutus essem.*

Πλάγ. λόγος. Παθητ. *puto futurum fuisse ut vincerer, nisi a te adiuvarer — puto futurum fuisse ut victus essem, nisi a te adiutus essem.*

Σ η μ. Ἐκ τοῦ *possem* ἢ *potui* τίθεται ἐν ἀποδόσει ὑποθέσεως γίνεται ἐν τῇ ἀπαρεμφοτικῇ συντάξει *potuisse, ex. τοῦ faciendum fuit, faciendum fuisse, οἷον Equidem Platonem existimo, si forense genus dicendi tractare voluisset, gravissime et copiosissime potuisse dicere. — Inter Hasdrubalem et Magonem constabit, etiam si senatus Carthaginiensium non censuisset, eundem tamen Hasdrubali fuisse in Italiam*

186. Τὸ ὀνοματικὸν ἀπαρέμφατον δύναται νὰ τεθῇ ὡς ὑποκείμενον (ἢ κατηγορούμενον) ἢ ὡς ἀντικείμενον τῆς προτάσεως, οἷον· *Errare* (ὑποκείμεν.) *humanum est — Est operæ pretium, diligentiam maiorum recordari* (ὑποκείμεν.) — *Vincere* (ἀντικείμεν.) *seis, Hannibal, victoriā uti* (ἀντικείμεν.) *nescis.*

Σ η μ. Καὶ ὅταν ὁμοῦς εἶναι ὀνοματικὸν τὸ ἀπαρέμφατον, τίθεται ὡς οὐσιαστικὸν οὐδετέρου γένους εἴτε ὡς ὑποκείμενον εἴτε ὡς ἀντικείμενον, δὲν ἀποβάλλει τὴν βηματικὴν αὐτοῦ φωνήν, ἀλλὰ δύναται νὰ δεχθῇ ἴδιον ἀντικείμενον καὶ οὐδέποτε προσδιορίζεται ὑπὸ ἐπιθέτων, ἀλλ' ὑπὸ ἐπιρρημάτων, οἷον· τὸ ἀναγνώσκειν βιβλίον = *legere librum* — τὸ ἐπιμελῶς ἀναγνώσκειν βιβλίον = *diligenter legere librum* Ἀπρόσιτος Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Θεσσαλονίκης

187. Τοῦ ἀπαρεμφάτου γίνεται καὶ παρὰ τοῖς Λατίνοις ὅπως καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν καὶ ἐπιφωνηματικὴ χρῆσις· *Condemnari tot homines!* (Κικέρ.). Ἑλληνιστί· ἐμὲ παθεῖν τάδε; — Τῆς τύχης, τὸ ἐμὲ νῦν κληθέντα δεῦρο τυχεῖν!

Ἀπαρεμφατικὴ πρότασις.

188. Ὀνομάζεται ἀπαρεμφατικὴ πρότασις (accusativus cum infinitivo) ἐκείνη, ἣτις ἔχει τὸ μὲν ῥῆμα κατ' ἀπαρέμφατον, τὸ δὲ ὑποκείμενον κατ' αἰτιατικὴν, οἷον· *Scimus Romanos saepe vicisse*. Ὅταν ἡ ἀπαρεμφατικὴ πρότασις ἔχῃ κατηγορούμενον τίθεται καὶ τὸ κατηγορούμενον κατ' αἰτιατικὴν· *Constat Ciceronem fuisse oratorem magni*. Ὀλόκληρος ἡ ἀπαρεμφατικὴ πρότασις δύναται νὰ εἶναι ὑποκείμενον ἢ ἀντικείμενον ἄλλου ῥήματος, ὅπως καὶ τὸ ἀπλοῦν ὀνομαστικὸν ἀπαρέμφατον (§ 186).

189. Ἡ ἀπαρεμφατικὴ πρότασις τίθεται ὡς ὑποκείμενον τῶν τριτοπροσώπων ῥημάτων *constat, apparet, decet, oportet*, καὶ τῶν τριτοπροσώπων φράσεων *rectum est (erat), verisimile est, opus est, fas est, necesse est* κτλ. *Constat ad salutem civium leges esse inventas* (Κικέρ.). — *A deo necesse est mundum regi* (Κικέρ.).

Σ η μ. Τὸ *oportet* τὸ *necesse est* καὶ τὸ *licet* λαμβάνουσιν ἐνίοτε ἀντὶ ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως ὑποτακτικὴν ἢ καὶ ἀπλοῦν ἀπαρέμφατον, ὅταν δὲν εἶναι ὠρισμένον τὸ ὑποκείμενον· *Me ipsum ames oportet* (Κικέρ.). — *Virtus necesse est vitium aspernetur atque oderit* (Κικέρ.). — *Sequatur Hermagoram licebit* (Κικέρ.). — *Aut vincere aut vinci necesse est*.

Τὸ *necesse est* καὶ τὸ *licet* λαμβάνουσι μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ δοτικὴν· *Homini necesse est mori* — *Licet mihi dicere*. Τὸ *licet* λαμβάνει τότε καθ' ἑλξιν καὶ τὸ κατηγορούμενον, ἂν ὑπάρχῃ κατὰ δοτικὴν· *Patricio Romano tribuno plebis fieri non licebat* (1).

190. Ἡ ἀπαρεμφατικὴ πρότασις τίθεται ὡς ἀντικείμενον τῶν γνωστικῶν, αἰσθητικῶν, δοξαστικῶν, καὶ λεκτικῶν ῥημάτων καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων (*verba sentiendi et declarandi*). *Sentit animus, se sua vi,*

(1) Πρὸς Παντὶ προσήκει ἄρχοντι φρονίμῳ εἶναι. — Οὐκ ἄλλοτε τοῖς ὑμῖν χρωμένοις παραδείγμασιν, ἀλλ' οἰκείοις εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι.

non aliena moveri (Κικέρ.). — *Pompeios, celebrem Campaniæ urbem, desedisse terræ motu audivimus* (Σενέκ.). — *Clodius adhuc mihi denuntiat periculum: Pompeius affirmat non esse periculum, adiurat, addit etiam se prius occisum iri ab eo, quam me violatum iri* (Κικέρ.).

191. Ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ σχηματίζεται ἀπαρεμφατικὴ πρότασις ἥτοι τίθεται κατ' αἰτιατικὴν τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ ἐπὶ ταυτοπροσωπίας καὶ ὅχι, ὅπως ἐν τῇ ἑλληνικῇ, μόνον ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας. Ὅθεν αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι τοῦ α. καὶ β'. προσώπου, αἰτινες συνήθως παραλείπονται ἐν τοῖς παρεμφατικοῖς ῥήμασιν, τίθενται, πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως, ἐν τῇ ἀπαρεμφατικῇ συντάξει, ὡς· *Puto me aliquid didicisse*. Τότε δὲ μόνον παραλείπονται, ὅταν ἐκ τῆς παραλείψεως δὲν προκύπτει ἀσάφεια περὶ τὴν ἔννοιαν· *Confitère, ea spe huc venisse, quod putares hic latrocinium non iudicium futurum* (= *te venisse*) Κικέρ.

Ἡ ἀντωνυμία τοῦ γ'. προσώπου (*se*), τότε μόνον τίθεται, ὅταν ἀναφέρεται εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς κυρίας προτάσεως· *Caesar affirmabat se* (ὅτι αὐτός, ὁ Καῖσαρ) *non sibi vicisse sed patriæ*.

Σ η μ. Μετὰ τῶν ἀημάτων τῶν σημαίνοντων ἐλπίζειν (*sperare*), ὑποσχέσθαι (*promittere, polliceri*), ἀπειλεῖν (*minari*), τὸ ἀπαρέμφατον τίθεται κατὰ μέλλοντα χρόνον· *Reperti sunt duo equites Romani, qui esse illa ipsa nocte me interfecuturos (esse) pollicerentur* (Κικέρ.). — *Spero rem conventuram esse* (Κικέρ.). Ἀντὶ δὲ ἀπαρεμφάτου μέλλοντος χρόνου θάναται νὰ τεθῇ καὶ ἡ περίφρασις *fore ut*. Ἀλλὰ τὸ ἀπαρέμφατον ὁμῶς *posse* τίθεται ἐξ ἀνάγκης πάντοτε κατ' ἐνεστώτα, οὐδὲ γίνεται ἀντ' αὐτοῦ ἡ περίφρασις· *Totius Galliæ sese potiri posse sperant*. Ὅταν δὲ τὸ *spero* σημαίνει κυρίως ἡγεῖσθαι, νομίζειν, συντάσσεται πρὸς ἀπαρέμφατον ἐνεστώτος ἢ καὶ παρακειμένου· *Spero nostram amicitiam non egere testibus*. — *Spero me liberatum (esse) metu*.

192. Ὅταν ἐν τῇ ἀπαρεμφατικῇ συντάξει ὑπάρχει καὶ ἀντικείμενον καὶ ἐγείρεται ἀμφιβολία περὶ τοῦ τίς ἢ τοῦ ὑποκειμένου αἰτιατικῇ καὶ τίς ἢ τοῦ ἀντικειμένου, τρέπεται ἡ σύνταξις εἰς παθητικὴν. Ἄν π. γ. εἰπωμεν *Multi putaverunt Pompeium Caesarem victurum esse*, εἶναι ἀμφίβολον, πότερον, ἐνόμιζον ὅτι ὁ Καῖσαρ ἐμελλε νὰ νικήσῃ τὸν Πομπηϊὸν ἢ τοῦναντίον ὁ Πομπηϊὸς τὸν Καῖσαρα, ἂν ὁμῶς εἰπωμεν, τρέποντες τὴν σύνταξιν εἰς παθητικὴν *Caesarem a Pompeio victum* ἢ εἰρεται ἡ ἀμφιβολία.

193. Ὅταν τὸ ὑποκείμενον τῆς ἀπαρεμφράτου εἶναι ἀόριστον, παραλείπεται, οἱ δὲ εἰς αὐτὸ ἀναφερόμενοι κλιτοὶ προσδιορισμοί, ἂν ὑπάρχωσι, τίθενται κατ' αἰτιατικὴν. *Contentum esse suis rebus, certissimæ sunt divitiæ* = τὸ εἶναι τινα *contentum* *suis rebus*, τοῦτο εἶναι *certissimæ divitiæ*.

194. Ἡ ὡς ἀντικείμενον τῶν ἐν τῇ § 190 ἀναφερομένων ῥημάτων κειμένη ἀπαρεμφατικὴ πρότασις, κατὰ δύο τρόπους δύναται νὰ ἐκφρασθῇ ὅταν τὸ ῥῆμα τοῦ ἐπὶ τῇ ἀντικείμενῳ ἢ ἀπὸ τοῦ ὅπου καὶ τότε μένει ἀμετάβλητος (αἰτιατικὴ καὶ ἀπαρέμφατος) ἢ προσωπικῶς καὶ τότε μεταβάλλεται εἰς ὀνομαστικὴν καὶ ἀπαρέμφατος, οἷον

Ἐνεργ. *Pontem in Ibero prope effectum esse nuntiabant.*

(Ἀπρὸς. *Pontem in Ibero prope effectum esse nuntiabatur.*

Π. (Προσωπικ. *Pons in Ibero prope effectus esse nuntiabatur.*

195. Ἡ προσωπικὴ σύνταξις εἶναι σινηθιστέρα μόνον ἐπὶ τῶν κυρίως λεκτικῶν, δεικτικῶν καὶ δοξαστικῶν ῥημάτων καὶ μάλιστα ὅταν τὸ ὑποκείμενον αὐτῶν εἶναι ἀόριστον. Ἀλλὰ τὰ παθητικὰ *videri, iuberi, vetari, argui, convinci* καὶ τὸ *fertur* λαμβάνουσι κατὰ τοὺς ἑκατέρωθεν προσωπικὴν σύνταξιν. *Terentii fabulæ putabantur a C. Lælio scribi* (Κικέρ.). — *Lectitarisse Platonem studiose Demosthenes dicitur* (Κικέρ.). — *Fortunatus sibi Damocles esse videbatur* (Κικέρ.). — *Lycurgi temporibus Homerus fuisse dicitur* (Κικέρ.).

Σημ. Ἀπόρριψε λοιπὸν μετὰ τὸ *dicitur, traditur, narratur, existimatur, perhibetur* καὶ τὰ ὅμοια, τὴν ἀπρόσωπον σύνταξιν. Περὶ τοῦ *videri* ἰδ. § 14 σημ. ἔνθα εἰδείχθη καὶ ὁ τύπος, καθ' ὃν γίνεται ἡ περὶ τῆς ὀνόματος προσωπικὴ σύνταξις.

196. Τὸ *dicitur* καὶ τὸ *nuntiatur* λαμβάνουσιν ἀπρόσωπον σύνταξιν (αἰτιατικὴν μετ' ἀπαρεμφράτου) ὅταν ἐν τῷ λόγῳ συνάπτεται πρὸς αὐτὰ καὶ δοτικὴ, οἷον. *Nuntiatur Afranio magnos commeatus ad flumen constitisse* (Καίς.). Τὰ δύο ταῦτα ῥήματα λαμβάνουσιν ἀπρόσωπον σύνταξιν καὶ ὅταν ὁ λόγος εἶναι ὅχι περὶ ἀπλῆς τινας φήμης ἀλλὰ περὶ ὀρισμένης ἀγγελίας. *Dicitur matrem Pausaniæ ad filium claudendum lapidem attulisse* (Κορν. Νέπ.).

197. Αἱ μετὰ τοῦ *esse* συννημέναι μετοχαὶ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος (γερονδίου) τῶν λεκτικῶν καὶ δοξαστικῶν ῥημάτων (*nuntiatum est — dicendum est*) λαμβάνουσι κατὰ τοὺς ἑκατέρωθεν τὴν ἀπρόσωπον σύνταξιν. *Traditum est Homërum cæcum fuisse*

(ἀλλά: *Homērus trahitur cæcus fuisse*). — *Nuntiatum est, adesse Scipionem cum legionibus — Fides et tibias eorum causa factas (esse) dicendum est, qui illis uti possint.*

198. Τὰ ῥήματα βουλῆσεως ἢ ἐπιθυμίας *εὐμαντικά* (velle, nolle, malle, cupēre, studēre) δέχονται ἡ ἀπλοῦν ἀπαρέμφατον ἢ ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν (αἰτιατικὴν μετ' ἀπαρεμφάτου).

α. ἀπλοῦν ἀπαρέμφατον ἐπὶ ταυτοπροσωπίας: *legere volo — cupio esse clemens.*

β. ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας: *volo te legere — cupio te esse clementem.*

199. Πολλάκις ὁμοῦ καὶ ὅταν εἶναι ταυτοπροσωπία συντάσσονται τὰ ῥήματα ταῦτα ὡς ἂν ἦτο ἑτεροπροσωπία, τοῦ ἀπαρεμφάτου λαμβάνοντος ὡς ὑποκείμενον τὴν αἰτιατικὴν τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας, μάλιστα ὅταν τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι παθητικόν ἢ τὸ *esse* οἶον· *Metui me cupio — Cupio me esse clementem — Homo tenuis gratum se videri studet* (Κικέρ.). — *Ego me Phidiam esse malle* quam vel optimum fabrum lignarium (Κικέρ.).

Σ η μ. α. Τὰ ῥήματα velle, malle, cupēre καὶ studēre συντάσσονται καὶ πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut*. Τὸ δὲ optare συντάσσει ὁ Κικέρων πάντοτε πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut*. *Cæsar maxime studebat, ut patrem urbis ad reliqua parte intercluderet* (Καίς). — *Phaethon optavit, ut in currum patris tolleretur* (Κικέρ.).

Σ η μ. β. Τὸ velle, τὸ malle καὶ τὸ nolle φέρονται καὶ πρὸς ὑποτακτικὴν ἄνευ τοῦ *ut* *Nollo accusator in iudicium potentiam afferat* (Κικέρ.).

200. Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ἀνέχεσθαι, ἐπιτρέπειν, αἰτεῖν (*patior, sino — permitto, concedo — flagito, postulo*) φέρονται ἢ πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ *ut* ἢ πρὸς ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν, ἀλλὰ παρὰ μέν τισιν ἐξ αὐτῶν εἶναι συνηθεστέρα ἢ μία σύνταξις, παρ' ἄλλοις δὲ ἡ ἄλλη. *Alcibiades Athenas victas Lacedæmoniis servire non poterat pati* (Κορν. Νέπ.). — *Consuli permissum est, ut duas legiones conscriberet novas* (Λίβ.). — *Tribuni plebis postulanti, ut sacrosancti habeantur* (Λίβ.).

Σ η μ. γ. Τὸ pati καὶ τὸ sinere δέχονται μᾶλλον ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν, τὸ flagitare καὶ τὸ postulare ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut*.

Σ η μ. β'. Συνήθως ἡ προστακτικὴ τοῦ *sine* συντάσσεται πρὸς ἀπλὴν ὑποτακτικὴν (*ἔνσω τοῦ ut*)· *sine veniat* (= ἄφες ἔλθῃ) = ἔλθέτω — *sine timidum pro cauto vocent* (Αἰδ.).

201. Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ἀποφασίζειν ἢ προσπαθεῖν (*statuo, constituo, consilium capio, decerno, tento, nitor, contendo*) δέχοντα ἐπὶ μὲν ταυτοπροσωπίας ἀπαρέμφατον (σπανιώτερον δὲ ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut*), ἐπὶ δὲ ἑτεροπροσωπίας ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut*. Ὅθεν λέγεται *constituo proficisci* (ἢ σπανιώτερον *constituo ut proficiscar*), ἀλλὰ *constituo ut proficiscaris* (καὶ οὐδέποτε *constituo te proficisci*).

Σ η μ. α'. Αἱ φράσεις *operam do* — *id ago* — *nihil antiquius habeo, quam* (= οὐδὲν προῤῥηγιαίτερον ποιῶμαι) φέρονται πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut*. *Neque habui quidquam antiquius, quam ut Pansam convenirem* (Κικέρ.). — *Omne animal, simul ut ortum est, id agit, ut se conseruet* (Κικέρ.).

Σ η μ. β'. Τὰ ῥήματα *statuere, decernere, contendere* ὅταν σημαίνωσιν ἡγεσθαι, κρίνειν, διαγιγνώσκειν, ἰσχυρίζεσθαι, βεβαιοῦν, φέρονται πρὸς ἀπαρέμφατικὴν πρότασιν ὅπως τὰ λεκτικὰ καὶ δοξαστικὰ ῥήματα. *Laudem sapientiae statuo* (= ἔχομαι, κρίνω) *esse maximam* (Κικέρ.).

202. Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα παρακαλεῖν (*rogo, oro, precor, peto*), συμβουλεύειν ἢ προτρέπειν (*moneo, admoneo, suadeo, hortor*), κελεύειν (*impero, mando, praescribo*), φέρονται πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut*. *Peto non ut decernatur aliquid novi, sed ne quid novi decernatur* (Κικέρ.). — *Te hortor, ut orationes meas legas* (Κικέρ.). — *Cæsar Allobrogibus imperavit, ut Helvetiis frumenti copiam facerent* (Καῖς.).

Σ η μ. α'. Καὶ τούτων τῶν ῥημάτων τινὰ δύνανται νὰ συνταχῶσι πρὸς ἀπαρέμφατικὴν σύνταξιν ὅταν δὲν ἔχωσι τελικὴν ἢ συμπαρασπαστικὴν σημασίαν, ὡς· *Moneo artem sine assiduitate dicendi non multum iuvare* (Κικέρ.). — *Mihi suasi nihil esse expetendum nisi laudem* (Κικέρ.).

Πρβλ. § 201 σημ. β'.

203. Τὰ ῥήματα *iubere* καὶ *vetare* φέρονται πρὸς ἐνεργητικὸν μὲν ἀπαρέμφατον ὅταν ἐκφέρηται τὸ πρόσωπον, ὃ τις κελεύει ἢ κωλύει νὰ πράξῃ τι· *Iubeo te* (ἀντικείμεν. τοῦ *iubeo*) *legere* — *Veto te hoc facere* πρὸς παθητικὴν δὲ ἀπαρέμφατικὴν πρότασιν, ὅταν δὲν ἐκφέρεται τι πρόσωπον ὃ τις κελεύει ἢ κωλύει. *Cæsar iussit* (ἢ *vetuit*) *pontem fieri*

— *Dux vetuit hostem interfici* (ἀλλὰ *dux vetuit milites interficere hostem*) (1).

Σ η μ. α. Τὸ *iubeo* φέρεται πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut*, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ἀποφάσεων τοῦ δήμου ἢ τῆς συγκλήτου· *Populus iussit, ut, quae statim C. Verris essent, eas quaestores demoliendas locarent*.

Σ η μ. β. Τὰ πλεῖστα τῶν ῥημάτων τῶν σημαίνοντων παρακαλεῖν ἢ παρακινεῖν, ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ *iubeo* καὶ τὸ *mando* δύναται νὰ συνταχθῶσι καὶ πρὸς ὑποτακτικὴν ἄνευ τοῦ *ut*. Το δὲ *eogo* φέρεται ἢ πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut* ἢ πρὸς ἀπαρέμφατον ἢ πρὸς ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν. *Cæsar legatos monuit ad nutum et ad tempus omnes res ab iis administrarentur* (Καῖς). — *A te id, quod suesti, peto, me absentem diligas atque defendas* (Κικέρ.). — *Cæsar Labieno mandat, Remos reliquosque Belgas adeat atque in officio contineat* (Καῖς). — *Ut confitear me cogunt* (Κικέρ.). — *Cum a negotio sevocamus animum, secum esse cogimus* (Κικέρ.). — *Vestem infames frigoribus Alpes præparari cogebant* (Λίβ.).

204. Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα κατεργαῖν (*facio, efficio, perficio, evinco, pervinco, impetro, asséquor, conséquor*) φέρονται μόνον πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ *ut*. *Sol efficit, ut omnia floreat* (Κικέρ.). — *Tu quidquid indagaris de republica, facito ut sciam* (Κικέρ.). — *Impetrabis a Cæsare ut tibi abesso liceat* (Κικέρ.). — *Evincere tandem ut tribuni militum crearentur* (Λίβ.).

Σ η μ. α. Πολλάκις γίνεται περίφρασις διὰ τοῦ *facere ut*, ὅλον *fecit, ut dimitteret milites* = *dimisit milites*. — Ἡ προστακτικὴ *fac* = *θές, ὑπόθες*, φέρεται πρὸς ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν, ὅλον· *Fac animos non remanēre post mortem* = *θές τὰς ψυχὰς οὐ διαμένειν* = ὑπόθες ὅτι αἱ ψυχαὶ δὲν διαμένουσι μετὰ θάνατον. — Τὸ *efficere* = ἀποδεικνύειν, φέρεται πρὸς ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν (*Dicæarchus tres libros scripsit, in quibus vult efficere, animos esse mortales*), ἀλλὰ τὸ *efficitur* = συμπεραίνεται ὅτι, δύναται νὰ συνταχθῇ καὶ πρὸς ὑπό-

(1) Τίθεται ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον μετὰ τοῦ *iubeo* καὶ τὸ *reto* καὶ ὅταν δὲν ἐκφέρηται μὲν τὸ πρόσωπον ὁ-τις κελεύει ἢ κωλύει ἀλλ' εἶναι ὅμως ἐκ τῆς συνεχείας τοῦ λόγου ἐμφανέστατον, ὅλον· *Cæsar castra muniri iussit* = *iussit milites munire castra*.

τακτικὴν μετὰ τοῦ ut, ὅλον· ex quo *efficitur*, ut, quidquid honestum sit, idem sit utile (Κικέρ.).

Σ η μ. Ἐ. Τὸ facio = τίθωμι, ὑποτίθωμι, παριστάνω (ὅπως καὶ τὸ fingo καὶ τὸ induco) φέρεται πρὸς μετοχὴν μὲν ἐνεργητικοῦ ἢ ἀποθετικοῦ ῥήματος, πρὸς ἀπαρέμφατον δὲ παθητικοῦ· Xenophon Socratem *disputantem facit* (Κικέρ.). Plato *construi a deo atque ædificari mundum facit* (Κικέρ.).

205. Μόνον πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ut συντάσσονται τὰ ἐξῆς τριτοπρόσωπα ῥήματα καὶ τριτοπρόσωποι φράσεις· fit, fieri potest, accidit, contingit, obtingit, evenit, usu venit, occurrit — reliquam est, relinquitur, restat, superest — sequitur, futurum est, extremum est, proximum est, in eo est, prope est. — *Accidit, ut Athenienses Chersonesum colonos vellent mittere* (Κορν. Νέπ.). — *Restat, ut doceam omnia quæ sint in mundo, hominum causa facta esse* (Κικέρ.). — *Extremum illud est, ut te orem*, ánimo ut maximo sis (Κικέρ.).

Τὸ tantum abest, ut λαμβάνει συνήθως καὶ δεύτερον ut, ὅλον· *Tantum abest, ut merito lauderis, ut a plurimis vitupereris* = Τοσούτου δέεις ἕξιως ἐπαινέσθαι, ὥστε ψέγη ὑπὸ τῶν πλείστων.

Ὅμοιαν σύνταξιν λαμβάνει καὶ τὸ est (= συμβαίνει ὥστε). *Est, ut plerique philosophi nulla tradant præcepta dicendi* (Κικέρ.).

Σ η μ. Παρατηρητέον καθ' ὅλου ὅτι ἡ μὲν ὑποτακτικὴ μετὰ ut ἔχει τελικὴν ἢ συμπερηματικὴν σημασίαν, ἐν ᾧ ἡ ἀπαρέμφατικὴ πρότασις εἶναι μόνον συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας τοῦ ῥήματος.

Quod

206. Ἀντὶ τῆς ἀπαρέμφατικῆς προτάσεως τίθεται τὸ quod, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅχι γενικὴ τις καὶ ἀόριστος ἐννοία, ἀλλ' ὅπως εἰδικὴ περίπτωσις. *Aequum est, victorem parcere victis*, εἶναι δίκαιον καθ' ὅλου, πάντοτε ὁ νικητὴς νὰ φιλεῖται τῶν ἡττημένων—*Aequum erat, quod victor pepercit victis* = δίκαιον ἦτο ὅτι ὁ νικητὴς ἐν ὀρισμένη περιπτώσει, τότε ἐφείσθη τῶν ἡττημένων.

207. Τίθεται κανονικῶς ἀντὶ τῆς ἀπαρέμφατικῆς συντάξεως τὸ quod, ἐν ταῖς ἐπεξηγηματικαῖς προτάσεσι ταῖς ἀναφερομέναις εἰς προηγουμένην δεικτικὴν ἀντωνυμίαν (hoc, id, illud, istud), ἐὰν ἡ ἀντωνυμία αὕτη (κατὰ πᾶσιν ὀνομαστικὴν ἢ αἰτιατικὴν) δὲν κεῖται πλεοναστικῶς μετὰ

ρήμάτων συντασσόμενων πρὸς ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν ἢ πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ut. *Ὅθεν ὁ κανὼν οὗτος ἀσφαλῶς ἐφαρμόζεται μόνον ὅταν ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία κεῖται κατ' ἄλλην πτῶσιν (πλὴν τῆς ὀνομαστικῆς καὶ αἰτιατικῆς) ἢ κρέμαται ἐκ προθέσεως. *Mihi quidem videntur homines hac re maxime beluis præstare, quod loqui possunt* (Κικέρ.). — *Socrates apud Platonem hōc Periclem ceteris præstitisse oratoribus dicit, quod is Anaxagoras fuerit auditor* (Κικέρ.). — *Quam te velim cautum esse in scribendo, ex hoc (ἢ hinc) conicito, quod ego ad te ne haec quidem scribo, quae palam in republica turbantur, ne cuiusquam animum meae litterae interceptas offendant* (Κικέρ.).

Σ η μ. α'. Πλεοναστικῶς κεῖται ἡ αἰτιατικὴ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας ἐν φράσεσιν οἷα ἡ ἐξῆς: *Te illud admoneo, ut quotidie meditare* (Κικέρ.). Ἀντὶ δὲ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας πολλάκις κεῖται οὕτω τὸ sic ἢ τὸ ita, ὡς cum sibi ita persuasisse ipse, meas litteras maximum apud te pondus habituras (esse) κτλ. (Κικέρ.). Καὶ ἡ ὀνομαστικὴ δὲ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας κεῖται πλεοναστικῶς ἐν τῇ ἐξῆς λ. χ. φράσει *Inter omnes hoc constat nec doctos homines solum, sed etiam indoctos, virorum esse fortium et magnanimorum, toleranter dolerem pati* (Κικέρ.). Καὶ τῶν διὰ τοῦ quod ἐκφερόμενων προτάσεων προηγείται πολλάκις πλεοναστικῶς ἡ ὀνομαστικὴ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας, ὡς supra *belli latini metum id quoque accesserat, quod triginta iam coniurasse populos satis constabat* (ΛΙΒ.). — *Ex tota laude Reguli illud est admiratione dignum, quod captivos Poenorum retinendos censuit* (Κικέρ.).

Σ η μ. β'. Τὸ δεικτικὸν συνήθως δὲν τίθεται ἀντὶ τῆς ἐξηκριμένης πρότασις λαμβάνηται ὡς ἀμεσον ἀντικείμενον ἢ ὡς ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως. *Praetereo quod hanc tibi domum delegit* (Κικέρ.). — *Multum Eumeni detraxit quod alienae erat civitatis* (Κόρν. Νέπ.).

208. Τίθεται τὸ quod μετὰ τὰς φράσεις τὰς ἀποτελουμένης ἐκ τοῦ esse καὶ οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπιθέτου *Beneficium est naturae quod necesse est mori* (Σενέκ.). — *Quod rediit Regulus Carthaginem nobis mirabile* (esse) videtur (Κικέρ.).

Σ η μ. γ'. Ἡ διὰ τοῦ quod ἐπιφερομένη πρότασις ἐπεξηγεῖ πολλάκις καὶ οὐσιαστικὰ μὴ συναποτελοῦντα φράσιν μετὰ τοῦ esse, ὡς *Cæsar senatus in eum beneficia commemoravit, quod rex appellatus esset* (Κατοχ.).

Σ η μ. δ'. Αἱ ἐκ τοῦ esse καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπιθέτου ἀποτελούμεναι φράσεις λαμβάνουσι καὶ ἀπαρεμφατικὴν πρότασιν ὡς ὑποκείμενον,

ὅταν πρόκειται νά δηλωθῇ ἀφηρημένη τις ἡ ἀόριστος εἰνοια. "Ὅταν ἀπ' ἐναντίας θέλωμεν νά σημαίνωμέν τι συγκεκριμένον μεταχειρίζομεθα ἀντί τῆς ἀπαρεμρατικῆς προτάσεως τὸ quod. Nec enim tantum mali est peccare principes, quantum illud quod permulti imitatores principum existunt (Κικέρ.). Τὸ παράδειγμα τοῦτο τοῦ Κικέρωνος, περιέχον ἀμφοτέρας τὰς χρήσεις, ἐρμηνεύει ἄριστα τὴν μεταξὺ τῶν δύο συντάξεων ὑπάρχουσαν διαφορὰν.

209. Μετὰ τὸ δεικτικὸν δύναται (ἀντὶ τοῦ quod, ὅστις θὰ εἰδήλου τὴν πράξιν ὡς γεγονὸς βέβαιον καὶ πραγματικόν) νά ἐπενεχθῇ ὁ ὑποτακτικῆς ὅταν δηλωθῇ ἡ πράξις ὡς τι φυσικὸν ἀκολουθήμα. Est hoc commune vitium in liberis civitatibus, ut invidia gloriæ comes sit (Κορν. Νέπ.).

210. Τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ψυχικὴν πάθησιν ἢ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ψυχικῆς παθήσεως (verba affectuum) συντάσσονται ἢ πρὸς ἀπαρεμρατικὴν πρότασιν ἢ πρὸς τὸ quod. Τοιαῦτα ῥήματα εἶναι τὰ ἐξῆς: gaudeo, delector, doleo, miror, indignor, laetor, g. atulor, gratias ago κτλ. Quod spirantis indignantur (Λίβ.). Utrumque laetor, et sine dolore corporis te fuisse et animo valuisse (Κικέρ.).

Σημ. α'. Τὸ quod δηλοῖ μᾶλλον τὴν εἰδὴν τῆς ψυχικῆς παθήσεως, ἢ δὲ ἀπαρεμρατικὴ πρότασις τὸ ἀντικείμενον τῆς χαρᾶς, τῆς λύπης κτλ.

Σημ. β'. Μετὰ τοῦ quod τίθεται καθ' ὅλου ἡ ὀριστικὴ ἢ ὑποτακτικὴ συμφώνως πρὸς τοὺς περὶ τῆς χρήσεως τῶν ἐγκλίσεων κανόνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΕΤΟΧΗΣ.

211. Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα ἔχουσι δύο μόνον χρόνους ἐν τῇ μετοχῇ, ἐνεστώτα καὶ μέλλοντα (laudans — laudaturus). Σπουδαιοτάτη εἶναι ἡ ἔλλειψις ἐνεργητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου, ὥστε τῆς ὁποίας ἔλλειψις καθίσταται ἀδύνατος ἢ εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν μετὰφρασις τῶν ἑλληνικῶν μετοχῶν τοῦ τε ἐνεργητικοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀόριστου. Ὅθεν ἡ (σπανιώτερον καὶ ὅταν τοῦτο εἶναι δυνατόν) ἀναπληροῦται αὕτη διὰ τῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου συνωνύμων ἀποθετικῶν ῥημάτων (ἅτινα ἔχουσιν ἐνεργητικὴν σημασίαν) ἢ συνηθέστερον,

τρέπεται ἡ σύνταξις εἰς παθητικὴν καὶ γίνεται τότε χρῆσις τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου τιθεμένης κατ' ἀπόλυτον ἀφαιρετικὴν ἢ τέλος, ἀντὶ μετοχῆς γίνεται τότε χρῆσις ἀναλελυμένου λόγου. *Alpibus superatis* (ἢ *postquam superavit Alpes*) *Hannibal in Italiam pervenit* = Ὑπερβαθειῶν τῶν Ἀλπεων (ἢ ἀφ' οὗ ὑπερέβη τὰς Ἀλπεας) = ὑπερβάς τὰς Ἀλπεας, ὁ Ἀννίβας ἐφθάσεν εἰς τὴν Ἰταλίαν. — *Alexander, audito* (ἢ *ut audivit*), *Darium movisse ab Ecbatānis, fugientem insequitur* = Ὁ Ἀλέξανδρος, ἀκουσθέντος (ἢ ὡς ἤκουσεν) = ἀκούσας ὅτι ὁ Δαρεῖος κτλ. ★

212. Τὰ παθητικὰ ῥήματα ἔχουσιν ὡσαύτως δύο μόνον χρόνους ἐν τῇ μετοχῇ, παρακειμένον καὶ μέλλοντα, ὅστις κυρίως εἶναι τὸ ἄλλως λεγόμενον γερονδίζον ἢ δεύτερον θετικὸν (*laudatus* — *laudandus*). Σπουδαία εἶναι ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ καὶ ἡ ἑλλειψίς τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεστώτος.

213. Τὰ ἀποθετικὰ ῥήματα ἔχουσι τέσσαρας χρόνους ἐν τῇ μετοχῇ, δύο μὲν ἐνεργητικούς καὶ κατὰ τύπον καὶ κατὰ σημασίαν, τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν μέλλοντα (*hortans* — *hortaturus*), ἓνα παθητικὸν μὲν κατὰ τύπον, ἐνεργητικὸν δὲ κατὰ σημασίαν, τὸν παρακειμένον (*hortatus*) καὶ ἓνα παθητικὸν καὶ κατὰ τύπον καὶ κατὰ σημασίαν, τὸν παθητικὸν μέλλοντα ἢ γερονδίζον (*hortandus*). Ὅθεν μόνον τὰ ἀποθετικὰ ῥήματα δύνανται ἀκριβῶς νὰ ἀποδώσωσι τὸν ἑλληνικὸν ἐνεργητικὸν ἄοριστον τῆς μετοχῆς: *hortatus* = παραινέσας.

Σημ. Ἀποθετικῶν τινων ῥημάτων ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου ἔχει πρὸς τὴν ἐνεργητικὴν καὶ παθητικὴν σημασίαν, ὡς *comitatus*, *adeptus*, *complexus*, *confessus*, *expertus*, *meditatus* κτλ.

Χρῆσις τῆς μετοχῆς.

214. Τῆς μετοχῆς καθ' ὅλου ὀλιγωτέρα γίνεται χρῆσις ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ἢ ἐν τῇ ἑλληνικῇ. Ἐχουσι δὲ αἱ μετοχαὶ καὶ ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ ποικίλας σημασίας ὅπως καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ (εἶναι δηλ. χρονικαί, αἰτιολογικαί, ἐναντιωματικαί κτλ.) καὶ ἀναλύονται διὰ τῆς πρὸς τὴν ἔννοιαν αὐτῶν καταλλήλου ἐντωνυμίας ἢ τοῦ καταλλήλου συνδέσμου καὶ παρεμφατικοῦ ῥήματος.

215. Τὸ ἐκεῖνος, ὅστις οὐδέποτε ἀποδίδεται λατινιστὶ δι' ἀναφορῆς μετοχῆς, ἀλλὰ πάντοτε διὰ τοῦ *is, qui* ἢ μόνον διὰ τοῦ *qui* ἢ διὰ τοῦ *si qui*. Ὡσαύτως δὲ λέγεται πάντοτε λατινιστὶ *qui vocatur, quem vocant* (μὴ ὑπαρχούσης παθητικῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεστώτος), *quæ supra dixi* (ἔχ. *supra dicta* = τὰ ἐπάνω εἰρημένα). *Egens æque est is, qui non satis habet* = ὁ οὐκ ἔχωρ ἱκανά. — *Errant si qui in bello omnes secundos rerum proventus expectant* = εἰ προσδοκῶντες.

Ὁ δὲ λόγος, δι' ὃν ἡ λατινικὴ γλῶσσα δὲν μεταχειρίζεται ἐν ταῖς τοιαύταις φράσεσι τὴν μετοχὴν, εἶναι ἡ παρ' ἐκείνη ἔλλειψις τοῦ ἄρθρου.

216. Τὰ ῥήματα *videre* καὶ *audire* συντάσσονται ἢ πρὸς μετοχὴν ἢ πρὸς ἀπαρέμεικτον. *Audio te clamantem* — *Audio te clamare*. Ἡ διαφορὰ εἶναι ὡς καὶ μεταξὺ τῶν δύο ἑλληνικῶν φράσεων Ἀκούω σου λέγοντος καὶ Ἀκούω σε λέγειν.

217. Ῥήματά τινα δηλοῦντα ἀποφασίζεῖν, ἐξετάζειν, κατασκοπεῖν κτλ. σχηματίζουν περιφραστικὸν ἐνεργητικὸν παρακειμένον διὰ τοῦ ῥήματος *habeo* καὶ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου. Ὅθεν λέγεται *cognitum, perspectum, comprehensum, exploratum, statutum, constitutum, deliberatum, persuasum habeo* ἀντὶ *cognovi, perspexi, comprehendī, exploravi* κτλ.

Σημ. α'. Πολλὰκις (καὶ ἐπὶ ἄλλων ἐτι ῥημάτων) ὁ τοιοῦτος περιφραστικὸς παρακειμένος διατρέφει τοῦ μονολεκτικοῦ ἅτε κυρίως σημαίνων ὅτι πρᾶξις τις ἄλλοτε γενομένη ἐξακολουθεῖ ἕως τῶρα νὰ ὑπάρχῃ καὶ κάλλιον ἀντιστοιχῶν πρὸς τὸν ἑλληνικὸν παρακειμένον. *Suas in Asia pecunias collocatas habent* (Κικέρ.). *Antiquitatem Atticus diligenter habuit cognitam* (Κορν. Νέπ.).

Σημ. β'. Ἡ περίφρασις διὰ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ παρακειμένου μετὰ τοῦ *fui* (*laudatus fui*) δὲν εἶναι ὅλως ἀνέχουρος πρὸς τὸν παθητικὸν παρακειμένον τῆς ἑριστικῆς (*laudatus sum*) οὔτε ὅτλοι ἀπλῶς πρᾶξιν τετελεσμένην, ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ στίαν ὑπάρξασαν ἐν τῷ παρελθόντι. *Monumento status superimposita fuit* (= ὑπῆρξεν ὑπερτεθειμένη), *quam tempestate deiectam nuper vidimus ipsi* (Νέπ.).

Περὶ τῆς διαφορᾶς ὑπάρχει καὶ μεταξὺ τοῦ *laudatus eram* καὶ *laudatus fueram*.

218. Ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τίθεται ἄντι ὀνυμαστικοῦ

ὀνόματος ἐπὶ τετελεσμένων πράξεων καὶ ἡ τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος (τῶν πλᾶγιων πτώσεων) ἐπὶ οὐπὼ τετελεσμένων. *Ante urbem conditam* = πρὸ τῆς πόλεως κτισθείσης = πρὸ τῆς κτίσεως τῆς πόλεως. — *Post Christum natum* = μετὰ Χριστὸν γεννηθέντα = μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ. (1) — *Flagitiosum est, ob rem iudicandam pecuniam accipere* = διὰ κριθομένουρον πρᾶγμα.

Σ η μ. Ἡ χρῆσις αὕτη προῆλθεν ἐκ τῆς ἐλλείψεως καταλλήλων ζηματικῶν ὡσεστικῶν. — Παρατηρήτέον δ' εἶναι σπανία παρὰ τῷ Κικέρωνι ἐπὶ τοιαύτης χρήσεως ἢ ὁμομαστικῆς τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου.

Ἀπόλυτος ἀφαιρετικῆς. †

219. Καθ' ὃν τρόπον μεταχειρίζονται οἱ Ἕλληνες τὴν ἀπόλυτον λεγομένην γενικὴν, μεταχειρίζονται καὶ οἱ Λατίνοι τὴν ἀπόλυτον ἀφαιρετικὴν (*ablativus absolutus* ἢ *ablativus consequentiae*). Ὅπως δ' ἡ ἀπόλυτος γενικὴ τῶν ἑλλήνων προῆλθεν ἐκ τῆς χρονικῆς γενικῆς οὕτω καὶ ἡ ἀπόλυτος ἀφαιρετικὴ τῶν Λατίνων ἐκ τῆς χρονικῆς ἀφαιρετικῆς. *Nocte et me dormiente*. — *Pythagoras Tarquinio regnante in Italiam venit* (Κικέρ.). — *Demosthenem vivunt cum taurum immolavisset, excepisse sanguinem patērā et eo prolo, mortuum concidisse* (Κικέρ.). — *Haud scio an pietate adversus deos sublata* (= si sublata sit pietas), una excellentissima virtus, iustitia etiam tollatur (Κικέρ.). — *Eclipses non ubique cernuntur, aliquando propter nubila, sæpius globo terræ obstante* (= ἐπειδὴ). Πλίν. Φυσ. Ἱστ.

Σ η μ. α'. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω παραδειγμάτων καταδεικνύεται ὅτι καὶ ἡ ἀπόλυτος ἀφαιρετικὴ, ἥς ἡ πρώτη καὶ κυρία σημασία εἶναι ἡ χρονικὴ, δύναται νὰ προσλάβῃ ὅπως καὶ αἱ ἄλλαι μετοχαὶ ποικίλας σημασίας καὶ καταλλήλως νὰ ἀναλυθῇ.

Σ η μ. β'. Ἐνεκὰ τῆς ἀχρηστίας τῆς μετοχῆς τοῦ ῥήματος *esse* (ens) κεῖνται πολλάκις ὑποκειμενικαὶ καὶ κατηγορηματικαὶ ἀφαιρετικαὶ παραλειπομένης τῆς κυρίας ἀφαιρετικῆς, δηλαδὴ τῆς μετοχῆς, οἷον *Cicero*

(1) Ἡ βλ. τὰ ἑλληνικά· Μετὰ Σόλωνα οἱ χέμενον (Ἡρόδ.). — Μετὰ δ' ἐπὶ τῆς ἀπολύτου (Ἡρόδ.).

rone (ὑποκείμε.) *consule* (κατηγορ.) δηλ. *ente*. — *L. Pisone A. Ca-
binio consulibus* δηλ. *entibus*. Τὰ οὐσιαστικά ἄτινα οὕτω τίθενται
κατ' ἀφαιρετικὴν ὡς κατηγορούμενα τῆς ἐξωθεν νοουμένης μετοχῆς τοῦ
esse εἶναι μάλιστα τὰ ἐξῆς: *dux*, *comes*, *adiutor* (*adiutrix*), *auctor*,
testis, *iudex* κ.τ.τ. — *consul*, *praetor*, *rex*, *puer*.

Σ η μ. γ'. Ἡ μετοχή τοῦ μέλλοντος ἔτε ἐνεργητικὴ καὶ ἡ παθητικὴ εἶν ἐφί-
κεται κατ' ἀπόλυτον ἀφαιρετικὴν παρὰ τοῖς δοκίμοις.

220. Ἡ κατ' ἀφαιρετικὴν ἀπόλυτον σύνταξις εἶναι φευκτέα ἐν ταῖς
ἐξῆς δύο περιπτώσεσιν

α.) Ἐν ταῖς προτάσεσιν, ὧν τὸ ῥῆμα συνάπτεται πρὸς κατηγορηματι-
κὴν ὀνομαστικὴν. Ὅθεν λέγεται *cum Cicero consul creatus esset* καὶ
ὄχι *Cicerone consule creato*. Ἀλλ' ὅμως εὐρίσκονται καὶ σπάνιά τινα
παραδείγματα τῆς τοιαύτης χρήσεως, ὅλον *Hasdrubale imperatore sul-
fecto* (Κορν. Νέπ. Ἀν. 3). — *Consulibus certioribus factis* (Λίβ. 45,
21.). — *Dolabella hoste iudicato* (Κικέρ. Φίλιπ. 11, 7.).

β.) Ἐν ταῖς προτάσεσιν, ὧν τὸ ῥῆμα συνάπτεται πρὸς οὐσιαστικὸν
προσδιορισμὸν (παράθεσιν) ἢ πρὸς κατηγορηματικὸν ἐπίθετον ἢ πρὸς με-
τοχὴν, ὅλον *Cum Gaius puer mortuus esset* (καὶ ὄχι *Gaio puero mor-
tuo*) — *Cum milites in viā ex castris educti essent* (καὶ ὄχι *militibus
invitis eductis*) — *Cum milites fortiter pugnantes caesi essent* (καὶ
ὄχι *militibus fortiter pugnantis caesis*).

221. Ἐνίοτε ἡ μετοχή τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τίθεται μόνη
κατ' ἀφαιρετικὴν ἀπόλυτον, ἄνευ δηλαδὴ ὑποκειμένου κατ' ἀφαιρετι-
κὴν, ἡ τοιαύτη δ' ἀπόλυτος ἀφαιρετικὴ φέρεται συνήθως πρὸς ἀπαρεμ-
φατικὴν πρότασιν ἢ πρὸς πρότασιν διὰ συνδέσμου ἐξαγγελλομένην ἢ
καὶ πρὸς λέξιν ἐρωτηματικὴν. *Alexander, audito Dariūm movisse
ab Ecbatanis, fugientem insēqui pergit* (Κούρτ.). — *Exposito quid
pararet* (Λίβ.). — *Edicto ne quis iniussu pugnaret* (Λίβ.).

Σ η μ. δ. Οὕτω μάλιστα τίθενται αἱ μετοχαὶ *audito*, *cognito*, *comperio*,
explorato, *nuntiato*, *edicto* καὶ ἄλλαι τῆς αὐτῆς περιπτύξεως πρὸς ἐκείνας ἐννοίας.
— Παρὰ τῷ Κικέρωνι δύο μόνον ἀπαντῶσι παραδείγματα τοιαύτης ἀπόλυτου
ἀφαιρετικῆς, ἥτις γίνεται παρὰ τοῖς ἱστορικοῖς μάλιστα κοινοτέρα ἀπὸ Λίβιου
καὶ ἐξῆς.

Σ η μ. ε. Σπανιώτατα τίθεται οὕτως ἡ μετοχή καὶ χωρὶς τὰ ἀκολουθεῖ ἀπα-
ρεμφατικὴ ἢ ἄλλη πρότασις, ὅλον *Ibi tribani militum, non loco castris ante
capto, nec auspicato nec litato instruunt aciem* (Λίβ.).

Περὶ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος.

222. Ἡ παθητικὴ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος (εἰς *andus* ἢ *endus*) ὀνομάζεται, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, καὶ γερονδιῶν ἢ δεύτερον θετικόν (1). Σημαίνει δ' ὁ ῥηματικὸς οὗτος τύπος ἐν τῇ ὀνομαστικῇ (ὅταν δὲ κεῖται ἐν ἀπαρεμφατικῇ προτάσει καὶ ἐν τῇ αἰτιατικῇ) τὸ ἴδιον γενέσθαι καὶ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰ εἰς τέος ἑλληνικὰ ῥηματικά. Ὅπως δὲ παρ' Ἑλλήσιν ἐν τοῖς εἰς τέος ῥηματικοῖς οὕτω καὶ παρὰ τοῖς Λατίνοις ἐν τοῖς εἰς *andus* ἢ *endus* τὸ ποιητικὸν αἷτιον τίθεται κατὰ δοτικὴν, οἷον *epistola mihi scribenda est* (καὶ ὅχι *a me*) = γραπτέα μοι ἐστὶν ἡ ἐπιστολὴ (ιδ. § 40).

223. Οὐδέποτε ἡ παθητικὴ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος λαμβάνει αἰτιατικὴν ἀντικείμενον, ἀλλὰ τὸ λογικὸν ἀντικείμενον τρέπεται πάντοτε εἰς ὑποκειμενικὴν ὀνομαστικὴν καὶ πρὸς αὐτὴν συμφωνεῖ ἡ μετοχὴ κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν. Ὅθεν ὅχι *mihi bibendum est aquam*, ἀλλὰ *aqua mihi bibenda est* — ὅχι *mihi legendum est libros*, ἀλλὰ *libri mihi legendi sunt*. — *Diligentia* in omnibus rebus plurimum valet: *haec praecipue colenda est nobis, haec semper adhibenda* (Κικέρ.).

§ η μ. Τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος τῶν ἀμεταβάτων ῥημάτων ἢ τῶν λαμβανόντων αἰτιατικὴν ἀντικείμενον, μόνον ἀπρόσωπος γίνεται χρήσις, ἐν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ τοῦ οὐδετέρου μετὰ τοῦ *est*. *Eundum est tibi* = ἴδιον ἐστὶ σοι. — *Bello utendum est nodis* = τῷ πολέμῳ χρῆστέον ἐστὶν ἡμῖν. Τινὰ δ' ὁμῶς ῥήματα ἐκ τῶν λαμβανόντων ἀντικείμενον ὅχι κατ' αἰτιατικὴν, κεῖνται κατὰ προσωπικὴν σύνταξιν· ταῦτα εἶναι τὰ ῥήματα *utor, fruor, fungor* καὶ *potior*, ἅτινα ἀρχῇθεν συνετάσσοντο πρὸς αἰτιατικὴν, οἷον *Omnia bona ei utenda ac possidenda tradiderat*.

224. Μετὰ τῶν ῥημάτων *curare, dare* (*tradere*) — *mittere* (*permittere*), *concedere* — *accipere* (*suscipere*), *locare* (= ἐκμισθοῦν), καὶ *conducere* (= μισθοῦσθαι), ἡ εἰς *duo* μετοχὴ δηλοῖ τὸν σκοπὸν· *Pueris*

(1) Ἰδ. Γραμματ. Σειριτέλου § 127, σημ. 6^α, ἐνθα γίνεται ὁ προσήκων λόγος περὶ τε τῆς ὀνομασίας καὶ τῆς σημασίας τοῦ ῥηματικοῦ τούτου τύπου.

sententias ediscendas damus (Σενέκ.). — Epaminondam pecunia cor-
rumpendum suscepit (= εἶχεν ἀναλάβει). Κορν. Νέπ.

Σ η μ. Σπάνιος κείται ἐν τῇ τοιαύτῃ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ
μέλλοντος χρήσει ἢ πρόθεσιν ad Cæsar oppidum ad diripiendum (=

diripiendum) illis permisit (Καῖς.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 16'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΓΕΡΟΥΝΔΙΟΥ.

225. Τὸ γερούνδιον ἢ πρῶτον θετικὸν (1) κατὰ μὲν τὸν τύπον ὁμοιά-
ζει πρὸς τὰς τέσσαρας πλαγίας πτώσεις τοῦ οὐδετέρου τῆς παθητικῆς
μετοχῆς τοῦ μέλλοντος ἥτοι γερουνδίου, κατὰ δὲ τὴν σημασίαν εἶναι
πάντοτε ἐνεργητικόν. Συντάσσεται δὲ τὸ γερούνδιον πρὸς ἡν πτώσιν καὶ
τὸ ἐξ οὗ παράγεται ῥῆμα.

*Ὅθεν οἱ τύποι τοῦ γερουνδίου δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς πλαγίαι
πτώσεις τοῦ ἀπαρεμφάτου (2) καὶ οὕτω μεταχειρίζονται αὐτοὺς οἱ Λατίνοι.

*Ὀνομαστ. scribere = τὸ γράφειν, γεν. scribendi = τοῦ γράφειν δοτ.
scribendo = τῷ γράφειν, αἷτιατ. scribendum (ἢ scribere) — τὸ γρά-
φειν, ἀφαιρετ. scribendo — (τῷ) γράφειν.

226. *Ὅταν τὸ γερούνδιον ἔχῃ τὸ ἀντικείμενόν του κατ' αἰτιατικὴν
τρέπεται συνήθως ἢ ἐνεργητικὴ σύνταξις εἰς παθητικὴν κατὰ τὸν ἐξῆς
τρόπον. Ἀντὶ τοῦ γερουνδίου τίθεται ἡ παθητικὴ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος
ἥτις συμφωνεῖ κατ' ἀριθμὸν καὶ κατὰ γένος πρὸς τὸ ἀντικείμενον, τοῦτο
δὲ τίθεται κατὰ τὴν πτώσιν τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος,
ἥτις ἀντικαθιστᾷ τὸ γερούνδιον, οἷον Consuetudo immolandi homi-
nes = Consuetudo immolandum hominum (Κικέρ.). Ἡ πῶσις
τοῦ immolandi δὲν ἡδύνατο βεβαίως νὰ μεταβλῇ, διότι ἡ σύνταξις
ἀπαιτεῖ γενικήν, οὐδὲν ὅμως κωλύει ἡ γενικὴ αὕτη νὰ εἶναι πληθυντικὴ,
τὸ δὲ homines πάλιν δὲν ἡδύνατο μὲν φυσικὰ νὰ μεταβάλῃ τὸν ἀριθμὸν
του, ἀλλ' ἡδύνατο νὰ μεταβάλῃ τὴν πτώσιν του. = Studium matris
amandæ — Studere revocando (δοτικὴ ἕνεκα τοῦ studere) reges =

(1) Ἰ. Γραμματ. Σεμιτέλου ἐνθ. ἀνωτέρω.

(2) Τὸ ἀπαρεμφάτον παρὰ τοῖς Λατίνοις δὲν δύναται νὰ σχηματισθῇ ὡς παρὶ
ἡμῶν πλαγίας πτώσεις διὰ τὴν ἑλλειψιν τοῦ ἀφαιρέτου.

studere revocendis reprobis. Ἡ τοιαύτη τῆς συντάξεως μεταβολὴ ὀνομάζεται γερονδιακὴ ἑλξίς (attractio gerundiva).

227. Ἡ γερονδιακὴ ἑλξίς συμβαίνει μόνον εἰς τὰ γερονδία τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων τῶν δεχομένων τὸ ἀντικείμενόν των κατ' αἰτιατικήν. Ἐξαιροῦνται τὰ ῥήματα *utor, fruor, fungor* καὶ *potior* (§ 223 σημ.), ὧν τὸ γερονδίον δύναται νὰ ὑποστῇ τὴν γερονδιακὴν ἑλξιν. *Iustitiæ fruendæ causâ* videntur olim bene morati reges constituti = *causâ fruendi iustitiam* (ἐν ᾧ συνήθως τὸ *fruor* συντάσσεται, πρὸς ἀφαιρετικὴν *fruendi iustitiâ*).

Σ η μ. α. Ἡ γερονδιακὴ ἑλξίς εἶναι ψευδέα ὅταν ἡ δι' αὐτῆς γενομένη μεταβολὴ τῆς συντάξεως δύναται νὰ ἐπενέγκῃ ἀμφιβολίαν περὶ τὴν ἔννοιαν. Τοῦτο δὲ συμβαίνει ὅταν καθίσταται δυσδιάκριτον τὸ γένος τοῦ οὐσιαστικοῦ. Ἡ φράσις λ. γ. τοῦ Κικέρωνος *ars vera diiudicandi* (= ἡ τέχνη τοῦ διακρίνειν τὰ ἀληθῆ) δὲν δύναται νὰ τραπῇ εἰς τὴν φράσιν *ars vera et optima diiudicandorum*, διότι τὸ *verorum* ὅθ' ἦτο ἀμφιβολον ἂν εἶναι γενικὴ πληθυντικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ (*veri*) ἢ τοῦ οὐδέτερου (*vera*), ὅπερ μόνον λαμβάνει σημασίαν οὐσιαστικοῦ. Οὕτω καὶ τὸ *studium id videndi*, δὲν δύναται νὰ τραπῇ εἰς τὸ *studium eius videndi*, διότι τὸ *eius*, δὲν ὅθ' διακρίνετο ὅτι εἶναι οὐδέτερον (ἀντικείμενον τοῦ *videndi*) καὶ ὅθ' ἠδύνατο νὰ ἐκκληρῇ ὡς γενικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ ἀναφερομένη εἰς τὸ *studium* (*studium eius*). — *Parva non contemnendo* (καὶ ὁγ. *parris non contemnendis*) maiores nostri maximam hanc rem fecerunt (Κικέρ.). — *Legem doctissimi viri graeco putant nomine, a s u u m cuique tribuendo appellatam* (Κικέρ.). Ἀλλ' ἐν ἑτέρῳ χωρίῳ φέρεται: *Prudentia cernitur in delectu bonorum et malorum, iustitia in s u o cuique tribuendo* (Κικέρ.).

228. Ἡ γενικὴ τοῦ γερονδίου τίθεται μετὰ οὐσιαστικῶν ὀνομάτων ὡς προσδιοριστικὴ ἢ μετὰ τῶν ἐπιθέτων τῶν πρὸς γενικὴν συντασσόμενων. *Sapientia ars vivendi* putanda est (Κικέρ.). *Sum cupidus te audiendi* (Κικέρ.). — *Dumnorix, insuetus navigandi*, mare timebat (Καῖς.).

Ἄν τὸ γερονδίον ἔχῃ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικήν, γίνεται ὡς ἐπὶ τὸ πρὶν ἡ γερονδιακὴ ἑλξίς (§ 226 καὶ 227 σημ. α).

Σ η μ. Μετὰ τινὰς φράσεις ἀποτελουμένας ἐξ οὐσιαστικῶν ὀνομάτων ὡς κατηγορημένων καὶ τοῦ ῥήματος *est* ἢ *erat* τίθεται ἐνίοτε ἀντὶ τῆς γενικῆς τοῦ γερονδίου τὸ ἀπαρέμμελον (ὡς ὑποκείμενον). *Quibus omnia honesta atque inhonesta vendere mos erat* (Σαλλούστ.). — *Corpora curare tempus erat* (Λίβ.).

Οἱ ποιεῖται μετὰ μείζονος ἐλευθερίας καὶ συχνότερον κάμνουσι χρῆσιν τῆς ἀπαρεμφάτου ἀντὶ γενικῆς τοῦ γερονδίου ἢ τῆς ad μετὰ αἰτιατικῆς· *Audax omnia perpeti* ('Οράτ.). — *ad omnia perpetiendā*. — *Avidus committere pugnam* ('Οβιδ.). = *committendi*.

229. Μετὰ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν *mei, tui, sui, nostri, vestri* τίθεται πάντοτε ἡ ἐνικὴ γενικὴ τῆς παθητικῆς μετοχῆς εἰς ndi (χωρὶς νὰ ληφθῇ πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ γένος ἢ ὁ ἀριθμὸς τῆς ἀντωνυμίας)· *Doleo Stoicos vestros Epicureis irridendi sui facultatem dedisse* (Κικέρ.). — *Non vereor ne quis hoc me vestri adhortandi causa magnifice loqui existimet* (Λίβ.). — *Copia placandi* (καὶ ὅχι *placandæ* ἂν καὶ ὁ λόγος εἶναι περὶ γυναικὸς) *sit modo parva tui* ('Οβιδ.).

230. Ἐνίοτε ἡ γενικὴ τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος μετὰ συνημμένου οὐσιαστικοῦ τίθεται μετὰ τοῦ ῥήματος *esse* εἰς δῆλωσιν τοῦ πρὸς τί χρῆταιμεν· *ti* (πρὸς λ. § 16 περὶ τῆς γενικῆς τῆς ιδιότητος). *Ea prodendi imperii Romani, tradendæ Hannibali victoriæ sunt* (Λίβ.). — *Regium imperium conservandæ libertatis atque augendæ reipublicæ fuerat* (Σαλλούστ.).

231. Ἡ δοτικὴ τοῦ γερονδίου εἶναι σπανιωτέρα, τίθεται δὲ μετὰ τῶν πρὸς δοτικὴν συντασσόμενων ἐπιθέτων καὶ μάλιστα τῶν ἐξ ἧς· *utilis* (*inutilis*), *noxius*, *par*, *aptus*, οἷον· *aqua nitrosa utilis est bibendo*. Τίθεται ἐπίσης ἡ δοτικὴ τοῦ γερονδίου μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν σημαίνοντων σκοπὸν ἢ προαίρεσιν ἢ τῶν ὁμοίας σημασίας φράσεων· *studere, intentum esse, tempus impendere, operam dare, sufficere, satis esse, deesse καὶ esse* (= οἷόν τε εἶναι). *Mercenarii milites non vincendo, sed prædando selent esse intenti*.

Ἄν τὸ γερονδίον ἔχῃ καὶ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, γίνεται κανονικῶς ἡ γερονδιακὴ ἑλξίς (§ 226).

Σ η μ. Μετὰ τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων ἐπιθέτων *aptus, utilis* κλ. τίθεται συνηθέστερον ἀντὶ δοτικῆς τοῦ γερονδίου ἢ ad μετ' αἰτιατικῆς.

232. Ἡ δοτικὴ τοῦ γερονδίου ἡ ἐνεκα τῆς ἑλξeos μεταβαλλομένη εἰς δοτικὴν τῆς παθητικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος σημαίνει σκοπὸν

ὅταν ἐπιφέρηται εἰς ὀνόματα ἀξιώματος σημαντικά, ὡς· *triumviri reipublicæ constituendæ* = *constituendo* (*ad constituendum* = πρὸς τὸ συντάξαι) *republicam*.

233. Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ γερουνδίου κεῖται μόνον μετὰ προθέσεων καὶ συνηθέστερον μετὰ τῆς *ad*, σπανιώτερον μετὰ τῆς *inter* (μάλιστα ἐπὶ ἀμεταβάτων ῥημάτων), σπανιώτατα δὲ μετὰ τῆς *ob*, *ante*, *in* καὶ *circa*. *Aristoteles ait hominem ad intelligendum et ad agendum esse natum* (Κικέρ.). — *Mores puerorum se inter ludendum simplicius detegunt* (Κοιντιλ.). — *Flagitiosum est, eum, a quo pecuniam ob absolvendum acciperis, condemnare* (Κικέρ.).

Ἄν τὸ γερουνδιον ἔχῃ καὶ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, γίνεται κανονικῶς ἡ γερουνδιακὴ ἑλξις (§ 226). *Flagitiosum est, ob rem iudicandam* (= *ob iudicandum rem*) *pecuniam accipere* (Κικέρ.).

Σ η μ. Ἐν τῇ φράσει *interest inter* (= ὑπάρχει διαφορά μεταξύ), τίθεται τὸ ἀπαρέμφατον *interest inter dare et accipere*.

234. Ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ γερουνδίου τίθεται ἀπροθέτως ὡς ἀφαιρετικὴ τοῦ ὀργάνου, τοῦ τρόπου ἢ τῆς αἰτίας· *Hominis mens alitur discendo* (= τῷ μαθάνειν, διὰ τῆς μαθήσεως) Κικέρ. — *Senex vicendo factus* (Διό.).

Ἡ τοιαύτη ἀφαιρετικὴ τοῦ γερουνδίου ἀποδίδεται συχνάκις ἐλληνιστὶ διὰ τροπικῆς μεταγωγῆς.

Ἄν τὸ γερουνδιον ἔχῃ καὶ αἰτιατικὴν ἀντικείμενον, γίνεται συνηθὼς ἡ γερουνδιακὴ ἑλξις (§ 226 καὶ 227 σημ. α.). *Valetudo sustentatur prætermittendis voluptatibus* (= *prætermittendo voluptates*) Κικέρ.

235. Ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ γερουνδίου τίθεται καὶ μετὰ τῶν προθέσεων *in*, *ab*, *de* καὶ *ex*, τότε δὲ κανονικῶς γίνεται ἡ γερουνδιακὴ ἑλξις ἂν τὸ γερουνδιον ἔχῃ αἰτιατικὴν ἀντικείμενον· *Multi in amicis oligendis negligentes sunt* (Κικέρ.). — *Epicūrus nihil de dividendo docet* (Κικέρ.). — *Ab oppugnandā Neapōli Poenum absterruere conpecta moenia* (Διό.). — *Ex providendo appellata est providentia* (Κικέρ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΥΠΤΙΟΥ ἢ ΣΟΥΠΙΝΟΥ.

236. Τὸ ὑπτίον ἢ σουπίον (1) εἶναι κυρίως ῥηματικὸν οὐσιαστικόν, ἔχει δὲ δύο τύπους εἰς um (αἰτιατ.) καὶ εἰς u (ἀφαιρετ.), ὧν γίνεται χρῆσις ὥσπερ καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου εἰς δῆλωσιν διαφόρων σχέσεων ἐν τῷ λόγῳ.

237. Τὸ πρῶτον ὑπτίον (εἰς um) τίθεται μετὰ τῶν κινήσεως σημαγτικῶν ῥημάτων εἰς δῆλωσιν σκοποῦ, δι' ὃν ἡ κίνησις γίνεται. *Lacedaemonii Agesilaum bellatum miserunt in Asiam* (Κορν. Νέπ.). — *Hannibal patriam defensum revocatus est* (Κορν. Νέπ.).

238. Ὁ σκοπὸς ἦτοι τὸ τελικὸν αἷτιον ἐκφέρεται λατινιστὶ κατὰ τοὺς ἐξῆς τρόπους, περὶ ὧν ἐλέχθησαν τὰ δέοντα ἐν τοῖς εἰδικοῖς κεφαλαίοις.

Castra oppugnatum missus est.

Ad oppugnanda castra missus est.

Castrorum oppugnandorum causa missus est.

Missus est ut oppugnaret castra.

Missus est qui oppugnet castra.

(Oppugnaturus castra missus est).

Oppugnare castra missus est (παρὰ ποιηταίς).

239. Τὸ ὑπτίον χρησιμεύει καὶ εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ μέλλοντος τῆς παθητικῆς ἀπαρεμφάτου, ὅστις εἶναι σύνθετος ἐξ αὐτοῦ καὶ ἐκ τῆς παθητικῆς ἀπαρεμφάτου τοῦ ῥήματος *eo* (iri), οἷον *datum iri* — *scriptum iri*.

240. Ἀντὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος τῆς μετοχῆς καὶ τοῦ ῥήματος *esse* γίνεται ἐνίοτε χρῆσις (ὅχι ὁμῶς ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος), τοῦ ὑπτίου καὶ τοῦ ῥήματος *ire*, οἷον *In mea vita tu tibi laudem is quaesitum* (= *quaesiturus es*) Τέρεντ. Καθ' ὃν δὲ τρόπον λέγεται *factum eo* = ποιήσω *factum ire* = ποιήσειν, οὕτω καὶ *factum iri* = ποιήσεσθαι.

241. Λίαν περιορισμένη εἶναι ἡ χρῆσις τοῦ δευτέρου ὑπτίου (εἰς u), ὅπερ τίθεται εἰς ὁρισμὸν τῶν ιδιοτήτων, αἵτινες κατηγοροῦνται κατὰ

(1) Ἠδ. Γραμματικὴν Σεμιτέλου ἐνθα ἀνωτέρω.

τινος ἀντικειμένου ἐν ὀρισμένῃ τινὶ σχέσει καὶ ὅχι ἀπολύτως. Ἔχει δὲ καὶ ἐνεργητικὴν ἐνότητά διέθεσιν ἂν καὶ ἀναγράφηται συνήθως εἰς τὸν παθητικὸν τοῦ ῥήματος τύπον.

Γίνεται δὲ χρῆσις αὐτοῦ μετὰ τῶν ἐπιθέτων *honestus, turpis, optimus, iucundus, facilis, difficilis, proclivis, incredibilis, memorabilis, utitis, dignus, indignus* κ.τ.τ., οἷον *facile dictu — iucundum cognitu atque auditu — optimum factu* Ὡσαύτως δὲ γίνεται χρῆσις τοῦ δευτέρου ὑπτίου μετὰ τῶν οὐσιαστικῶν *fas, nefas καὶ opus* (§ 80 σημ.), οἷον *si fas dictu — quod scitu opus est*.

Σ η μ. α. Ἑλληνιστὶ ἀποδίδεται δι' ἀπαρεμφάτου τὸ δεύτερον ὑπτίον, οἷον *mirabile visu = θαυμαστὸν ἰδεῖν*.

Σ η μ. β'. Τὰ συνηθέστερα ὑπτια εἰς υ εἶναι τὰ ἐξ ἧς: *auditu, cognitu, factu, dictu, inventu, memoratu, usu* Τὸ δὲ *natu* κεῖται πάντοτε μετὰ τῶν ἐπιθέτων *grandis, maior, minor, maximus, minimus*.

Σ η μ. γ'. Τὰ ἐπίθετα *facilis, difficilis καὶ iucundus* λαμβάνουσι ἀντὶ τοῦ δευτέρου ὑπτίου, τὴν *ad* μετὰ γερονδίου (*res facilis est ad intelligendum*) ἢ (ἐὰν κεῖνται κατ' οὐδέτερον γένος) ἀπαρέμφατον (*facile est invenire*).

Περὶ τοῦ *dignus καὶ indignus* ἰδ. καὶ § 160 γ'.

ΤΕΛΟΣ,

ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 25ῃ Ἀπριλίου 1901

Εἰς τὰς Σχολὰς

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΙΝΑΞ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ὁ ἀριθμὸς δηλοῦ τὴν παράγραφον.

Α.

Adulor 34 σημ. γ'.
 Adspargere 37.
 Ad μετὰ αἰτιατ. τίνα ἐπίθετα λαμβάνουσι 31 σημ. γ'. — ad μετὰ αἰτιατ. εἰς τὸ interest 30.
 Aestimare 24 σημ. β'.
 Agens μετὰ αἰτιατικῆς ἡλικίας 58 σημ. γ'.
 Alienus 81 σημ. δ.
 An 155 — an non 154 σημ.
 Antequam 146 καὶ ἐξῆς.
 Appositio ἰδι. παραθέσις.
 Assuetus 33 σημ. ε'.
 Αἰτιατικὴ μετὰ τῶν μνήμης καὶ λήθης σημαντικῶν ρημάτων 22 — μετὰ τῶν ἀναμνηστικῶν 23 — ἀντὶ δοτικῆς τοῦ σκοποῦ μετὰ τῶν δόσεως σημαντικῶν ρημάτων 43 σημ. — ἀμείσου ἀντικειμένου 45 — μετ' ἀμεταβάτων ρημάτων λαμβανόντων μεταβατικὴν σημασίαν 46 — αἰτιατικαὶ δύο μετὰ τῶν μεταβατικῶν ρημάτων τῶν συνθέτων μετὰ τῆς trans 48 σημ. β'. — αἰτιατικὴ δηλοῦσα τὸ πῶς τῆς ἐκτάσεως τοῦ τόπου καὶ τῆς διαρκείας τοῦ χρόνου 58 — τὸ πῶς τὸς τοῦ ἀφίσταται ἀπὸ τινος ἄλλου 63 — τὸ πῶς μακρὰν ἀπὸ τινος τόπου γίνεται ἢ ἐγγεῖν τι 63 σημ. — αἰτιατικὴ μετὰ τῶν ἐπιφωνημάτων 64 — αἰτιατικὴ τοῦ κατὰ τι 70 σημ.
 Ἀκρίβεια τῶν λατίνων περὶ τὴν χρεῖαν τῶν χρόνων 101.
 Ἀναφορικὰ μεθ' ὑποτακτικῆς 157 καὶ ἐξῆς. — ἀναφορικὰ δηλοῦντα αἰτίαν 161 — δηλοῦντα σκοπὸν 162.
 Ἀντωνυμίας συμφωνία 42.
 Ἀόριστοι ἀντωνυμιαὶ (aliquis, aliqui, quispiam, quidam, quisque) 96 καὶ ἐξῆς.
 Ἀπεγόρευσις πῶς ἰσχυρίζεται 178.

Ἀπερίμπττον 180 — ἱστορικὸν 181 — ἀπερίμπττον τοῦ μέλλοντος περιφραστικῶς 184 — ὀνομαστικὸν 180 — ἀπαρεμφατ. πρότασις (ρήματα συντασσόμενα πρὸς ἀπαρεμφ. πρότασιν ἢ πρὸς ὑποτακτικὴν μετὰ τοῦ ut κτλ.) 188 καὶ ἐξῆς.
 Ἀπὸ ὁμοιωσ. χρεῖαι τῶν παθητικῶν τῶν μετὰ δοτικῆς συντασσόμενων ρημάτων 44.

Ἀφαιρετικὴ συναπτομένη ἐνίοτε πρὸς τὴν γενικὴν τῆς ἐνοχῆς 25 σημ. δ. — ἀφαιρετικὴ τῆς ποινῆς 25 σημ. β'. — ἀφαιρετ. θηλυκαὶ τῶν κτητ. ἀντωνυμιῶν ἀντὶ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν μετὰ τοῦ interest 27 — μετὰ τοῦ refert 28 — ἀφαιρετικὴ ἀντὶ αἰτιατ. εἰς δὲ ἄλλω τὸ πῶς χρόνον 58 σημ. δ. — ἀφαιρετ. δηλοῦσα πῶς τὸς τοῦ ἀφίσταται ἀπὸ τινος ἄλλου 63 — πῶς μακρὰν ἀπὸ τινος τόπου γίνεται ἢ ἐγγεῖν τι 63 σημ. — ἀφαιρετ. τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου 66 — τῆς ἀπαγωγῆς 66 σημ. — τῆς αἰτίας 67 — τοῦ ὄργανου 68 — τοῦ κατὰ τι 70 — τῆς ἰδιότητος 71 — τι διαφέρει ἢ ἀφαιρετικὴ τῆς ἰδιότητος τῆς γενικῆς 71 σημ. — ἀφαιρετικὴ τοῦ τρόπου 72 — ἀφαιρ. δηλοῦσα διαφορὰς σχέσεις τοῦ χρόνου 73 — 75 — τοῦ δευτέρου ὅρου τῆς συγκρίσεως 77 — ἀφαιρ. δηλοῦσα τὸ κατὰ πῶς 78 καὶ σημ. — τῆς ἀπομακρύνσεως 82 — ἀφαιρετικὴ ἀπόλυτος 219 — 221.

C. K.

Cerale 52 καὶ σημ. β'.
 Certiorem facere aliquem 23 σημ. γ'.
 Circumdare 37 — circumfundere 57.
 Collectiva ἰδ. περιληπτικά.
 Conditionalis (coniunctivus) 121.
 Cum ἰδ. quom — cum primum 103.
 Κατηγορηματικὴ ὀνομαστικὴν τίνα ρήματα ὀνομαζοῦνται 11 — κατηγορούμενον 3.

Κίνησις εἰς τόπον καὶ κίνησις ἀπὸ τόπου 59 καὶ 76 σημ. β'.

Κλητικὴ 8^α καὶ 87.

Κτητικὴ ἀντωνυμία ἀντὶ γενικῆς ὑποκειμενικῆς τῶν προσωπικῶν 15 α' σημ. — ἀντὶ γενικῆς ἀντικειμενικῆς 15 β. σημ. 3'. — κτητικῶν ἀντωνυμιῶν τὰ οὐδέτερά ἀντὶ γενικῆς κτητικῆς τῶν προσωπικῶν 26.

D. Δ.

Decet καὶ dedecet 51.

Delectat 51 σημ.

Dignari 81 σημ. 6'.

Disco 52 σημ. α'.

Dissimilis id. similis.

Docere 52 καὶ σημ. γ'. καὶ 53 — doctus 52 σημ. α'.

Domus πῶς τίθεται: εἰς ἐγλώσιν τῶν συστάων τοῦ τόπου 61 καὶ σημ. α' καὶ 6'.

Docere 37.

Dubito καὶ non dubito 133 σημ. 134 καὶ 135.

Dum 102, 113, 144 καὶ 145 — dummodo 145.

Δεικτικὸν ἀντὶ τοῦ παραγγελλίντου οὐσιαστ. 92 — δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι 81.

Διάβασις διὰ τόπου 62.

Δοτικὴ χαρακτηριστικὴ ἢ ἀντιχαραριστικὴ 31 — τοῦ ἐμμέτου ἀντικειμένου 32 — μετὰ τῶν φράσεων τῶν δηλουσῶν ἀναφορὰν πρὸς πρόσωπον ἢ πρᾶγμα 32 σημ. — μετὰ τῶν ἐπιθέτων καὶ ἐπὶ ῥημάτων τίθεται 33 — μετὰ ἀμεταβάτων ῥημάτων 34 — μετὰ ῥημάτων λαμβανόντων ἑλληνιστὶ αἰτιατικὴν 34 σημ. α'. — ἄλλα ῥήματα πρὸς δοτικὴν συντασσόμενα 35.

Δυνητικὴ id. potentialis

E.

Ego 83 σημ. β'.

Elus καὶ ὅχι suus 89.

En καὶ ecce 64 σημ.

Esse μετὰ ἐπιρρήματος 6 σημ. α'. — esse καὶ fieri μετὰ γενικῆς κτητικῆς 26 — esse μετὰ κτητικῆς δοτικῆς 41 — est 77 σημ. 8'.

Expectatione — quam expectatione est ἢ erat 77 σημ. δ'.

Exuere 37.

Ἐπίθετα σημαίνοντα ἀπαλλαγὴν ἢ

ἀπομάκρυνσιν 82 σημ. α'. — ἐπίθετα συντασσόμενα μετὰ γενικῆς 24 — μετὰ δοτικῆς 33 — σημαίνοντα πλήρωσιν ἢ στέρησιν 83 σημ. α'. — ἐπίθετα συνήθως μετὰ δοτικῆς συντασσόμενα πότε λαμβάνουσιν ἀντὶ αὐτῆς γενικὴν 33 σημ. α'. — μετ' ἀφαιρετικῆς συντασσόμενα 81 — ἐπίθετα τικοὶ προσδιορισμοὶ 10.

Ἐπιρρητικῶν συνάξεις 6 σημ. ε'.

Ἐπιρρήματα μετὰ δοτικῆς 33.

Ἐπιφώνημα κλητικὸν 87 σημ.

Ἐρωτηματικαὶ προτάσεις: 151 καὶ ἐξῆς.

Εὐκτικὴ 123.

F.

Facere aliquid alicuius rei 26 σημ. α'. — facio ἢ non facio μετὰ τῶν γενικῶν συντάσσεται 24 σημ. α'. — facere aliquem certiores alicuius rei ἢ de aliqua re 57 σημ.

Fieri καὶ esse μετὰ γενικῆς κτητικῆς 26 — fieri ἀντὶ τοῦ reddi παθητικὸν τοῦ reddere 57 σημ.

Fallit 51.

Flagitare 54.

Fugit 51.

L.

Γενικὴ ὑποκειμενικὴ 15 α'. — ἀντικειμενικὴ 15 β' — τῆς ιδιότητος 16 — διαίρετικὴ 17, 18 σημ. α'. — μετὰ ἐπιθέτων 20 — μετὰ μετοχῶν 21 — μετὰ ῥημάτων 24 — γεν. τῆς ἐνοχῆς τῆς ποιητῆς 25 καὶ σημ. β' — γεν. κτητικὴ μετὰ τοῦ esse καὶ fieri 26 — μετὰ τοῦ inireat 27.

Γερουνδίων ποιητικὸν αἷτιον 40 — γερουνδίων 225 — 235 — γερουνδιακὴ ἑξίς 226 — γερουνδίων ἢ παθητ. μετοχῇ τοῦ μέλλοντος 222 — 224.

H.

Hei 64 σημ.

Hic ἐν τῇ πλαγιῳ λόγῳ γίνεται ille 37.

I.

Impertire, inbuere, inspergere 37. Intercedere 37 — interdicere 37 σημ.

Interest 27.

Interrogo id. rogo.

Invideo 34 σημ. β'.

Ipsius ἀντὶ eius 89 σημ.

Iste 94 — is 95.

Inbre (καὶ retare) 203 καὶ σημ. δ. καὶ β'.

luvat 51 σημ.

L.

Laborare ex capite 67 σημ. β'.

Loco ἢ in loco 76 σημ. δ.

M.

Memini 23 σημ. δ.

Minor καὶ minor 34 σημ. γ'.

Miseret 50 καὶ σημ. δ. καὶ γ'.

Miseror καὶ commiseror 50 σημ. γ'.

Modo 145.

Μελῶν ὑποτακτικῆς πῶς ἀπαρίθεται ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ 106 καὶ ἐξῆς.

Μετοχή 214 — 215 — μετοχὴ ἀποθε-
τικῶν μετὰ παθητ. σημασίας 213 σημ.

— μετοχῆς χρίσεως 214 — 217 — με-
τοχὴ παθητ. παρακειμένου ἀντὶ β. ματι-
κοῦ ὀνόματος 218.

N.

Natus, συντάξεις αὐτοῦ 58 σημ. γ'.

Ne (τελικὸς ἀποτελεσματικὸς), neve
428 καὶ σημ. β'.

Nedum 145 σημ.

Nitor 79 σημ.

Nomen est mihi κ.λ. 42.

Non quia — non quia non — non quin
129 σημ. δ.

Non quod 123 σημ. δ.

O.

Opiniōne = quam opinio est 7
σημ. δ'.

Opus est 80 σημ.

Oro 55.

*Όνομα πόλεως μετὰ ἐπιθέτου ἢ ἀν-
των. εἰς δῆλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως

60 σημ. δ. — ὄνομα πόλεως μετὰ τῶν
προσηγορικῶν oppidum κ.λ. 60 σημ. β'.

*Όνομαστική ὑποκείμενον 14 — κα-
τὰ προσρούμενον μετὰ τῶν ἐρημάτων 11.

*Όριστική 120.

P. Π.

Per εἰς δῆλωσιν τοῦ ὀργάνου 69.

Pereuntor 56 σημ. δ.

Pertaesum est 50.

Piget, pudet, paenitet 60 καὶ σημ.
δ. καὶ β'.

Posco 54. σημ.

Postquam (posteaquam) 103 καὶ
105.

Potior 79 σημ.

Potentialis (coniunctivus) 121.

Practerit (me, nos) 51 σημ.

Precor 55 σημ.

Prisquam 146 καὶ ἐξῆς.

Pro nihilo ἀντὶ nihili 24 σημ. β'.

Propior καὶ proximis 33 σημ. δ'.

Propter εἰς δῆλωσιν αἰτίας 67.

Παθητικὴ σύνταξις τῶν ἀμεταβάτων
τῶν μεταβαλλομένων διὰ τῆς προσλή-
ψεως αἰτίας, ἀντικειμ. εἰς μεταβάτ. 40
1 σημ. — παθ. σύντ. τῶν ἀμεταβάτ. τῶν
μετὰ προσθέσεων συντεθ. καὶ μεταβαλ. εἰς
μεταβάτ. 49 σημ.

Παραθέσεις 11.

Παρακείμενος λατινικὸς 99 σημ.

Περὶ ληπτικῶν σύνταξις 6 σημ. δ'.

Περιφρασεις εἰς δῆλωσιν τῆς αἰτίας
67 σημ. δ.

Περιφραστικὴ συζυγία 100.

Πλάγιος λόγος 174 καὶ ἐξῆς, 185
καὶ σημ.

Ποιητικὸν αἶτιον 66 — κατὰ δοτικῆς
39 καὶ σημ.

Προθέσεις πρὸς αἰτίας. συντεσσόμεναι
65 — πρὸς ἀφαιρέτ. ἢ καὶ πρὸς κίττας.
καὶ πρὸς ἀφαιρέτ. 85.

Προθετόπωμα ἀντὶ γεν. διαιρέτ. 18
— ἀντὶ ἀφαιρέτ. τῆς καταγῆς 66 σημ.

Προστακτικὴ 176 καὶ ἐξῆς.

Προσωπικῶν ἀντωνυμ. οἱ τύποι τῆς
γεν. πλ. nostri καὶ vestri τίθενται εἰς
δῆλωσιν τῆς ἀντικειμ. γενικῆς nostrum
καὶ vestrum τῆς διαιρετικῆς 15 σημ. δ.

Q.

Quam συγκριτικὸς 77 σημ. δ.

Quia 150.

Quidam τί διαφέρει τῆς aliquis 96
σημ. β'.

Quin 132 καὶ ἐξῆς καὶ 136 καὶ ἐξῆς.

Quippe 161 σημ.

Quisque πότε τίθεται 97.

Quo = ut eo 129.

Quoad 144.

Quod (ἀνδραγαθία) 150 — ἀντὶ ἀπα-
ρεμφορικῆς προτάσεως πότε τίθεται 206
καὶ ἐξῆς.

Quom (quum) ἢ cum χρονικὸς 140.
141 — αἰτιολογικὸς 142.
Quominus 130 καὶ 151.

R. P.

Reddere ἀντὶ τοῦ facere 57 σημ.
Refert 28
Rogare aliquem sententiam 56
σημ. β'.
Rogo 55 καὶ 56.
Reposco ἰδ. posco.
Ius 61.

*Ρήματα μνήμης καὶ λήθης σημαν-
τικά 22 — ἀναμνηστικά 22 καὶ 23 σημ.
α' — σημαίνοντα λογίζεσθαι τιμᾶσθαι
κτλ. 24 — σημαίνοντα ἐνέχεσθαι, κα-
τηγορεῖσθαι κτλ. 25 — ρήματα σύνθετα
μετὰ τῶν προθέσ. ad, ante, cum κτλ.
πὺς συντάσσονται 36 — ρήματα τὰ ὅποια
μετεβάλλοντα σύνταξιν συμετεβάλλ
καὶ σημασίαν 38 — μετὰ δύο δοτικῶν
(τίνι καὶ διὰ τί) 43 — ἀμετάβατα λαμ-
βάνοντα μεταβατ. σημασίαν καὶ δεχό-
μενα αἰτιατ. ἀντικειμ. 46 — κινήσεως
σημαντ. μετὰ τῶν προθέσ. circum per,
κτλ. 48 — ἄλλα σύνθετα μετὰ τῆς cir-
cum 48 σημ. α' — μεταβατικά σύνθετα
μετὰ τῆς trans 48 σημ. β' — ἀμετά-
βατα κινήσεως σημαντ. σύνθετα μετὰ
προθέσεως 49 — λαμβάνοντα δύο αἰτια-
τικὰς (ἀντικειμένου καὶ κατηγορουμένου)
57 — συντασσόμενα πρὸς ἀφαιρετ. 79 —
λαμβάνοντα τὸ quin 134 — φόβου ση-
μαντικά 128 σημ. α' — σημαίνοντα πλή-
ρωσιν ἢ στέρησιν 83 — σημαίνοντα ἐγο-
ράζειν ἢ πωλεῖν ἐπὶ κυρίας σημασίας 84
— συντασσόμενα πρὸς δοτικὴν 34 καὶ 35

S. Σ.

Similis 33 σημ. β'.
Simulac, simulatque 103 καὶ 104.
Spe = quam spes est 77 σημ. δ'.
Suadeo 35 καὶ σημ.
Suus καὶ ὅχι eius 88.
Suiptinov ἰδ. ὕπτιον.
Στάσις ἐν τόπῳ 60 καὶ 76 καὶ σημ.
α' καὶ β'.
Σύνδεσμοι φερομένοι πρὸς ὑποτακτι-
κὴν 149.

Συγκριτικὰ ἐπιρρήματα μετὰ ποσο-
κῶν λέξεων ἄνευ τοῦ quam 77 σημ.
— συγκριτικὰ οὐδέτερα (eius) δὲν τίθ-
ται κατὰ γεν. διαίρεσιν 19 σημ. α'.
Συμφωνία τοῦ ρήματος πρὸς τὸ ὑπ-
κείμενον 4 — τοῦ κατηγορουμένου πρὸς
τὸ ὑποκείμενον 5 καὶ 6 — τοῦ συνδεδε-
μένου πρὸς τὸν κατηγορουμένον (καὶ ὅχι πρὸς
τὸ ὑποκείμενον) 6 σημ. γ'. — συμφω-
κατ' ἀριθμὸν τοῦ κατηγορουμένου πρὸς
πλείονα ὑποκείμενα 7 — κατὰ γένος 8
τοῦ ρήματος πρὸς τὰ ὑποκείμ. κατὰ
πρόσωπον 9 — τῆς ἀντωνυμίας 12.

T.

Taedet 50 καὶ σημ. α'.
Τριτοπρόσωπα ρήματα piget, pud-
paenitet, taedet (pertaesum est) :
miseret 50 — decet καὶ dedecet 51.

U. Υ.

Ubi (χρονικόν), ubi primum 103
104.
Ut (χρονικόν), ut primum αὐτῶν,
Ut τελικὸς καὶ ἀποτελεσματικὸς 1
Uique καὶ utroque 161 σημ.
Uterque 18 σημ. β'.
Ἰποθετικοὶ λόγοι 167.
Ἰποτακτικὴ 121 καὶ ἐξῆς.
Ἰποτακτικὴ δηλοῦσα παραχώρη-
σιν τοῦ λέγοντος (coniunctivus concessi-
vus) 124 — ὑποτακτικὴ ἀντὶ προ-
στικῆς 125 καὶ σημ. — ὑποτακτικὴ
ἀπορηματικῶν λόγων 126. — ὑπο-
τακτικὴ ἐν ταῖς περιμεθετέλλοις προ-
σεσιν 163.
Ἰπτιον 236 καὶ ἐξῆς

V.

Vae 64 σημ.
Venit mihi mentem 23 σημ.
Verbum finitum 3.
Videri (προσωπικὴ σύνταξις) 14 α

X.

Χρόνοι τοῦ ρήματος πὺς διαίρεσις
98 καὶ 99 — Χρόνων χρῆσις ἐν
ἐπιστολαῖς 107 καὶ ἐξῆς — Χρόνων δ
λουθία 109 καὶ ἐξῆς.

τι-
Υ'
εν-

πο-
ρδ-
κού
ρδ-
ων
ρδ-
8-
ατ-

def
κα
1.

κα
1,
12

ησ
ess
στα
1 ε
οτ
οτ

1.
ση

υν
τα
άκ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρὸς τὸν κ. Σπυρ. Σακελλαρόπουλον

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὸν ΔΜΒ' νόμον τῆς 22 Ἰουνίου 1882 καὶ τὸν ΑΧΙ' τῆς 20 Δεβρίου 1887 περὶ διδακτικῶν βιβλίων, τὰ Β. Διατάγματα τῆς 4 Σεπτεμβρίου 1882, 30 Μαΐου 1883 καὶ 4 Ἰουνίου 1884 καὶ τὴν κατὰ ταῦτα ὑποβληθεῖσαν ἡμῖν ἐκθεσιν τῆς Αἰς Ἐπιτροπείας τῶν κριτῶν τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῆς Μέσης ἐκπαίδευσεως, γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι ἐγκρίνομεν τὴν γνώμην τῆς Ἐπιτροπείας ταύτης καθ' ἣν τὸ ὑμέτερον σύγγραμμα «Συντακτικὸν τῆς Λατινικῆς γλώσσης» μετ' εἰκό-
νων τὸ κατὰ τὸν ΔΜΒ' νόμον ἐγκρίθην ὡς μόνον διδακτικὸν βιβλίον πρὸς διδασκαλίαν τῶν μαθητῶν τῶν δημοσίων δημοσυντηρητῶν καὶ ἰδιωτικῶν γυμνασίων τοῦ κράτους ἐπὶ τετραετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ παρόντος σχολικοῦ ἔτους 1888 — 1889 εἶναι καλῶς καὶ κατὰ νόμον ἐκτετυπωμέ-
νον. Συμφώνως δὲ τῇ γνώμῃ τῆς Ἐπιτροπείας, ὀρίζομεν τιμὴν αὐτοῦ δρχμ. μίαν καὶ λεπτὰ τριάκοντα (1.30).

Ὁ Ὑπουργὸς
Π. ΜΑΝΕΤΑΣ

Ὁ Διευκρινιστὴς
ΣΤΕΦ. Μ. ΠΑΡΙΣΗΣ

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βερόιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

KINHTE BIBΛIOΘΗKH BEPOIAS

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ

[illegible]

No 3

400

ΣΑ

Σακελλαρόπουλος, Σ.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ....

ἀριθ. χρ. 1412

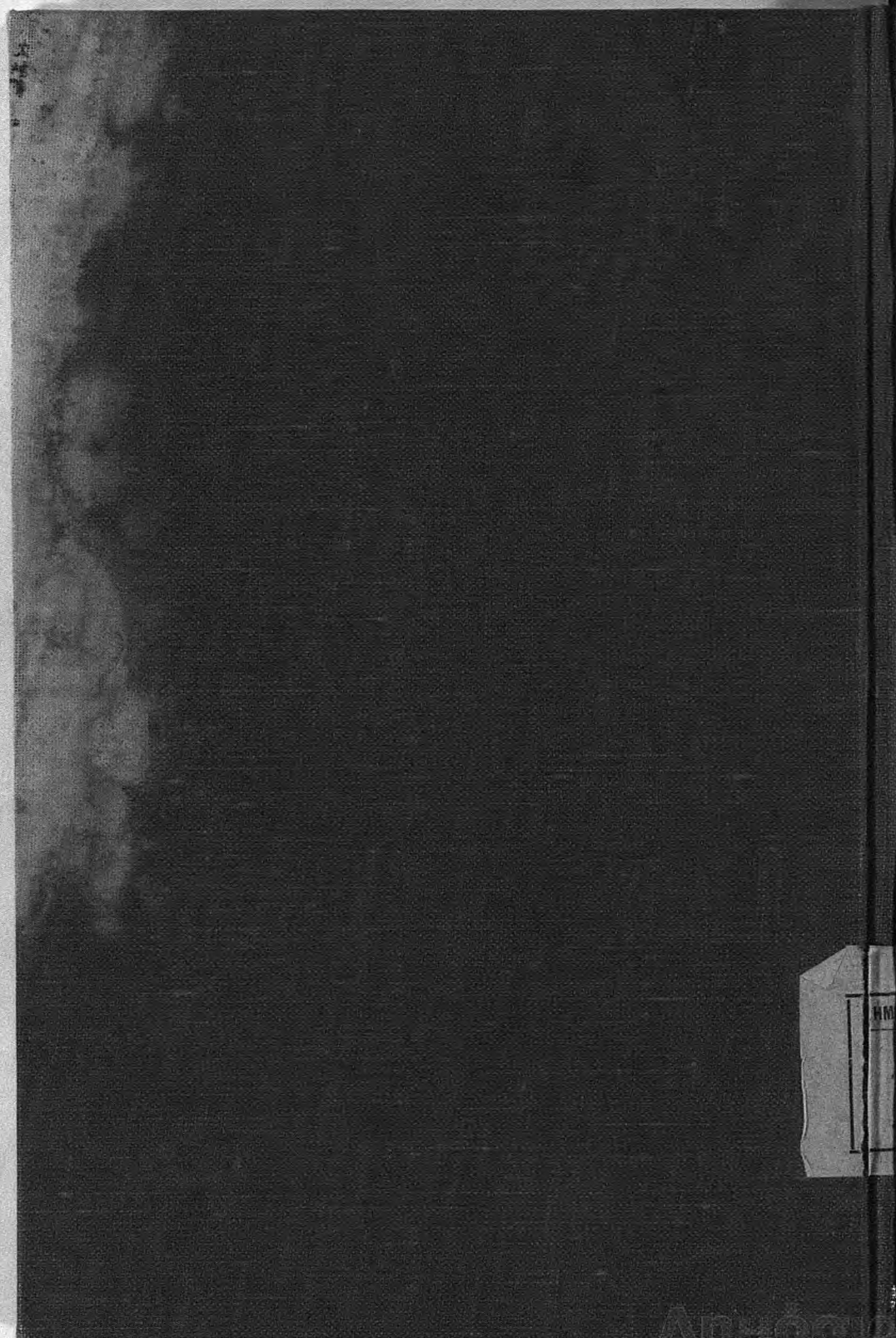
Ἡμερομηνία
ἐπιστροφῆς

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Αθήνα

Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας